

T.C
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE GERİBİLDİRİM: DÖRDÜNCÜ VE BEŞİNCİ
SINIF ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SINIFTA
GERİBİLDİRİM KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuğba AYAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA, 2009

T.C
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE GERİBİLDİRİM: DÖRDÜNCÜ VE BEŞİNCİ
SINIF ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SINIFTA
GERİBİLDİRİM KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuğba AYAR

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Ahmet DOĞANAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA, 2009

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:Yrd. Doç. Dr. Ahmet DOĞANAY
(Danışman)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Özlem KAF HASIRCI

Üye: Öğr. Gör. Dr. Birsal AYBEK

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

...../...../ 2009

Doç. Dr. Azmi YALÇIN
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDE GERİBİLDİRİM: DÖRDÜNCÜ VE BEŞİNCİ SINIF ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SINIFTA GERİBİLDİRİM KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuğba AYAR

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ahmet DOĞANAY

Ağustos 2009, 177 sayfa

Bu araştırma öğretme-öğrenme sürecinde geribildirim: Dördüncü ve Beşinci Sınıf öğretmen ve öğrencilerinin görüşlerine göre sınıfta geribildirim kullanımını, işlevlerini; öğretmen görüşlerine göre karşılaşılan güçlükleri ortaya çıkarmak amacı ile yapılmıştır. Araştırma nicel yöntemin (anket) kullanıldığı bir çalışmadır.

Araştırmanın evrenini Hatay ili Altınözü ve İskenderun ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim okullarının dördüncü ve beşinci sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenleri ve bu sınıflarda okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini 150 sınıf öğretmeni ve 210 öğrenciden oluşmaktadır.

Veriler, araştırma kapsamında geliştirilen anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler (frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma), kay kare analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Sınıf öğretmen ve öğrencilerinin geribildirim ve işlevleri hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan frekans dağılımı sonucundan; öğretmen ve öğrencilerin benzer görüşte oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet, mesleki kıdem, sınıf mevcudu ve öğrencilerin sosyo-ekonomik durumuna göre öğretmenlerin geribildirim hakkındaki görüşlerinin de farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretme-öğrenme süreci, öğretmen görüşü, öğrenci görüşü, geribildirim

ABSTRACT**FEEDBACK IN THE PROCESS OF EDUCATION: EVALUATION OF USING
FEEDBACK IN THE CLASS ACCORDING TO THE FOURTH AND FIFTH
GRADE TEACHERS AND STUDENTS RESPECTS****Tuğba AYAR****Master Thesis, Department of Education Sciences****Supervisor: Asst. Prof. Dr. Ahmet DOĞANAY****August 2009, 177 pages**

This thesis was done to reveal difficulties that having been met. In the process of education according to the fourth and fifth grade teachers and students respects. The thesis is a session of using quantitative method.

Teachers working and the students attending in the fourth and fifth grade at primary school related to National Education Ministry in Altınözü and İskenderun counties of Hatay was the area of the thesis. The attendant of thesis was consist of 150 classroom teachers and 210 students.

The datas were accumulated by survey that having been improved in the comprehension of thesis. Definitive statistics, square analyses, were used in the analyses of datas that having been got from the thesis. It can be summarized the results that acquired from finding of the thesis.

From the delivery of frequency that having been done about the respects of the feedback and its functions of classroom teachers and students; it was approached the conclusion that the teachers and the students have the same respects.

It was also approached the conclusion that their respects about feedback don't differ according to gender, classroom number, social economical position of students and Professional seniority .

Keywords: The process of teaching and learning, the respect of the teacher, and the students ,feedback.

ÖNSÖZ

Milli Eğitim kurumlarının en önemli amaçlarından biri etkin, üretken ve aynı zamanda iyi bir vatandaş yetiştirmektir. Öğrencilerin etkin ve üretken bir vatandaş olmaları için hayatı iyi anlayıp yorumlamaları gerekir. Öğrenciler, etkin, üretken ve iyi bir vatandaş olmak için gerekli ilk temel bilgi ve becerileri, ilköğretim okullarında kazanırlar. Bu anlamda öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Bu çalışmada; Öğretme-öğrenme süreci içinde geribildirim olarak sunulan her şey öğretmen ve öğrenci görüşleri kapsamında irdelenmiştir.

Araştırmanın şekillenmesi, planlanması, uygulanması ve raporlaştırılması aşamasında pek çok kişinin katkısı olmuştur.

Öncelikle hayatımın hediyesi olarak gördüğüm, tez danışmanım, saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet DOĞANAY' a çok teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmalarım sırasında görüş ve önerilerinden yararlandığım, saygıdeğer hocalarım Yrd. Doç. Dr. Mahinur KARATAŞ ÇOŞKUN, Yrd. Doç. Dr. Özlem KAF HASIRCI, Yrd. Doç. Dr. Ayten İFLAZOĞLU SABAN, Öğr. Gör. Dr. Mediha SARI' ya çok teşekkür ederim.

Beni her zaman destekleyen, attığım her adımda bana güven veren sevgili ailem ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Araştırmaya katılan değerli öğretmen ve öğrencilere, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsünün tüm çalışanlarına, Ç.Ü. Bilimsel Araştırma Projeleri Birimine (EF2008YL) katkılarından dolayı, Eğitim Fotokopi çalışanlarına ve araştırmaya katkısı olup burada adını yazamadığım herkese teşekkür ederim.

Tuğba AYAR

Ağustos, 2009

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
EKLER LİSTESİ.....	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sayıtlılar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Öğretme- Öğrenme Sürecinde Geribildirim.....	7
2.1.1. Geribildirim Türleri.....	11
2.2. Geribildirimi Etkileyen Değişkenler.....	13
2.2.1. Sınıf Yönetimi.....	13
2.2.2. Öğretmen	14
2.2.3.Öğrenci.....	18
2.2.4. Okul ve Okul Yönetimi.....	18
2.2.5. Program.....	19

2.2.6. Eğitim Ortamı.....	19
2.2.7. Aile.....	20
2.2.8. Çevre.....	20
2.3. İletişim ve Geribildirim.....	21
2.3.1. İletişimin Öğrenme- Öğretme Sürecindeki İşlevleri.....	23
2.4. İlgili Araştırmalar	36
2.4.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	36
2.4.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	40

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	45
3.2. Evren ve Örneklem	45
3.3. Veri Toplama Araçları	50
3.4. Verilerin Toplanması	51
3.5. Verilerin Analiz Edilmesi.....	51

BÖLÜM VI

BULGULAR

4.1. Öğretmenlerin Geribildirim Kullanmaya Yönelik Maddelere ilişkin Frekans Değerlerine İlişkin Bulgular.....	53
4.2. Öğrencilerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Maddelere ilişkin Frekans Değerlerine İlişkin Bulgular.....	60
4.3. Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans Dağılımına İlişkin Bulgular.....	66
4.4. Öğrencilerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans Dağılımına İlişkin Bulgular.....	68
4.5. Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans Dağılıma İlişkin Bulgular.....	69

4.6. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	74
4.7. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	80
4.8. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerine ilişkin Bulgular.....	97
4.9. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	111
4.10. Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaştıkları Güçlükler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	122
4.11. Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	136

BÖLÜM V

TARTIŞMA

5.1. Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma.....	152
5.2. Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Çeşitli (Cinsiyet, Mesleki Kıdem, Ortalama Sınıf Mevcudu, Sosyo-Ekonomik Durum) Değişkenlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma.....	154
5.3. Öğretmen Görüşlerine Göre Geribildirim İşlevlerinin Çeşitli (Cinsiyet, Mesleki Kıdem, Ortalama Sınıf Mevcudu, Sosyo-Ekonomik Durum) Değişkenlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma.....	155
5.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlüklerin Çeşitli(Cinsiyet, Mesleki Kıdem, Ortalama Sınıf Mevcudu, Sosyo-Ekonomik Durum) Değişkenlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma.....	156

BÖLÜM VI**SONUÇ VE ÖNERİLER**

6.1. Sonuçlar.....	158
6.2. Öneriler.....	160
6.2.1.Uygulamacılar İçin neriler.....	160
6.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	160
KAYNAKÇA	162
EKLER.....	166
ÖZGEÇMİŞ.....	177

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılım.....	46
Tablo 3.2. Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı.....	47
Tablo 3.3. Öğretmenlerin Yaş Düzeyine Göre Dağılımı.....	47
Tablo 3.4. Öğretmenlerin En Son Bitirdikleri Okul Türüne Göre Dağılımı.....	48
Tablo 3.5. Okulları Bazında Öğretmen Sayısının SED'e Göre Dağılımı.....	49
Tablo 3.6. Öğrencilerin Sınıf Düzeyi	49
Tablo 3.7. Okulların Sınıf Mevcuduna Göre Dağılımı	49
Tablo 4.1. Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans Dağılımları, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	53
Tablo 4.2. Öğrencilerin Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans Dağılımları, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri,.....	55
Tablo 4.3. Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans Dağılımı, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	56
Tablo 4.4. Öğrencilerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans Dağılımı, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	57
Tablo 4.5. Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans Dağılımı, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	58
Tablo 4.6. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Kay Kare Sonuçları.....	59
Tablo 4.7. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Kay Kare Sonuçları	60
Tablo 4.8. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Kay Kare Sonuçları.....	61
Tablo 4.9. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Kay Kare Sonuçları.....	62
Tablo 4.10. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Kay Kare Sonuçları.....	63
Tablo 4.11. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki	

Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	64
Tablo 4.12. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Kay Kare Sonuçları.....	65
Tablo 4.13. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	67
Tablo 4.14. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	69
Tablo 4.15. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	70
Tablo 4.16. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	72
Tablo 4.17. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	73
Tablo 4.18. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	75
Tablo 4.19. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	76
Tablo 4.20. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	78
Tablo 4.21. Ortalama sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	79
Tablo 4.22. Ortalama sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	81
Tablo 4.23. Ortalama sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	83
Tablo 4.24. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	86
Tablo 4.25. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	89
Tablo 4.26. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	91
Tablo 4.27. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	94

Tablo 4.28. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçlar.....	97
Tablo 4.29. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	100
Tablo 4.30. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanıma İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	102
Tablo 4.31. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	105
Tablo 4.32. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	107
Tablo 4.33. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	109
Tablo 4.34. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	111
Tablo 4.35. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	113
Tablo 4.36. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	116
Tablo 4.37. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Kay Kare Sonuçları.....	118
Tablo 4.38. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	119
Tablo 4.39. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	121
Tablo 4.40. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanıma İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	122
Tablo 4.41. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	125
Tablo 4.42. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	129
Tablo 4.43. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin	

Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	134
Tablo 4.44. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	137
Tablo 4.45. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	139
Tablo 4.46. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	144
Tablo 4.47. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Sonuçları.....	148

EKLER LİSTESİ

EK-1. Öğrenme-Öğretme Sürecinde Geribildirim Anketi.....	167
EK-2. Ek.2 Öğrencilerin Geribildirim Görüşleri Anketi.....	173

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu araştırmayla öğretme-öğrenme sürecinde ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen ve öğrencilerinin geribildirim kullanımının etkililiği hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Eğitim her toplumun gelişen ve değişen yapısını aynı zamanda ihtiyaçlarını karşılayabilecek en önemli unsurlardan birisidir. Sosyal ve kültürel alandaki gelişim de bir toplumun yine eğitim seviyesiyle alakalıdır. Bu nedenle eğitime verilen önem ne kadar artarsa gelişimde o kadar hızlı olacaktır.

Bilgiyi, arayan, araştıran, sorgulayıcı bireyler yetiştirmek, gelişime ve değişime açık, kendine ve olaylara eleştirel bakabilen öğretmenlerin varlığıyla mümkündür. İlköğretim programının bütün amacı, öğrencileri iyi birer toplum, bölge, millet ve dünya vatandaşı haline getirmektir. Toplum tarafından resmi bir kuruluş olarak oluşturulmuş olan okul, kültürel mirası aktarmak ve ülke gençliğini gelecekteki hayata hazırlamakla görevlidir. İlköğretim eğitimi, çoğu öğrenciye, küçük yaşta vermeye başlansa da, bilgi, tutum ve beceri üzerine yoğunlaşan bir nitelik taşır. Demokrasi, üretken vatandaşlar gerektirdiğine göre, tüm bu sayılanlar, vatandaşların sahip olmaları beklenen özelliklerdir.

Öğrencileri yaşama hazırlayan bu eğitim anlayışının daha etkili yürütülmesinde öğretmenlerimiz en önemli unsuru oluşturmaktadır. Bu anlamda öğretmenlerimizin nasıl bir eğitim anlayışını benimsediği ve geribildirim türlerini ne derece kullandıklarının belirlenmesi gerekmektedir.

Yapılan çeşitli araştırmalar, geribildirim, eğitimde önemli bir yeri bulunduğunu ortaya koymuştur. Fakat, hangi tür geribildirim, hangi şartlarda, ne ölçüde yararlı olduğu konusu, henüz yeterince açıklığa kavuşmamıştır.

Okullarımız değişen ve geliştirilen eğitim ve öğretim programları ile öğrencilere bu öğrenme ortamını hazırlamakla sorumludur. Değişen öğretim programıyla birlikte, geribildirim önemi de artmıştır.

Açıklamalardan da yola çıkarak okullarımızda geribildirim önemini bilen ve öğrencilerine de bunun önemini yansıtan, öğrencilerin bu yönlü gelişimini sağlayan öğretmenlere ihtiyacı vardır.

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme süreçlerinde geribildirim kullanmaya ilişkin görüşlerinin eğitimdeki öneminden bahsedilmiştir. Ayrıca problem ve problem cümlesi ifade edilmiş, araştırmanın amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ile tanımları ve kısaltmaları ifade edilmiştir.

1.1.Problem

Öğrenme, bireyin çevresi ile etkileşimi sonucunda oluşan kalıcı davranış değişmesidir. Bu değişimin planlı ve düzenli etkinlikler sonucu olması, davranışların istendik nitelikte olmasına olanak hazırlar. İstendik davranışları, öğrencilere davranış bilimlerinin verilerin dayalı olarak kazandırabilmek için öncelikle eğitimin hedeflerinin belirlenmesi, daha sonra hedefleri gerçekleştirici nitelikte öğretme-öğrenme ortamının düzenlenmesi ve istendik davranışların ya da değişikliğin oluşturulması, son olarak da elde edilen ürünün kalite kontrolünün yapılması gerekmektedir (Bilen, 1996, 26).

Grupla öğretim durumlarında işaretler, katılma ve pekiştirmenin en etkili bir şekilde kullanılması halinde bile bunlar öğrenciler üzerinde farklı etkilerde bulunabilecektir (Bloom, 1995, 149). Sınıf ortamında öğreticinin her öğrenci ile etkileşim düzeyi eşit olmadığı gibi, işaretler, katılma ve pekiştirme ne kadar etkili bir şekilde sağlanırsa sağlansın bunlar her öğrencinin iç koşullarına göre anlam kazanacağı ve öğrenmeyi sağlayacağından öğrencilerin öğrenme düzeyinde farklılıklar gözlenebilecektir (Senemoğlu, 1997, 460). Bu yüzden, grupla öğretim durumlarında öğreticinin, meydana gelebilecek öğrenme eksikliklerinden ve güçlüklerinden anında haberdar olmasını ve bu aksaklıkları zamanında gidermesini sağlayacak önlemlere gerek duyulmaktadır (Özçelik, 1992, 123). İyi bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için, öğrencinin öğrenip öğrenmediğini ya da ne kadar öğrendiği ile ilgili olarak bilgilendirilmesi gerekir. Öğrenci yaptığı öğrenmenin yeterli olup olmadığını, güdülenme ortadan kalkmadan öğrenmelidir (Bacanlı, 1999, 110).

Geribildirim öğrenciye eğitimin amaçlarına uygun davranımda bulunup bulunmadığının bildirilmesi ya da hedef-davranışın kazanılıp kazanılmadığının bildirilmesidir. Bu bildirim sonucuna bakarak öğrencilerin eksiklik ve yanlışlıkları

belirlenir; bu eksiklikleri tamamlama ve yanlışlıkları doğrulama işlemi de düzeltme olarak adlandırılır. Eğitim sürecinde geribildirim ve düzeltme genelde birlikte kullanılır (Demirel, 1999a, 135). Ancak öğrenciye geribildirim verilirken aşağılanmamalı, azarlanmamalı, ceza olarak herhangi bir uyarıcı verilmemeli; tersine yüreklendirici uyarıcılar işe koşulmalıdır. Geribildirim kullanılırken, ipucu, düzeltme ve pekiştiriciler bir arada işe koşulabilir (Sönmez,1994,102). Düzeltmeler, her öğrenciye kendi öğrenme eksikliklerini tamamlayabilmesi için hangi ders kitabı, öğretim materyali ve kaynaktan yararlanacağı konusunda yardım yapılması sürecini içerir (Demirel, 1999b, 144).

Geribildirim ve düzeltme etkinlikleri kullanılırken hedef davranışların özellikleri, öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyleri ve çevresel koşullarına dikkat edilmelidir. Başar'ın da (1994, 85) belirttiği gibi, içeriğin kazandırılması sürecindeki konu dilimleri sonunda ve sürecin sonunda sorular sorarak geribildirim almada, amaç-soru, hedef davranış düzeyleri-soru düzeyleri ilişkisi kurulmalıdır. Amaçlara ulaşma düzeyini ölçmeyen, hedef davranışların düzeyi ile (bilgi, kavrama ... çözümleme, birleştirme ...) ilişkisi olmayan sorular, o dersteki etkinliklerin dönütünü vermezler.

Kenneth (1995, 187, 188), iyi soru sormanın bir sanat olduğunu bu yüzden öğretmenlerin soru sorarken bazı hususlara dikkat etmeleri gerektiğini belirtmekte ve bu hususlardan bazılarını şu şekilde sıralamaktadır; (1) soruların açık, basit, anlaşılır olması ve dolaysız bir şekilde sorulması, (2) dersin amaçlarına uygun soruların seçilmesi, (3) sınıftaki her öğrencinin düzeyine uygun soruların sorulması, yani bazı soruların kolay ve bazılarının zor olması, (4) öğrencilerin düşünme ve cevaplama kolaylığını sağlamak için bir defasında bir tek soru sormak, (5) soru sorulduktan sonra, öğrencilerin düşünmelerini ve cevaplarını düzenlemek için birkaç saniye beklemek, (6) öğrencilerin cevaplarını düzenlemelerini ve gözden geçirmelerini sağlamak için başka sorulardan yararlanmak, (7) cevabı içinde olan ve tek sözcükle cevaplanan sorulara fazla yer vermemek, (8) öğrencileri cevap vermek için zorlamamak ve (9) öğrencilerin cevaplarını dikkatle dinlemek.

Kısaca belirtmek gerekirse, istendik davranışlar ile donatılmış bireylerin yetiştirilmesi, hedef davranışların kazandırılması ve öğrenmenin kalıcı hale getirilmesinde geribildirim ve düzeltme işlemlerinin önemli bir işlevi olduğu söylenebilir. Bu amaçla, öğretmenlerin, geribildirim davranışlarını kullanma düzeylerinin saptanması gerekli görülmektedir.

Bu düşüncelerden yola çıkarak, araştırmanın problem cümlesi şu şekilde oluşturulmuştur:

İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenleri öğretme-öğrenme sürecinde geribildirim nasıl kullanılmaktadır ve çeşitli değişkenler açısından geribildirim kullanım şekilleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim okullarında görev yapan dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerin ve öğrencilerinin, öğretme-öğrenme süreçlerinde geribildirim hakkındaki görüşlerini bazı değişkenler açısından incelemektir.

Bu temel amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen ve öğrencilerin sınıfta geribildirim kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen ve öğrencilerin sınıfta geribildirim kullanımının işlevleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin sınıfta geribildirim kullanımında karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin sınıfta geribildirim kullanımına ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, sınıf mevcudu ve öğrencilerin sosyo ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?
5. Öğretmenlerin sınıfta geribildirim kullanımında karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, sınıf mevcudu ve öğrencilerin sosyo ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?
6. Öğretmenlerin sınıfta geribildirimi kullanım işlevlerine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, sınıf mevcudu ve öğrencilerin sosyo ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okulların ve eğitim sistemlerinin amaçlarına ulaşması, o kurumlarda yer alan öğretme etkinliklerine bağlıdır(Açıkgöz,1996).Topluma etkin vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan okullar sayesinde gelecekte doğru düşünen, etkili kararlar verebilen,

çeşitliliği hoşgörüyü karşılayan, doğal ve toplum sorunlarına duyarlı bireylerden oluşan bir toplum yaratılabilir.

Bu anlamda değişen ilköğretim programıyla ihtiyacı olan bilgiye ulaşabilen ve sorgulayabilen vatandaşların yetiştirilmesinde okullara ve öğretmenlere görevler düşmektedir. İlköğretimdeki 2005 program değişikliğiyle birlikte süreç değerlendirilmesine verilen önem geribildirim kavramını da önemli konuma getirmektedir. Yapılacak bu araştırma ile öğretmenlerin geribildirim kavramına vermiş oldukları önem ve öğrencilerin geribildirim gerekliliği hakkındaki görüşlerine ulaşılmaya çalışılacaktır.

Bu araştırmanın, ülkemiz okullarında öğretimin kalitesini yükseltme yolunda yapılan çalışmalara katkıda bulunacağı ve yarar sağlayacağı beklenmektedir.

Teknolojinin hızla geliştiği, bilginin karmaşık hale geldiği günümüzde, ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünü yetiştirmek ancak nitelikli bir eğitim ile mümkündür. Nitelikli bir eğitimde, ancak nitelikli bir öğretmen ile sürdürülebilir.

Öğretmenin öğrenciyle olan iletişimi, hem öğretme-öğrenme süreçlerinin niteliğinin artmasında, hem de öğrenci davranışlarında olumlu davranışların meydana gelmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle ilköğretim kademesinde birey ilk kez bu dönemde, okulu ve sınıf öğretmenini tanımakta; okula ya da öğretmene karşı kazanılan tutum ve davranışlar öğrenciler üzerinde çok etkili olmakta ve hatta yaşam boyu izlerini sürdürebilmektedir. Öğrencinin göstereceği olumlu davranışlar, öğretmenin göstereceği nitelikli davranışlarla ilgilidir.

Öğretmenin, sınıf içi etkinliklerde bazen bilinçli olarak yaptığı, bazen de kendisinin bile farkında olmadığı jestleri, mimikleri, kaş-göz ve yüz ifadeleri, baş ve beden hareketleri, giyimi, bakımı gibi davranışlarının öğretimde etkili olduğu bilinmektedir.

Bu araştırma, öğrencinin ömür boyu model aldığı sınıf öğretmenlerinin geribildirim davranışlarının değerlendirilmesi, öğretim süreçlerine getirebileceği katkılar bakımından önemli görülmektedir ve ayrıca ilköğretime sınıf öğretmeni yetiştiren Eğitim Fakültesi programlarının yeniden düzenlenmesi ve program çalışmalarına katkıda bulunması, sayıca az olan bu konudaki araştırmalara öncülük etmesi açısından da önemli görülmektedir.

1.4. Sayıtlılar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Öğretmenlerin ve öğrencilerin veri toplama aracındaki sorulara verdikleri yanıtlar gerçeğı yansıtmaktadır.

1.5. Sınırlılıkları

1. Bu araştırma Hatay ili İskenderun ve Altınözü ilçesindeki okullarla sınırlıdır.
2. Araştırma sonuçları öğretmenlerden ve öğrencilerden elde edilen anket verileri ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Geribildirim: Literatürde “Kaynak birimin gönderdiği mesaja karşılık hedef birimin gönderdiği cevap mesaj” (Cüceloğlu, 1988) olarak tanımlanan kavram, İngilizce’de “Feedback”, Türkçe’de ise geri besleme, geribildirim, dönüt, aydınlatıcı yankı, sonuçların bilgisi gibi ifadelerle karşılanmaktadır (Özçelik, 1992). Bu araştırmada en yalın ifade ile “yaptığı davranışların sonuçları hakkında öğrenciye bilgi verilmesi” anlamında "geribildirim" olarak kullanılmıştır.

İletişim: Yazılı, sözlü ve sözsüz mesajlar aracılığıyla, anlamları aktarma sürecidir. İletişim konuşma, hareket veya yazı ile bilgi, işaret veya mesaj iletimi ve değişimidir. Daha kapsamlı bir tanımla iletişim, mesaj, gönderici ve mesajı alan olmak üzere, üç önemli unsuru olan ve bilgi, deneyim, duygu, görüntü ve sesin üretilmesi ve işlenmesi sürecidir (Tutar; Yılmaz, 2002, 7).

Sözel Olmayan Davranışlar: Konuşma ya da yazı olmaksızın insanlar birbirine birtakım mesajlar iletirler. Bu iletişim şeklinde insanların ne söyledikleri değil, ne yaptıkları ön plana çıkar. Kendi içinde dört gruba ayrılır: Yüz ve beden hareketlerimiz, bedensel temas, mekan kullanımı ve araçlar (Dökmen, 2001, 28).

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Toplumların, özellikle sosyal ve ekonomik gelişimlerini daha ileriye götürmeleri, kültürel özelliklerini sürdürmeleri ve geliştirmeleri için, kendini oluşturan bireylerine en iyi eğitim – öğretim imkanlarını sağlaması hayati önemdedir. Bireylerin beşikten mezara kadar, yaşam boyu süren bu vazgeçilmez faaliyeti olan eğitimi; “Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlayabiliriz (Ertürk, 1998, 12). Okullar, bireylerin davranışlarını olumlu yönde, kendi yaşantısı yolu ile kalıcı olarak değiştirmek için kullanılan temel öğretim – öğrenme ortamlarıdır.

Öğretim; öğretmen tarafından hedeflenen davranışları öğrencilere kazandırmak için düzenlenmiş yaşantılar süreci (Başaran, 1987, 132), öğrenme ise kısaca; öğrencinin belli bilgi, beceri ve anlayışlar edinme süreci şeklinde tanımlanabilir (Oğuzkan, 1989, 4).

Bu öğretim ve öğrenim sürecinin, öğretmen ve öğrenci eksenli karşılıklı bir etkileşim süreci olduğu açıklanmaktadır. Öğretimde temel amaç, öğrencinin öğrenmesini gerçekleştirmekse, bunu sınıfta işe koşacak olan kişide öğretmendir.

2.1. Öğretim-Öğrenme Sürecinde Geribildirim

Bloom öğretim hizmetinin niteliğini belirlemede ipucu (işaretler), katılım, pekiştireç, geribildirim ve düzeltme olmak üzere dört öğeden söz etmektedir. Bu öğeler öğretim niteliğinin sağlanmasında en önemli etkenlerdir (Bloom, 1979).

Öğrenci katılımı, öğrencinin aktif ya da pasif olarak öğretim sürecine katılımı olarak adlandırılabilir (Sönmez, 1994). Aktif olarak katılımı, derste sorulara cevap vermesi, söz alması, devinsel davranışları yerine getirmesi şeklinde gerçekleşebilir. Pasif olarak katılımı ise, zihinsel anlamda derste bulunması, dinlemesi ve aktiviteleri dikkatle izlemesi şeklinde olabilir. Öğrenci katılımını bireysel giriş özellikleri ve çevre şartlarının yanı sıra özellikle öğretim ortamında işe koşulan, ipucu, geribildirim ve düzeltme ile pekiştireçlerin kullanımı ve seçilen öğretim yöntemi, uygulanan strateji gibi faktörler de olumlu veya olumsuz olarak etkilemektedirler (Sönmez, 1994).

Öğrenci başarısındaki değişikliğin nedeni yüzde yirmi oranında katılım derecesiyle açıklanabilmektedir (Bloom, 1979). Bu durum öğretimin niteliğinde öğrenci katılımının önemini göstermesi açısından dikkate değerdir.

Pekiştireç kavramı, bireyde istenilen davranışı oluşturmaya ve oluşan bir davranışın sıklığını artırmaya yarayan ödül ya da ceza niteliğindeki uyarıcılar olarak açıklanabilir (Ülgen, 1995). Olumlu veya olumsuz pekiştireçlerin öğrenme sırasında ya da öğrenme evrelerinden sonra verilmesi gereklidir (Bloom, 1979).

İpucu, öğrenme etkinliklerinde, öğrencide meydana gelmesi istenilen davranışı oluşturan işaretler, üstü kapalı uyarıcılardır (Ülgen, 1995). Öğrencinin herhangi bir davranışı yapma gücüne sahip olduğu halde, bir takım nedenlerle gerçekleştiremediği durumlarda öğretmen veya öğretim ortamını sağlayan materyal tarafından ipucu verilerek, beklenen davranışı yapması sağlanabilmektedir. İpucu kısaca, öğretimde bir olaya dikkati çekme, belli bir konuda öğrenciyi düşündürme olarak adlandırılabilir. Öğrencilerin başarısındaki değişkenliğin yüzde on dört kadarı verilen ipuçlarının niteliğine bağlıdır (Bloom, 1979). İpucu sözel, grafik, şema, harita ve model şeklinde olabileceği gibi demonstrasyon, oyun, diya şeklinde de verilebilir. İpucu verilirken öğrencinin düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir (Sönmez, 1994).

Öğretim hizmetinin niteliğini etkileyen diğer bir öge geribildirimdir. İngilizce "Feedback" olarak adlandırılan kavram Türkçe'de geri besleme, geribildirim, dönüt, aydınlatıcı yankı, sonuçların bilgisi gibi ifadelerle karşılanmaktadır (Özçelik, 1992). Peker (1992, 35), geribildirim, "insan davranışlarının doğruluğu veya yanlışlığı hakkında bilgi veren, kişiye yaptığı hataları düzeltme ve performansını artırma yollarını gösteren bir iletişim süreci" olarak tanımlamaktadır. Geribildirim öğretim ortamında çift yönlü bilgi sağlar. Bunlardan ilki öğreticinin öğrenip öğrenmediğine ilişkin bilgi alması, diğeri ise öğrencinin öğretmenden cevabının doğruluğuna ilişkin bilgi alması şeklinde gerçekleşmektedir.

Genel anlamda, eğitim sisteminin her basamağında geribildirim işe koşulması zorunludur. Bir eğitim durumunda;

Öğrencilere hedef davranışların kazandırılması sırasında öğretmen tarafından sorulan sorulara verilen cevaplar geribildirimdir. Bunlara bakılarak gerek öğrenciler, gerekse eğitim durumu hakkında bir sonuca ulaşmak mümkündür.

Yıl ve dönem sonunda yapılan "Durum Muhasebesine Dönük Değerlendirme" de geribildirimdir. Bu değerlendirme ile bir öğretim yılı veya dönemi boyunca hedeflere ulaşmada ne ölçüde başarılı oldukları belirlenir. Diğer bir ifade ile "sonuç değerlendirme" yapılır.

Öğretim sonunda yapılan "Bıçimlendirme ve Yetiştirmeye Dönük Değerlendirme" de de öğrencinin hedef davranışlara ne ölçüde ulaştığı ve eksiklerinin, hatalarının nerelerde olduğu saptanır, not verilmeden, nasıl bir yardıma ihtiyacı olduğu belirlenir. "Öğrenci hakkında" ve "eğitim durumu hakkında" tutarlı bilgi edinmek üzere yapılan bu değerlendirmede geribildirimdir. Böylece öğretim süreci sonunda mevcut eksiklikler belirlenir ve eğer ihtiyaç varsa bunu gidermek üzere ek öğretim yapılmaktadır (Sönmez, 1994). Eğitim durumunun değerlendirilmesi amacıyla farklı etkinlikler geribildirim olarak rol oynamaktadır.

Geribildirim, öğrencinin neyi ne kadar yapabildiğini, ne kadar yapamadığını anlaması, kendini değerlendirerek, ne yapması gerektiğine kendisinin karar vermesi ve geliştireceği temel davranışları düzene koymasından oluşmaktadır.

Etkileşim sürecinde, öğretmenin öğrenciden, geribildirim aldığı anda, öğrencinin de öğretmenden geribildirim alarak iletişimin sağlanıp sağlanmadığının kontrol edilmesi, öğretimin niteliğine olumlu yönde etki etmektedir (Brinko, 1990). Yapılan çalışmalar da, geribildirim, eğitimde önemli bir yeri bulunduğunu ortaya koymuştur. Fakat, hangi tür geribildirim, hangi şartlarda, ne ölçüde yararlı olduğu konusu henüz yeterince açıklığa kavuşmamıştır. Bu nedenle yeni çalışmalarla bilgi birikimine katkıda bulunmakta yarar vardır (Dökmen, 1982, 71).

Geribildirim kavramı farklı bilim alanlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Eğitim literatüründe ise genel anlamda yaptığı bir davranışın sonuçları hakkında öğrenciye bilgi verilmesi olarak da geribildirim sıklıkla kullanılmaktadır. Bu anlamda geribildirim üç özelliği; yönlendirici, güdüleyici ve pekiştirici olmasıdır (Dökmen, 1982, 72). Eğitim durumunda öğretmence sorulan sorulara, öğrencilerce verilen cevaplar üzerinde yapılan "doğru, tamam, eksik, yanlış" gibi özel yargılar birer geribildirimdir. Bu tür geribildirim; yönlendiricidir. Eğer öğrencilerin verdikleri cevaplar doğru ise, yeni davranışların öğrenilmesinde ve öğrenilenlerin pekiştirilmesinde güdüleyici bir rol oynayabilir. Son olarak, bir değerlendirme sonunda yüksek not alan öğrenci için geribildirim pekiştirici görevini görür (Sönmez, 1994).

Doğru cevaplardan sonraki geribildirimler kısa ve değişken olmak ve eğer sık sık veriliyorsa uzun sürmemelidir. İçerik yönünden hatalı cevaplara verilecek geribildirimler, öğretimin başarılı olmasında, büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla verilen geribildirimlerde, olumsuz cümleler ve iğneleyici ifadeler kullanılmamalıdır. Geribildirim, öğrencinin başarısını arttırmaya yönelik olarak, düzeltici, bilgi verici olmak ve özellikle Bilgisayar Destekli Öğretimde cevabın hemen ardından verilmelidir. Aksi halde öğrenciler bilgisayarın doğru çalışmadığını düşünmektedirler (Gaynor, 1981; Kaşh,1991).

Geribildirim düzenlemede, soru ya da problemin yeni kelimelerle ifade edilmesi, anahtar kelimelerin parlak ışıklı gösterilmesi, benzer bir problem için çözümü gösterme, öğrenciye, sorunun bir kısmının çözümünü verme gibi yöntemler uygulanabilir.

Cevap kısmen doğru olduğunda, hatalı bölümün işaretlenmesi biçiminde geribildirim verilebilir. Cevap tümüyle hatalı da olsa yapılan hatanın belirlenmesi ve öğrenciye bunun nedeni ile ilgili bilgi verilmesi, geribildirim yararını daha da artıracaktır. Bunun gerçekleştirilmesi için, beklenen cevap hataları saptanmak, her bir durum için hataya özel geribildirimler hazırlanmalıdır.

Hatalı bir cevap ve verilen geribildirim ardından, öğrencinin soruyu tekrar cevaplaması için imkan sağlanmalıdır. Fakat, öğrenciden doğruyu bulana dek denemesini istemekte doğru bir tutum değildir. Doğru bir cevap verememe durumu heves kırıcı olabilir. Bu nedenle, iki ya da üç denemeden sonra doğru cevap verilmeli ya da öğrencinin istediği anda doğru cevabı görmesi sağlanmalıdır (Kaşlı, 1991).

Pekiştirme, ipucu verme ve düzeltme özelliklerinin geribildirimle birlikte taşındığı ve farklı zaman ve durumlarda farklı yönleriyle kullanıldıkları görülmektedir. Chapanis (1964), geribildirim ile pekiştireç arasındaki ayrımı ele aldığı araştırmasında, iki deney grubu oluşturarak birine sadece geribildirim diğerine geribildirim ile pekiştireç vermiştir. Bulgular karşılaştırıldığında, gruplar arasında başarı yönünden anlamlı bir farklılığın bulunamadığı sonucuna ulaşılmıştır (Dökmen, 1982, 73).

2.1.1. Geribildirim Türleri

Geribildirim öğrenme sürecinde etkili bir öge olduğu konusunda ilgili tüm araştırmacı ve kuramcılar görüş birliği içindedir (Kara, 1994). Eğitim durumlarına göre hangi geribildirim türlerinin kullanılacağı sorunu, farklı geribildirim türlerinin araştırılması gerekliliğini doğurmuştur. Bu konuda yerleşik bir sınıflama bulunmamasına karşın bazı araştırmacılar tarafından önerilen geribildirim türleri bulunmaktadır.

Genel anlamda geribildirimlerin öğrenmeye etkisini inceleyen araştırmalarda eğitim ortamına göre sınıflandırdığında, üç ayrı geribildirimden söz edilebilmektedir (Kara,1994);

1. Normal ve deneysel sınıf ortamında kullanılan geribildirimler,
2. Bilgisayar destekli öğretim ortamında kullanılan geribildirimler,
3. Programlı öğretim tekniğinde kullanılan geribildirimler.

Geribildirim konusundaki sınıflandırmalardan biride Schimmel'e (1998) aittir. Schimmel geribildirimleri dört farklı biçimde gruplandırmıştır ;

Onaylayıcı Geribildirim (OG): Yalnızca öğrencinin cevabının "doğru" ya da "yanlış" olduğunu gösterir. Örneğin, doğru cevaplanan bir sorudan sonra, program "doğru", "evet", "iyi gidiyorsun, devam et" gibi karşılık verir. Eğer öğrencinin cevabı yanlış ise "yanlış", "hayır", "yeniden dene" gibi karşılıklar verir. Bazı programlarda sadece yanlış cevap ya da sadece doğru cevaplarda "beep" sinyali veya benzeri sesler adlandırılmaktadır.

Doğru Cevap Geribildirimi(DCG): Doğru cevap geribildirimi doğru cevabı bildirmektedir. Verilen cevaba göre, onaylayıcı geribildirim ile birlikte doğru cevap açıklanır, örneğin, "Cevabın yanlış. Türkiye'nin başkenti Ankara'dır." vb. Diğer programlarda onaylayıcı geribildirim açık değildir. Öğrencilere sadece doğru cevap verilir ve onlar yalnızca cevaplarının doğru olup olmadığını anlarlar. Doğru cevap geribildirimi bazen sadece yanlış cevap verildiğinde kullanılır.

Açıklayıcı Geribildirim (AG): Öğrencinin verdiği yanlış cevaba göre, öğretim konusuyla ilgili hatırlatma sağlar. Burada öğrenciye yanlış cevabının ardından adım adım çözümü gösterilir, ancak son anda verilmez. Ayrıca diğer bir şekilde öğrenciye yanlış cevabın açıklamasından önce konunun genel bir özeti verilir.

"Bug-related" Geribildirim: "bug", öğrencinin bir işlemi öğrenirken yaptığı sistematik bir hatadır. Örneğin, bir aritmetik işlemde, her zaman büyük rakamdan küçük

rakam çıkarması ($71-55=24$) bu geribildirim türüne bir örnek olarak verilebilir. Bu öğrencilerin çıkarma işlemine ilişkin bilişsel modellerinde sistematik bir hata söz konusudur. Bu yüzden öğrencilere yaptıkları hata en basit şekliyle anlatılmalıdır. Bu durumda öğrencilere verilmesi gereken açıklama; "Daima alttaki sayının üstteki sayıdan çıkarılması gerekmektedir. Eğer üstteki sayı alttaki sayıdan küçük ise, yandaki basamaktan ödünç sayı alınmalıdır" biçiminde olmalıdır.

Geribildirim "zaman ögesi" açısından ; Anında Geribildirim (İmmediate Feedback), Gecikdirilmiş Geribildirim (Delayed Feedback), olmak üzere iki farklı türde sınıflandırılmaktadır.

Geribildirimi yapısına göre inceleyen çalışmalarda, onaylayıcı geribildirim, bilgi veren geribildirim ve düzeltici geribildirim olarak ele alındığı görülmektedir. Bununla birlikte bazı araştırmalarda hem içerdiği bilgi miktarı, hem de veriliş biçimine göre geribildirimlerin birlikte sınıflandırıldığı görülmektedir (Kara, 1994) :

1. Bilginin (aralıklı veya sürekli) verilmesi,
2. Not verilmesi (aralıklı veya sürekli),
3. Dağınık sözcüklerle geribildirim verilmesi,
4. Olumlu veya olumsuz pekiştireçlerle verilmesi,
5. Doğru- Yanlış geribildirimi,
6. İçerdiği bilgi miktarına göre düzenlenen geribildirim,
7. İşbirliğine dayalı paylaşımlı geribildirim,
8. Bütün sınıfa birlikte verilen geleneksel geribildirim
9. Yazılı ve/veya sözlü geribildirimler

Yıldız (1996), çalışmasında, davranışçıların geribildirimi içsel ve dışsal olmak üzere iki boyutta incelediklerini belirterek içsel ve dışsal geribildirim arasındaki temel farkın her ikisi arasındaki kanalın sürekli açık olmasından kaynaklandığını vurgulamaktadır. Buna bağlı olarak dışarıdan bireye tepkisine karşılık sunulan bilgiye (knowledge of response) göre dışsal geribildirim stratejilerini dört ana kategoride sıralamaktadır. Sonuç Bilgisi (Knowledge of Result), Doğru Cevap Bilgisi (Knowledge of Correct Response), Açıklayıcı/Ayrıntılı Geribildirim (Explanatory/Elaborated Feedback), Katkısal Geribildirim (Attributional Feedback).

Geribildirim stratejilerini ele alan çalışmalar içerisinde çoğunlukla bilgi miktarına göre sınıflandırmalar yer almaktadır. Cohen (1985)'e göre, geribildirim yanlı cevap üzerindeki en büyük etkisi; öğrencilere doğru cevabı bulmaları için yeterli bilgi verilmesidir. Bununla birlikte doğru cevaptan sonra verilen geribildirim o denli etkili olmadığı görüşündedir. Çünkü burada verilen geribildirim daha çok pekiştirme görevini oynamaktadır.

2.2. Geribildirimi Etkileyen Değişkenler

2.2.1. Sınıf Yönetimi

Sınıf yönetimi, çok yönlü uzun çabalar gösteren güç bir iştir. Her gün saatlerce kalabalık bir öğrenci grubuyla beraber olmak, yapılacak her davranışı ayrıntısıyla planlamak, gerçekleşmesini sağlamak, sınıftaki her şeyden her an haberli olmak kolay değildir. Öğrenciler uzun süre oturarak, derse ilgilerini veremezler. Öğretmenin, erken – geç, kolay – güç öğrenen, normal – özürlü öğrencilerle ayrı ayrı ilgilenmesi gerekir. Sınıfta çok yönlü ve karmaşık bir ilişkiler ağı vardır. Sınıf yönetimi, eğitim yönetiminin ilk ve temel basamaklarından birisidir. Etkili bir sınıf yönetimi için de sınıf yönetimi öğelerinin, öğrenci düzeyine göre açık bir şekilde düzenlenmesi ve sınıf ortamında etkin bir şekilde işe koşulması önem taşımaktadır (Başar, 1999, 13-17). Öğretmenin liderlik tarzı, sınıf atmosferi ve disiplin sınıf yönetiminin en belirleyici öğeleridir. Öğretme – öğrenme sürecinde istenilen verimi almak, sınıfta düzeni kurmak ve akademik etkinlikleri en aza indirmek bu öğelerin iyi bir şekilde yönetimi ile mümkündür (Tertemiz, 2000, 67).

Sınıf yönetimi, değişik şekillerde tanımlanmıştır (Akt.Başar, 1999, 13-17):

Lemlech, (1998), sınıf yaşamının bir orkestra gibi yönetilmesi; Brophy ve Dolye (1988), içinde öğrenmenin gerçekleştiği bir çevrenin oluşturulabilmesi için gerekli olanak ve süreçlerin, öğrenme düzeninin, ortamının, kurallarının sağlanması, sürdürülmesi; Kearney ve Arkadaşları (1985), öğretmen ve öğrencilerinin çalışma engellerinin en aza indirilmesi, öğretim zamanının uygun kullanılması, etkinliklere öğrencilerin katılımının sağlanması; Haigh (1990), sınıftaki kaynakların, insanların ve zamanın yönetimi, şeklinde tanımlamışlardır.

Weber (1986) ve Brophy (1988) ise sınıf yönetimini; öğretimin amaçlarına ulaşmasına yardımcı olan, öğrenme – öğretme ortamının oluşturulması ve yürütülmesi için yapılan sınıfın fiziksel ortamını düzenleme, kuralları oluşturma, derslerde dikkati çekebilme ve eğitsel etkinliklerde yer almayı sağlama faaliyetleri olarak nitelemişlerdir (Akt. Sadık, 2002, 4). Aydın ise (2000, 15) sınıf yönetimini; kısaca etkili bir eğitim ve iletişim örüntüsü gerçekleştirmek amacına dönük etkinlikler şeklinde tanımlamıştır.

Aydın (2000, 4-5), sınıf yönetimini temelde geleneksel ve çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımları olarak ikiye ayırmaktadır. Buna göre geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımı öğretmen merkezlidir. Eğitim etkinliklerinde öğretmen aktif, öğrenci ise pasif bir konumdadır. Öğretmen öğrenci ilişkileri aşırı ölçülerde yapılandırılmıştır. Sınıf içi kurallar oldukça katı ve tek yönlüdür. Öğretmen öğrenciyi suçlayıcı, yargılayıcı ve cezalandırıcı konumdadır.

2.2.2. Öğretmen

“Uygarlık, öğretmenlik hizmetinin niteliği ile orantılı olarak ilerler. Büyük öğretmenlerin etkisi, bir çok kuşaklar boyunca sürüp giderek onların doğal ömürlerini aşan yüksek bir hizmet görür. “ (Bossing, 1989, 40). Öğretmen, insan davranışı oluşturmaya da değiştirme süreci içinde iş görüşü güç ve karmaşık olan bir ögedir. Öğrenciler doğal çevresinden de öğrenebilirler, ancak, bu doğal çevrenin öğrenmeyi kolaylaştıracak ve mümkün kılacak şekilde planlanması ve düzenlenmesi gerekmektedir. Bu konuda temel kaynak kuşkusuz öğretmendir. Öğretmen düzenleyeceği öğrenme – öğretme ortamı ile yavaş kazanılacak bir davranış örtüsünü hızlandırma ya da hiç oluşmayacak davranış değişikliğinin oluşmasını olanaklaştırma gibi önemli bir iş görüyü yerine getirmektedir (Oktar ve Bulduk, 2002).

Bu da öğretmen değişkeninin sınıfta, en stratejik (belirleyici) değişken olduğunu göstermektedir. Çünkü etkili bir sınıf yönetimi için gerekli olan eğitim süreçlerinin düzenlenmesinden ve yürütülmesinden öğretmen sorumludur. Ayrıca eğitim ortamının oluşturulması için gerekli psikolojik koşulların sağlanması ve fiziksel düzenlemelerin yapılması da, öğretmende beklenir. Bu nedenle öğretmen, etkili bir eğitim gerçekleştirmek amacıyla, sistemin değişkenlerini bütünleştirmek ve uyumlulaştırmakla yükümlüdür (Aydın, 2000, 16). Bu sistemin önemli değişkenlerinden biri de öğretmenin kullandığı ortamdır. Bu yeni ortamın bilgi ve otoriteyi temsil eden elemanı öğretmendir.

Öğretmen, sınıfın ilişki düzeninin kurulması ve düzeltilip geliştirilmesinde yol gösterici bir liderdir sınıf ikliminin bir yaratıcısıdır. Ama sınıf iklimi de onun davranışları üzerinde etkilidir. Öğretmen, öğretim durumlarının hem hazırlayıcısı hem de bir parçasıdır. O, sınıftaki yaşamın her ögesini ve anını eğitsel amaçlar yönündü planlı bir biçim kullanabilmeli, sınıf bir tiyatro, öğretmende yönetmen olmalıdır. Öğretmen gücünü, öğrencilerle açık, içten, dürüst, yanılabilceğini kabul eden, iyi ilişkiler kurarak, sınıfın havasını sosyal açıdan iyi yapılandırarak kullanmalıdır (Brophy and Good, 1986; Melvin, 1993; Ertürk, 1979; Homan, 1985; Clark and Peterson, 1986. Akt.Başar, 1999, 62-66) .

Öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişki; eğer açıklık, önemsemek, birbirine gereksinim duymak, birbirlerinden ayrı olmak ve gereksinimleri karşılıklı olarak giderebilmek özelliklerini içerirse iyi bir öğretmen-öğrenci ilişkisi kurulmuş demektir. Her öğretmen öğrencilerle ilişkisini geliştirebilir. Böylece birbirlerine karşı daha açık olurlar; Birbirlerini daha çok önemserler; birbirlerine gerekli olduklarını anlarlar; birbirlerinden ayrı bireyler olarak davranabilirler ve ilişkileri daha doyurucu olur (Gordon,1998, 22). Fiere ise(1990), sınıf içerisinde sağlıklı bir iletişim oranı ile öğretmen-öğrenci çelişkisinin giderilebilmesi için, çift yönlü iletişimle ”öğrencilerin öğretmeni”, “öğretmenin öğrencileri” kavramlarının yerini “öğrencileşen öğretmenler” ve “öğretmenleşen öğrenciler” kavramlarına bırakması gerekliliğinden bahsetmektedir (Akt. Öner, 1999, 82).

Öğretmenin her davranışıyla öğrencilere model olması ve bu davranışların sürekli ve tutarlı olmasının, öğrenci davranışını değiştirmenin en etkili yollarından biri olduğu açıktır. Öğretmenin kendini işine vermesi ve derse bağlılığı, öğrencinin de bu yönlü davranışını destekler. Giyimine özen gösteren bir öğretmen, öğrencilerin de daha iyi giyinmesi yönünde etkili olacaktır. Veya kitap okumasını öneren bir öğretmenin, kendisi de kitap okuyarak, öğrendiklerini öğrenciye aktarması; gerekli durumlarda özür dilemenin erdemini anlatan bir öğretmenin kendisinin de gerekli durumlarda özür dilediğini göstererek, öğrenciye örnek olması vb. gibi olumlu örnekler, öğrencinin öğrendiklerini daha hızlı pekiştirmelerine yardımcı olacaktır.

Etkili öğretmenlik için öğretmenlerin; şefkatli, destekleyici, öğrencileri için en iyisini düşünen, konularında uzman, veliler, yönetici meslektaşlarıyla iyi ilişkiler kurabilen, yaptığı işten heyecan duyan ve en önemlisi de öğrencilerine herhangi bir şey

öğretebilme yeteneğine sahip olması gerekmektedir (Cruickshank, Bainer, Metcalf, 1995.Akt.Sadık, 2000, 11).

Etkili öğretme becerilerine sahip bir öğretmenin, öğrenmeyi gerçekleştirmesi daha kolay olacaktır. Ryan ve Cooper (1980) tarafından önerilen etkili öğretme becerileri şunlardır (Akt.Demirtaş, 2002);

- Her biri farklı bir tür düşünme süreci geliştiren farklı tip sorular sorma yeteneği,
- Belli tip öğrenci davranışlarını pekiştirme yeteneği,
- Öğretim ortamını, öğrenci ortamını sağlayacak biçimde çeşitlendirme yeteneği,
- Öğrencilerin neye dikkat ettiğini tanıma ve bunu dersi yönlendirmede kullanma yeteneği.
- Teknolojiden yararlanma yeteneği,
- Öğretim malzemesinin uygunluğunu değerlendirme yeteneği.
- Bir dersin ya da ünitenin hedeflerinin öğrenci davranışlarıyla tanımlanması,
- Öğrenme ile öğrenme yaşantısını ilişkili kılma yeteneği.

Gibson ve Arkadaşları ise (1995), etkin öğretmen özelliklerini; 1. Öğretim uzmanı, 2.Yönetici, 3. Güdüleyici, 4. Lider, 5. Danışman, 6. Çevre Düzenleyici ve 7. Model olarak öğretmen şeklinde sınıflandırmışlardır (Akt. Yüksel, 2001).

Öğretim ilkelerini sınıfında uygulayan “İyi bir öğretmen” in özellikleri şunlar olmalıdır (Simith, 1995. Akt.Gözütok, 1999, 230) :

- Kaygı ve gerginliği her zaman anlar ve bunları en aza indirir.
- Çocukların birey olduğunu ve bireysel ilgiye ihtiyaç duyduğunu fark ederek, onların kendilerini iyi hissetmelerini sağlar.
- Çalışmaya yürekten inanır ve bunu olumsuz bir baskı yaratmadan gerçekleştirir.
- Çocukları ve aileleri değerlendirmede olumlu bir yaklaşım izler ve çalışma ortaklığı olması gerektiğini bilir.
- Bağırmandan ve zorbalıktan kaçınır, serinkanlı ve disiplindir.

- Eleştiriden çok övgüyü tercih eder.
- Çocukların coşkusunu, yeteneğini ve bireyselliğini fark ederek kullanır.
- Çıktıları ilginç ve değişik yönleriyle de yorumlar.
- Temel becerileri bir araya getirmenin en iyi yolu olarak, esnek programlar hazırlar ve kullanır.
- Yaratıcılığı ve merakı öğrenme deneyimlerinin anahtarı olarak görür.
- Değişikliği her durumda olumlu ve gerekli bir süreç olarak değerlendirir.
- Konuya ve çocuğa uygunluk bakımından, öğretim stillerini değiştirir.

İyi bir öğretmenin sınıfında asla başvurmaması gereken başlıca davranışsal yaklaşımları da şöyle sıralayabiliriz (Stephends ve Crawley, 1998, 113-114);

1. Vücuda yönelik ceza kullanma. Bu durumda öğrencilerde düzene karşı çok agresif davranışlar gelişebilir.

2. Kişisel takıntılar yapma. Öğretmen sınıf içi disiplini kişiselleştirmemelidir. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarını çözmeye yönelik stratejiler geliştirmeleri onlarla bir güç mücadelesine girmemelidir.

3. İğneleme, alay etme vb küçük düşürücü taktikler kullanma. Bu tür yaklaşımlar öğrencinin zoruna gider. Öğretmen öğrencilerle alay ederse, onların saygısını hiçbir zaman kazanamaz. Bu durum hızla popülerliğini kaybetmesine yol açar.

4. Soğukkanlılığını kaybetme. Öğrenciye bağırma veya kızgın bir şekilde ve düşmanca üzerine gitmek sakıncalıdır. Bazı öğrenciler davranışlarıyla tehdit edebilir. Öğrencilerden taşkınlık ve oç alma girişimleri olabilir. Yine de öğretmen kontrollü olmalıdır. Kontrolü zayıf öğretmenler bazen korkarlar. Bu şekilde öğretmenler sınıflarında asla saygın olamazlar.

5. Tehdit etme (Gerçekten veya boşuna). İnsanlara liderlik etmesi gerekenlerin öğrencileri tehdit etmesi uygun olamayan bir yoldur. Özellikle gerçek olmayan tehditler öğretmenin kredibilitesini azaltır.

6. Tutarsız olma. Keyfi veya suçun ağırlığıyla uyumsuz cezalar, yönetim sırasındaki eşit olmayan yaklaşımlar öğrenciler arasında antipati yaratır.

7. Aşırı olarak itip – kalkma. Aşırı reaksiyonlar ve aşırı gösterişli onaylamalar da öğrencide karşılık olarak kızgınlığa dönüşebilir.

8. Bütün sınıfı cezalandırma. Suçlu öğrencilerin yanı sıra suçsuz öğrencilerin de cezalandırılması, bazı ebeveynlerin haklı tepkisine neden olur.

2.2.3. Öğrenci

Öğrenci; eğitim ihtiyacı olan ve eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla formal eğitim kurumlarına devam eden bireydir (Fidan ve Erden, 1998, 59).

Öğrencinin sınıf yönetimi değişkenleri içerisinde öncelikli ve merkezi bir konumu vardır. Öğretmenler, okul binaları, yöneticiler, memurlar, hizmetliler ve tüm öğrenme materyalleri onlar içindir (Kutlu, 2000, 116)

2.2.4. Okul ve Okul Yönetimi

Sınıf içinde bulunduğu okulun bir parçasıdır. Bu nedenle okulun fiziksel ve psikolojik yapısı sınıf yönetimini etkiler. Okul toplumdaki bireylerin eğitilmesi işlevini üstlenen kurumların ortak adıdır (Fidan ve Erden, 1998, 57).

Yavuzer de (1999, 184) okulun görev ve işlevlerini şöyle özetlemektedir:

1. Ailede daha önce başlatılmış toplumsallaştırılmayı sürdürmek,
2. Öğrencilerin doğuştan sahip olduğu öğrenme yetenekleri ile, sonradan kazanıp edindiği becerileri bulup değerlendirmek; bunları bireylerin seçim ve eğilimleri ile, toplumun bugünkü ve gelecekteki insan gücü gereksinimleri doğrultusunda geliştirip dengelemek,
3. Yukarıdaki iki görevi yerine getirirken, yani çocuğun “İyi vatandaş”, vatandaşı “Uzman kişi” yaparken, uzman ile vatandaşın okul içinde olduğu gibi okul dışında da birbirini kabul etmesini sağlamaktır.

Okul yönetimi, sınıf yönetiminin üst sistemidir. Okul, bağlı olduğu eğitim yönetimi üst sistemi tarafından kontrol edilen ve prosedürlere dayalı olarak işletilen bir örgüttür. Okulda egemen olan yönetim anlayışı; yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve okul personelinin tutumları, okulun içinde bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik yapısı, fiziksel ortamın özellikleri, politika ve prosedürlerin niteliği gibi bir dizi değişkenin etkileşimi ile olur. Okulun öğrenci sayısı, fiziksel yapısı, finansman kaynakları gibi birçok etmen, yönetim anlayışını etkileyen faktörler arasındadır (Aydın, 2000, 20). Okulun yönetim yapısı ve yöneticinin özellikleri, eğitimin önemli bir değişkenidir. Etkili öğretim, yönetsel desteğe de bağlıdır. Ayrıca; yönetimin demokratik olması, öğretmen ve öğrencilerin okulla ilgili kararlara katılımlarını sağlamasını hem

öğretmen moralini, hem de öğrenci başarısını etkilemektedir (Blase, 1990; Fields, 1991; Podorf, 1993. Akt. Başar, 1999, 25).

2.2.5. Program

Okuldaki öğretme – öğrenme süreçleri, kendiliğinden oluşan rastlantılara bağlı bir düzensizlik içerisinde değil, programlanmış etkinlikler halinde gerçekleşmelidir. Bu anlamda program; eğitim etkinliklerinin amaç, içerik ve yöntem bağlamında bütünleştirilmesidir. İyi bir program esnek olmalı, gerektiğinde birden fazla sınıfın katılabileceği ortak projeler yoluyla öğrenilenlerin uygulanmasına hizmet etmeli, öğrenci merkezli, dar ama zengin olmalıdır (Aydın, 2000, 56; Başar, 1999, 46).

Okullarımızda uygulanan programlar, eğitim programları olarak tanımlanır. Eğitim programlarının gerçek uygulama alanı sınıflardır. Eğitim programları; bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar. Öğretim, ders dışı kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, geziler, kısa kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeve içine girer (Varış, 1988, 18). Veya eğitim programı kısaca, geçerli öğrenme yaşantıları düzeni (yetişek) olarak da tanımlanabilir (Ertürk, 1998, 95).

2.2.6. Eğitim Ortamı

Eğitim ortamı; eğitsel etkinliklerin meydana geldiği, öğretme – öğrenme süreçlerindeki iletişim ve etkileşimin olduğu, personel, araç –gereç, tesis, organizasyon gibi öğelerin oluşturduğu çevre olarak tanımlanabilir. Öğretme – öğrenme işi boşlukta meydana gelmez. Bunun için fiziki psikolojik bir çevrenin varlığı zorunludur. Çeşitli bina, donatım, model, düzenlemeler, sıcaklık, renk ve çeşitli objelerden oluşan çevre önce insanlar tarafından şekillendirilmekte, aynı çevre daha sonra da insanları şekillendirmektedir (Alkan, 1984, 102).

Farklı sosyo-ekonomik düzeylerden öğrencilerin paylaştığı sınıf ortamı, çok boyutlu ve dinamik bir süreklilik içinde yaşanır. Eğitim ortamının başlıca özellikleri; anındalık, süreklilik, eş zamanlılık, karşılıklık, karmaşıklık ve açıklık olarak sıralanır. Sınıfta açık ve yüz yüze bir iletişim vardır. Bu nedenle iletişim, doğrudan ve anında

gerçekleşir. Ancak aynı zaman kesitinde birden çok olay gelişebilir. Örneğin; öğretmen ders anlatırken bir yandan öğrencilerin tepkilerini ölçer, kural dışı davrananları uyarır öte yandan sorular yöneltir, zamanı kontrol eder. Bütün bu eylemler doğal bir akış içinde gerçekleşmelidir. Her şey sınıfın önünde gerçekleşir. İstenen sınıf ortamının oluşturulabilmesi, bu eğitim ortamı değişkenlerinin öğretmen tarafından bilinmesi ve kendini bu dinamiklere göre ayarlamasıyla yakından ilişkilidir (Aydın, 2000, 29).

2.2.7. Aile

Aile, toplumun temel niteliklerini yansıtan en küçük birimdir. Çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişiminde ailenin önemli bir yeri vardır. Aile ve okul iki temel eğitim kurumudur. Okul ve aile ilişkilerindeki uyum ve başarı, öğrencinin eğitimine yansır. Öğrenci, zamanının önemli bir kısmını bu iki yaşam biriminde geçirir. Dolayısıyla okulun eğitim anlayışı ile ailenin eğitim anlayışının örtüşmesi arzulanan bir durumdur. Eğitim ailede başlar ve okulda devam eder (Aydın, 2000, 23-24).

Korkmaz'ın (1999, 52) aktardığına göre; USA Eğitim Bakanı L. Cavazos, 1991 yılında Usa Today gazetesinde yayınlanan makalesinde, “Öğrencinin başarısını artıran en büyük faktörlerden birisi; anne ve babanın, çocuğun dersleriyle, eğitimiyle meşgul olmasıdır. Araştırmalar göstermiştir ki, bir öğrencinin başarılı olup olmayacağını önceden gösteren tek şey, anne ve babasının çocuğun eğitimiyle meşgulliyet derecesidir.” demektedir.

2.2.8. Çevre

Her okul belli bir toplumsal çevrede yer alır. Toplumsal çevre; fiziksel, sosyal, kültürel, siyasal, demokratik vb. bir dizi değişkenin değerler dizgesi olarak tanımlanabilir. Okul, içinde bulunduğu toplumun gerçekliğini tanımalıdır. Okul, toplumsal çevrenin temel niteliklerini yansıtan bir örneklem olarak değerlendirilebilir (Aydın, 2000, 25). Eğitim, okullar aracılığı ile yerine getirilir. Okul, bireysel ve kurumsal düzeylerde ele alınabilen, çevre ile etkileşim halinde olan, açık bir sistemdir. Çevreden bazı girdiler alır ve çevreye bazı çıktılar sunar (Ataklı, 1996, 15).

Yukarıda açıklanmaya çalışılan değişkenler, etkili bir eğitim için gerekli olan birincil kaynaklardır. Bu değişkenlerin yönetim kalitesi öğretmenin en büyük amacı

olan, eğitsel amaçlara ulaşmak için sınıftaki düzeni sağlama da ve korumada etkili bir faktördür. Düzen, öğrencilerin kabul edilebilir limitler içinde başarılı olmalarında, belli sınıf durumları ve olayları için gerekli olan hareketleri izlemeleri anlamına gelmektedir (Burden, 1995. Akt. Sadık, 2000, 16)

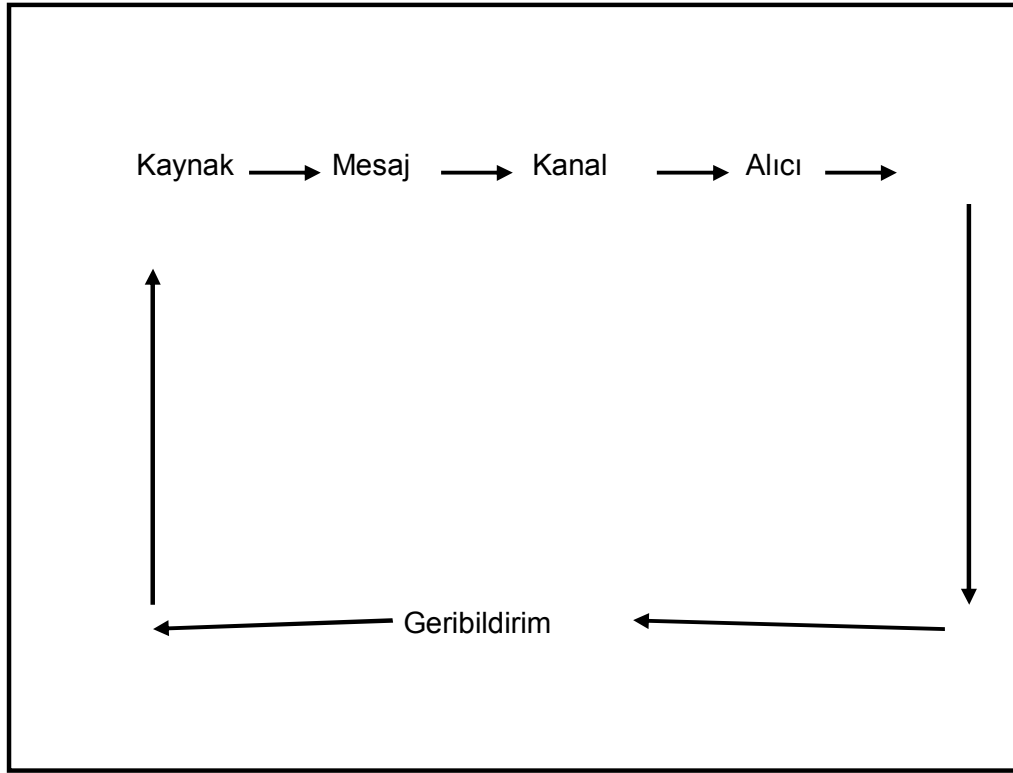
2.3. Geribildirim ve İletişim

İletişim genel olarak insanlar arasındaki düşünce ve duygu alış veriş olarak ele alınmaktadır (Cüceloğlu, 1993). İletişimin amacı, alan ve veren arasında bilgi, düşünce ve tutum ortaklığı yaratmaktır (Açıkgöz, 1996).

Günümüzde bir bakıma “bireysel veya bireyler arası iletişimden söz etmek, insanların nasıl öğrendiğinden söz etmek anlamındadır” (Alkan,1984, 49). Bu durumda, öğrenme – öğretme sürecinin ve öğrenci - öğretmen ilişkilerinin iletişim yönüyle analiz edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. İletişim, büyük oranda konuşmaya dayalı olarak bir mesaj, işaret yada anlamın bir yandan diğer bir yana geçmesidir. Garl Myers ve Michele Myers ile iletişimi, genellikle önceden görülebilen (tahmin edilebilen, çok seviyeli, devamlı ve her zaman mevcut sembol etkileşimi yoluyla alınan paylaşımın süreci olarak tanımlar (Myers ve Myers, 1998).

En yalın tanımıyla iletişim, kişiler arası bir düşünce duygu alışverişidir (Özer, 1995, 7). Kişiler arası ilişkilerin aracı da iletişimdir; anlamak, öğrenmek, anlatmak, başkalarına ulaşmak için iletişimi kullanırız. Öğretmen de öğretme – öğrenme sürecinde iletişim ilkelerini kullanarak amacına ulaşmaya çalışır. Bir başka ifade ile “İletişim, davranış değişikliği meydana getirmek üzere, fikir, bilgi, tutum, duygu, haber ve becerilerin paylaşılması sürecidir” (Çilenti, 1984, 43). Bir iletişim olgusunun etki ve başarısı yöneltildiği bireydeki istendik davranış değişimi ile ifade edildiğinden, iletişimle öğrenme ilişkilidir. “Öğrenme iyi bir iletişim ürünü”dür (Ergin, 1991, 150).

Yukarıda iletişimin bir süreç olduğu belirtilmiştir. Bu sürecin beş temel ögesi bulunmaktadır. Bu öğeler, kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve dönüttür. Bu öğelerin iletişim süreci içindeki yeri şekil 1 de görülmektedir.



Şekil 1. İletişim Süreci (Ergin, 1991, 150)

İletişim süreci incelendiğinde, kaynak, başkalarıyla paylaşacak düşünceye sahip kimseye, mesaj, kaynağı alıcıyla paylaşmak istediği düşünceleri temsil eden sembolleri; kanal, mesajın alıcıya iletiildiği araç ve yöntemleri; alıcı, kaynağın davranışını değiştirmek istediği kişiyi; geribildirim ise alıcının aldığı mesaja gösterdiği tepkiler ifade etmektedir.

Şekil 1 de gösterilen durum, iletişim sürecinin sadece kaynak açısından bir fotoğrafıdır. Oysa iletişim, dinamik ve eş zamanlı bir süreci ifade etmektedir. Başka bir deyişle, kaynak ve alıcı iletişim süreci içerisinde hem kaynak, hem de alıcı rolünü üstlenmektedir (Ergin, 1991, 151).

Bu iletişim süreci öğretme – öğrenme ortamı olarak sınıf atmosferinde ele alındığında, eğer iletişim sürecinin dinamizmini ve eş zamanlılığını görmezsek, öğretmene hep kaynak, öğrenciyi ise alıcı olarak değerlendirmiş oluruz. Bu durum, öğretmenden öğrenciye doğru tek yönlü bir iletiyi ortaya çıkartır ki, ortaya çıkan iletişim süreci öğrenciyi pasif kılar.

Oysa, sınıf içi olumlu ilişkiler, üretici olmayan öğrenci davranışlarını önlediği gibi, öğrencinin kendisini daha coşkulu ve mutlu hissetmesini sağlayarak öğrenmesini de kolaylaştıracaktır (Akyıldız, 1996, 9).

Bir öğretmenin, etkinlik ve etkililik derecesi gerçek anlamda o öğretmenin öğrencileri ile iletişim kurmada gösterdiği becerinin düzeyi ve çeşitliliği ile ölçülebilir (Özdil, 1979, 1). Çünkü açıkça bilinen bir gerçek vardır ki, “Öğrenme iletişim dışında bir olgu değildir” (Nas, 1998, 29).

Çeşitli araç ve yöntemleri kullanma durumunda olan öğretmenin, öğretme – öğrenme sürecinde öğrencinin sunulan içeriği anlayıp anlamadığını ya da ne kadar anladığına ilişkin tepkisini görmesi gerekir. Bu tepkilerden hareketle öğretmen ne öğreteceği ve nasıl öğretmesi gerektiği konusunda bir sonuca ulaşabilecektir. Bunu iyi bir şekilde yapabilecek öğretmen ise, iletişim becerisi ya da başka bir ifade ile iletişim yeterliliği olan öğretmendir. İletişim yeterliliği “İnsanın hedeflerini gerçekleştirerek aynı zamanda ilişkinin taraflarını da tatmin edecek biçimlerde kişilerarası ilişkileri yürütme yetisi” (Mutlu, 1994, 106) olarak ifade edilmektedir.

Öğrenme – öğretme sürecinde kişilerden ya da öteki ortamlardan kaynaklardan kaynaklanan yetersizlikle, eksiklikler, yokluklar iletişimi olumsuz yönde etkilemektedir. Sözlü ve sözsüz mesajların gönderilmesindeki sorunlar iletişimi dolayısı ile de öğrenmenin etkililiğini azaltacaktır. “Bir mesajın verilmesini ve alınmasını olumsuz yönde etkileyen tüm faktörler, iletişim engeli” (Ergin, 1995, 223) olarak tanımlanmaktadır.

2.3.1. İletişimin Öğrenme-Öğretme Sürecindeki İşlevleri

İletişim sürecinin en önemli ögesi (özellikle bir öğretim ortamında) alıcının tepkileri olan geri bildirimdir (dönüt, geri ileti, geri başlama, aydınlatıcı yankı olarak da bilinir). Alıcı, mesaj alıp yorumladıktan sonra kaynak görevini üstlenerek kendi mesajını ilk kaynağa iletmektedir. İlk kaynak burada alıcı rolünü üstlenmektedir. Öğrencilerden alınan geri bildirimler sadece sınavlar yoluyla değil, yüz ifadeleri, beden dili, tartışmalara katılma durumu vb. durumla da alınabilir. Geribildirim yalnızca, öğretimin başarısı hakkında bir fikir vermekle kalmaz aynı zamanda bir sonraki aşama hakkında öğretmene neler yapılabileceği veya yapması gerektiği bakımında ipuçları da

verir. Mesaj öğrencilere ulaşmadığında genellikle öğrenciler suçlanır. Ancak gerçek sorunun öğretimin uygun bir şekilde tasarlanması olabileceği unutulmamalıdır.

Öğretmen	İçerik	Öğretim araç ve yöntemleri	Öğrenci
(Kaynak)	(Mesaj)	(Kanal)	(Alıcı)

Öğrenci Tepkileri

Şekil 2. Öğretme-Öğrenme Süreci İle İletişim Süreci

İletişim sürecinde öğretmen kaynağı, öğrenciler ise alıcıyı; öğretmeni öğrencileriyle paylaşmak istediği düşünce, duygu ve becerilerin yer aldığı içerik mesajı öğretim araç ve yöntemleri kanalı, öğrenci tepkileri ise dönütü yansıtmaktadır.

Kaynak:

Bir iletişim sürecinde kaynak, hedeflediği kişi ya da grupta davranış değişikliği oluşturmak üzere iletişim sürecini başlatan kişidir. Sınıfta bu görevi üstlenen kişi öğretmendir.

Etkili iletişim, öğretmenin iletişim yöntemlerini bilmesine, iyi ve rahat konuşmasına, iyi örnekler sergilenmesine, iletişimi yönlendirme kapasitesine, bu konuda kendisine güvenmesine bağlıdır.

Kaynağın iletişime girdiği kişi ya da kişileri iyi tanımasında; geçiregeldikleri yaşantıları, sosyal kültürel ve ekonomik durumlarını, eğitim düzeylerini vb. özelliklerini bilmesi, onlarla sağlıklı bir iletişime girmesinde ve onlarda istenilen davranışlar oluşturmada büyük destek sağlayacaktır (Ergin 1979, 52).

Öğrenciler, belli bir konuda öğretmenlerini uzman olarak gördüklerinde çoğunlukla o öğretmen tarafından söylenenleri ya da anlatılanları kabule hazır olmaktadır. Öğretmenlik uzmanlık alanında sürekli olarak kendisini yenilediğinde ve geliştirdiğinde daha güvenilir bir kaynak durumuna gelecektir (Ergin 1979, 56).

Mesaj:

Mesaj, bir iletişim sürecinde iletişime esas olan haber ya da bilgi olarak nitelendirilir. Bu hareket, jest, mimik, ses, ışık, resim, yazı, işaret gibi bir sembol olabilir.

Kaynak, sahip olduğu bir fikri ya da onunla ilgili davranışları alıcısı ile paylaşmak onu öncelikle hareket, jest, mimik, ses, söz, çizim, ışık, resim, heykel, yazı formül vb. gibi sembollerden en az biri ile yapılmış bir mesaj haline getirmek zorundadır. Mesaj düzenleme öğrenme koşullarını yaratabilecek işaret ve semboller örtüsünün seçme ve kullanma planlarının geliştirilmesi (ya da seçilip) kullanılması olarak tanımlanabilir.

Kanal:

Kanal, mesajın alıcıya iletilmesini sağlayan araç ve yöntemlerdir. Kaynaktan gelen mesaj bir araç ya da yöntem yardımıyla kanaldan geçecek alıcının duyu organlarından en az birine iletilmek durumundadır. Genelde ne kadar çok duyu organı devreye girerse iletişim o derece etkin olur. Bu nedenle kanalda en etkili araçlar görsel-işitsel araçlardır.

Mesajın yapılmış olduğu sembol ya da şifre çeşitleri aslında alıcının duyu organlarına etki yapan optik, mekanik, termik ya da kimyasal uyarıcılardır. Kanal ise bu sembol ya da şifre çeşitlerinin alıcının duyu organlarına ileten sözsüz ve sözlü iletişim teknikleri; müzik, plak, teyp; hareketsiz, hareketli, yansıtılan ve yansıtılmayan fotoğraf ve resimler; kroki, harita, grafik, sergi çeşitleri, yazı tahtası, büken tahtası, kumaş kaplı tahta ve yazılı ya da basılı öğretim araçları gibi iletici araç ve yöntemlerdir (Çilenti 1979, 27).

Alıcı:

Alıcı, kaynaktan gelen mesajın iletici araç ve yöntemleri takip ederek ulaştığı kişidir. Bu, kaynakta olduğu gibi bir birey, bir insan grubu ya da bir kurum olabilir (Demirel 2000, 184).

Geribildirim:

Geribildirim, kaynaktan gelen mesaja alıcının gösterdiği tepkinin tekrar kaynağa ulaşması sürecidir. Eğer iletişim sürecinde dönüt sağlanamıyorsa iletişimin tek yönlü olduğu söylenebilir. Bu açıklamadan hareketle çift yönlü mesaj alış verişine "iletişim" tek yönlü olanına da "iletim" diyebiliriz. Radyo ve televizyonda tek yönlü iletim, sohbet, tartışma, mülakatta çift yönlü etkileşim görülmektedir (Demirel 2000, 184).

Sınıf içinde iletişim, öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimi kapsar. Eğitim sisteminde iyi bir eğitimci olabilmek için iletişim sürecini çok iyi bilmek gerekir. Öğretme-öğrenme sürecinde de bir eğitimcinin bir konuyu etkili bir şekilde öğretebilmesi için öğrencileriyle sağlıklı bir iletişim kurması gerekir. Bu iletişimin sağlıklı olması için öğretmenin iletişimin öğelerini bilmesi ve bunları sınıf içinde sağlaması gerekir. Öğretmenin, iletişimin bir ögesi olan mesajın alıcıya ulaşp ulaşmadığını kontrol etmesi ve bu doğrultuda çalışmalarını sürdürmesi önemlidir.

Sınıf içinde iletişimin hedeflerine ulaşabilmesi için, öncelikle alıcının kaynak tarafından iyi tanımlanması, iletilmesi istenen özelliklerin alıcıya uygunluğu ve mesajın alıcı üzerindeki anlamlılığının iyi bir şekilde belirlenmesi gerekir. Mesajın, öğrencilere (hedefe yani akaya) ulaşması için öğretmenin anlaşılır bir dille kodlanması ve dönüt vermesi önemlidir. Eğer öğretmenin (kaynağın) kullandığı dil öğrenciler (alıcılar) tarafından anlaşılır değilse, bu durum birimin yaşantı alanının dışında kalan bir durumun göstergesi olacak ve dolayısıyla amaçlanan davranış değişikliği gerçekleşmeyecektir.

Eğitim sisteminde iyi bir eğitimci olabilmek için iletişim sürecini çok iyi bilmek gerekir. Eğitimde iletişim sürecinin işleyişinde kaynak öğretmen, alıcı da öğrencilerdir. Mesaj ders kitabı, program içeriği ya da öğretmenin sesi, kanal da öğretim süreçleri ya da süreçte kullanılan öğretim araç ve gereçleridir.

Sınıf iletişimini geliştirmek için aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- Öğretmen konuşma yeteneğini geliştirmeli
- Ders iyi bir şekilde planlanmalı.
- Öğrenci ihtiyaçları, yetenek ve ilgileri değerlendirilmeli
- Öğrencilerin ilgisini dağıtan durumlar ortadan kaldırılmalı.

- Öğrencilerin dikkatle dinlemesi için birden fazla duyu organına hitap eden araç-gereçler kullanılmalı, düz anlatımdan ya da laf salatasından kaçınılmalıdır.
- Zor ve çok teknik olan öğretim araçları kullanılmamalıdır. (Demirel 2000, 188).

Sözsüz iletişimde ise, konuşma ya da yazı olmaksızın, insanlar birbirlerine bir takım mesajlar iletirler. Bu iletişim şeklinde insanların ne söyledikleri değil, ne yaptıkları ön plana çıkar. Sözsüz iletişimi kendi içinde dört gruba ayırabiliriz (Dökmen 2001, 23).

Yüz ve Beden: Yüzümüzdeki ifade, el ve vücut hareketlerimiz, vücudumuzun duruşu ve göz temasımız, sözsüz iletişimde önemli yer tutar. Yüz ve beden ifadeleri, niyet edilerek ya da niyet edilmeden yapılır, insanlar, niyet edilen ifadeler yoluyla birbirine bir takım anlamlar iletirler. Baş "evet-hayır" anlamında sallamak, kaşları kaldırarak "hayır", dudakları büzerek "belki" demek, ya da umursamazlık belirtmek, niyet edilen ifadelere örnektir (Dökmen 2001, 28).

Bedensel Temas: Sözsüz iletişim yollarından birisi de bedensel temastır. Farklı bedensel temaslar kurarak karşımızdakine çeşitli mesajlar vermeye çalışırız. Örneğin kola omuza dokunmak gibi.

Mekan Kullanımı: İnsanlar, kendi çevrelerinde oluşturdukları boş mekanlar yoluyla da iletişimde bulunurlar. Başka insanlara olan uzaklığımızı ayarlayarak, onlara uzak ya da yalan davranarak bir takım mesajlar iletiriz. Mekanların kullanılış şekli, dostluğun bir göstergesi olabileceği gibi, statüsünde göstergesi olmaktadır. Genelde önde olmak, yüksekte oturmak, sağda oturmak, yüksek statü anlamına gelir (Duck 1986, 40).

Araçlar: Kişiler arası iletişimde mesajı iletmek için başvurduğumuz yollardan birisi de, bir takım araçlar kullanmaktır. Rozetler, ya da kokular sürerek belirli kıyafetlere bürünerek, çevremize çeşitli mesajlar üretebiliriz (Duncan, 1969 , 127).

Öğretmenlik mesleği için değerlendirilmesi gereken uzun bakışlardır ki, bunlar dominant olma ve "tekaüt" anlamına gelebilir. Bu nedenle Heidemann'm şu tavsiyesi yerindedir: "Öğrencilerden birine fazla uzun bir süre bakmamaya dikkat ediniz. Bu, baktığınız kişinin saldırgan olmasına yol açar ve dominant öğrenciler kimin daha fazla bakabileceğini test etmek isteyebilir (Heidemann 1983, 77).

Öğretmenin çok fazla yaklaşımdan kaçınması gerekir. Deftere birlikte bakılması fazla bir problem yaratmaz. Zira bu bakmanın ve yaklaşmanın bir sebebi vardır ve kişisel değildir. Heidemann (1983), öğretmenler ve öğrenciler arası kişisel mesafenin 60 cm. sosyal mesafenin (3-4 m civarında) kullanılmasını vurgulamaktadır.

Kişisel bir ilişki kurabilmek için öyle bir mesafe seçilmeli ki, bu mesafeden partner daha çok çalışmaya heveslenmesi, fakat kendini köşeye sıkıştırılmış hissetmemelidir. Heidemann çekingen ve grupta öne çıkmaya korkan öğrenciler için şunu tavsiye ediyor: "Özellikle bu tip öğrencilere kişisel mesafeye yaklaştığımız oranda sıkı ilişki kurabilirsiniz. Sınıfın önünde durup konuştuğunuzda bile bu ilişkiniz kopmaz. Böylece çekingen bir öğrenciyi bir süre için görünmez iperle grubun anormalliklerinden çekip çıkarmış olursunuz" (Heidemann 1983, 83).

Mesafe ve Bedensel Temas: Mesafe, öneminin farkında olanlar tarafından kontrol edilebilir bir iletişim ögesidir. Bu sebeple hem yüz yüze ikili ilişkilerde, hem de geniş mekan içinde öğrencilerle yakından ilişkilerde mesafeyi bilinçli olarak kullanmak büyük yarar sağlar. Mesafe, bireylerin bedensel temas kurabilecekleri ilişkilerle iletişim kurmada kullandıkları mesafeyi içerir. Beydoğan (2001) göre yaklaşık bu mesafe 0-45 cm dir. Dışarıdan izleyen bir kimse iletişim içinde olan iki kişinin samimi ve birbirlerinin çok yakın olduğuna karar verebilir. Hall'in (1966) yaptığı araştırmaya göre ABD'de mahrem mesafe 0-46 cm, kişisel alan 46-120 cm, sosyal alan 120-350 cm, genel alan 3,5 m daha ve fazla olan bir uzaklıktır (Akt. Baltaş 2001, 113).

İnsanoğlu dik yürüyen bir varlıktır ve biz ne isek, bedenimiz sayesinde oyuz. Kendimizi ve çevremizi sadece bedenimiz sayesinde algılayabiliriz. Bedenimiz olmaksızın bizler hiçiz ve benlik kavramı da anlamsızdır. İngilizcede bunu çok güzel ifade eden kelimeler "somebody" birisi, "nobody" hiç kimse, olarak ifade edilmektedir (Malcho 2000, 27). Yaşantımızı kendimize daha anlaşılır kılmak ve anlaşılır olmak, insanların doğru olarak anlamak beden dilinin ve sinyallerinin bilinmesine bağlıdır (Malcho 2000, 17).

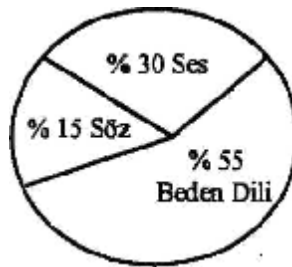
Yüz ifadelerine en derin anlamı göz çevresinde bulunan kas grupları vermektedir (Baltaş 2001, 49). Gerçekten karşı tarafa anlattığımız birçok şeyi gözlerimizle anlatır ve gözlerimizle algılarız. İnsanın dış dünyadan algıladıklarını % 87 gözleri ile % 9 kulaklarıyla, % 4 diğer organlarıyla sağladığı ifade edilmektedir. Karşıya verdiğimiz mesajın görselliğe dayanması % 87 oranında daha fazla algılanmasını sağlar

(Şerifizgören 2000, 73). En keskin anlamları taşıyan yüz bakımı da öğretmenlik mesleği açısından önem arz etmektedir ve günlük yaşantımızın bir parçası haline getirdiğiniz bakım, olumlu, imajın en önemli bileşenleridir (James 1999, 88).

Bir orkestra şefinin elinde oluşturduğu baton ne işleve sahipse, konuşan kişinin elleri de aynı işlevi yürütür. El hareketleri konuşmamıza ritim ve vurgu katarak, düşüncemizin duygusal tonunu ortaya koyar. Ellerin konuşma sırasında temel görevi konuşmanın önemli olan noktalarını vurgulamaktır. El hareketleri, konuşmayla öyle bütünleşmiştir ki, çoğu kez telefon ile konuşurken bile bu hareketleri yaparız (Baltaş 2001, 55).

Eller en karmaşık ve çok duygu ifade eden organımızdır. İnsan beyninin yapmak istediğini, düşündüğünü, onları eyleme dönüştürerek realize eder. Bir çocuğun parmak uçlarında 6000 sinir ucu yerleşmiş, yetişkinlerde halen 3000 ile 4000 sinir ucu elin bir santimetre karesinde bulunmaktadır. Bu olağanüstü deri algısı ile başparmak ve işaret parmağı arasında saç teli, toz parçası ya da güç değişikliği milimetrelere bölünse de hissedilebilmektedir (Malcho 2000, 163-164).

İnsan, giyim, kuşam, jest, mimik, duruş posteriyle mesaj iletir. Konuşma ya da yazı olmaksızın bir takım mesajların iletildiği sözsüz iletişimde, insanların ne söyledikleri değil, ne yaptıkları ön plana çıkmaktadır. Çünkü iletişimde sözel kapsamın % 7-15, ses tonu ve niteliğinin % 30, duygusal yüz ifadelerinin ise % 55 oranında paya sahip olduğu genel bir bulgudur (Selçuk 2000, s. 129).



Şekil 3. İletişimde Sözel, Bedensel ve İşitsel Kapsam

Çeşitli araştırmalarda sözel olmayan iletişimin nitelikleri ve işlevleri ele alınmıştır. Selçuk (2002) sözel olmayan mesajların dört ana niteliğini şu şekilde belirtmektedir.

Sözel olmayan mesajlar iletişimin çok önemli bir ögesidir ve kaçınılmaz olarak ortaya çıkar. Bireyler çoğunlukla sözel olmayan davranışlarının pek farkında değildir. Çünkü, bu tür davranışlar düşük farkındalık düzeyinde gerçekleşir. Sözel olmayan davranışlar, bir ilişkinin düzeyiyle ilgili tutumsal ve duygusal ayrıntılar sağlar. Sözel davranışlara göre sözel olmayan davranışlar daha güvenilir ve inanılır olarak değerlendirilir.

Eğitimde iletişimin çok önemli rol oynadığı bilinmektedir. Öğretmen sözel sunuyu sözel olmayan iletişim davranışlarını kullanarak zenginleştirmeli, verdiği mesajın anlaşılıp anlaşılmadığını yoklayarak geribildirim vermektedir (Beydoğan 2001, 7).

İletişim literatüründe; öğretmenlerin nitelikleri bilgili, neşeli, mutlu, ilgili, güvenilir, insancıl, sevgi besleyen, saygıya sahip, saygı gösteren, bireysel farklılıkları dikkate alan, hoş görülü, anlayışlı, olgun, iyi ders anlatan; yansız davranan vb. şeklinde sıralanabilmektedir. Dolayısıyla çağdaş öğretmenin rollerini bu prensipler üzerinde yaygınlaştırması gerektiği söylenebilir. Zira öğrenme iletişim dışında bir olgu değildir ve öğrencilerin çevresiyle iletişimi ve etkileşimi sonucunda oluşur.

Bir ülkenin ihtiyaç duyduğu yetişmiş nitelikli insan gücünü sağlayabilmesi, temelde o ülke eğitim sisteminin verimli ve etkili çalışması ile yakından ilişkilidir. Hızla değişen ve gelişen bir dünyada eğitim sistemlerinin kendilerini sürekli olarak yenilemeleri ve geliştirmeleri zorunlu hale gelmiştir. Toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücünden beklenen nitelikler hızla değişmekte ve bu da eğitim sistemlerini doğrudan etkilemektedir.

Yeni nesillerin daha nitelikli yetiştirilebilmesi için eğitim sürecinin bugünün ve yarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerekir. Eğitim bir taraftan bireyin, yaşadığı çevreye ve topluma uyum sağlamasına yardımcı olurken, diğer taraftan bireyin ve toplumun kendisini geliştirmesine olanak tanımaktadır.

Eğitim süreci, yalnızca bireye olumlu yönde davranış kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda bireyi geliştirir ve gelecekteki yaşamına hazırlar. Eğitim süreci kapsamlı, sürekli ve çok boyutludur, yaşam boyu devam eder ve yaşantılarla kazanılır. Zaman ve yer açısından sınırsızdır ve her şeyden önemli olarak da kültürünü oluşturur (Demirel 1995, 3).

Eğitim sürecinin temeli öğrenmeye dayanır. Öğrenme süreci, bireyin dünyaya gelmesiyle birlikte ailede başlar, planlı ve programlı bir kurum olan okul ile devam eder. Okul bireye olumlu yönde davranış kazandırmakla sorumlu olan bir kurumdur. Bu yönüyle okul, bireyin öğretime ve gelişimine doğrudan katkıda bulunarak önemli rol oynamaktadır.

Bireyin gelecekteki yaşamında kuşkusuz en belirleyici rolü oynayan kurum okuldur. Bu nedenle okulun geliştirilmesi ve tüm ilgililerin bu sürece etkinlikle katılması gerekir. Okul, gerçekleştirdiği öğretim etkinlikleri yoluyla yetiştirilen bireylerin niteliğini ve dolayısıyla toplumun geleceğini doğrudan etkilemektedir (Gökçe 1999, 2).

Kuşkusuz, nicelik sorunları devam etmekle beraber, Türk eğitim sisteminde uzun yıllar birbirine paralel olarak süregelen öğretmen eğitiminin nicelik ve nitelik boyutu, günümüzde nitelik boyutunun ağırlık kazandığı önemli bir noktada bulunmaktadır (Pektaş 1998, 44).

Öğretmenlik statüsü yalnızca bilgi verme rolünü gerektirseydi; bu işi öğretim makinaları, televizyon, radyo vb. araçlarla yapmak mümkün olurdu. En azından, teknoloji yönünden gelişmiş ve teknoloji ötesine geçmiş toplumlarda öğretmen problemi kolayca çözümlendirirdi. Oysa davranış bilimleri, bize öğrencinin, öğretmenin tutum ve davranışları ile etkilendiğini göstermektedir. Öğretmenin düşünsel tutumu, duygusal tepkileri, çeşitli alışkanlıkları öğrenciyi etkilemektedir. Çoğu zaman öğrenci, öğretmenin anlattığı konudan çok, konuya yaklaşımına, olayları yorumlama biçimi ve davranışlarına dikkat etmekte ve etkilenmektedir (Varış 1988, 117).

Görüldüğü gibi, günümüzde öğretmen, en iyi bilgiyi aktaran birey değil, davranış ve tutumlarıyla öğrenci başarısına dönük etkinlikleri düzenleyebilen ve öğretimde etkili olabilen bireydir (Sönmez, 1999 , 32-57).

Planlı, programlı, amaçlı, güdümlü, zorunlu bir öğretim sürecine giren birey yeni bilgi, beceri ve davranışlar kazanmaktadır. Bu nedenle ilköğretim bireyin gelişiminde ve yeteneklerinin ortaya çıkmasında çok önemli ve kritik bir dönemi oluşturmaktadır. Böylesine önemli bir öğretim kademesinde bireyi eğitmekle sorumlu olan sınıf öğretmenlerinin çağın gerektirdiği tutum ve davranışlara sahip olması gerekir.

Okulda gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinin planlanmasından ve uygulanmasından, öğrenci ile sürekli etkileşim ve iletişim halinde bulunan öğretmen önemli rol oynamaktadır. Öğretmenin nitelikli olması, öğrencinin de nitelikli davranışlar kazanması ve daha etkin yetiştirilmesine yol açacaktır. Öğretmenin nitelikli bir öğretme-öğrenme sürecini oluşturabilmesi de doğrudan sahip olduğu yeterlikler ve bilgi birikimi ile ilişkilidir (Gökçe , 1999, 3).

Okulda gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinin kuşkusuz en önemli unsuru öğrencidir. Öğretmenin iletişim biçimi, sözel ve sözel olmayan davranışları, hem öğrencinin davranışlarını, hem de öğretim sistemini doğrudan etkilemektedir.

Öğrencilere olumlu yönde davranışların kazandırıldığı ya da davranış değişikliğinin oluşturulduğu aşama eğitim durumların düzenlenerek öğrenme yaşantılarının gerçekleştirildiği aşamadır (Senemoğlu, 1997, 9).

Senemoğlu (1997) öğretmenin, sınıf içi etkinliklerde aşağıda belirtilen yeterlikleri taşıması gerektiğini belirtmiştir:

- Hedef ve davranışları belirleme,
- Önkoşul öğrenmeleri belirleme,
- Hedef ve hedef davranışları yeniden gözden geçirme,
- İçeriği düzenleme,
- Öğretim stratejileri ve materyalleri seçme,
- Öğretim etkinliklerini planlama,
- Ölçme ve değerlendirme etkinliklerini planlama,
- Öğretimi uygulama,
- Öğretimi değerlendirme.

Öğretmen, sahip olduğu nitelikler ölçüsünde öğretim sürecini etkileyebilmekte ve öğrenci davranışlarını değiştirebilmektedir. Bu da, öğretmenin taşıdığı sorumluluğu ve öğrencinin gelecekteki yaşamındaki belirleyici etkisini açıkça göstermektedir.

Bugünün ve yarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek olan çağdaş öğretmen, öğrencilere ders verip onları değerlendiren bir konumda değildir. Günümüzün çağdaş öğretmeni, öğretme-öğrenme süreçlerini örgütleyebilen, iyi bir yönetici, iyi bir gözlemci ve öğrencileri yönlendirebilen nitelikli bir rehberdir (Oğuzkan 1989, 35).

Öğretmenlik mesleğini yalnızca bilgi aktarmada ya da bilgi vermek şeklinde ele almak, mesleğin sınırlarını daraltmak anlamına gelir. Oysa bugün öğretmenlik mesleği daha fazla nitelik ve yeterlik gerektiren bir meslek haline gelmiştir. Ayrıca, öğretmen yetiştirme programlarının da değişen ve gelişen koşullara göre yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Öğretmen davranışları ile ilgili olarak yapılan araştırmalar, öğretmenin, eğitim-öğretim süreçlerinde bilgi aktarmaktan çok daha fazla bir role sahip olduğunu açıkça göstermektedir (Küçükahmet 1976; Gözütok 1988; Gürkan 1993; Sönmez 1994).

Lee ve Zeldin, öğretim programlarının geliştirme sorumluluğu taşıyan çağdaş öğretmeni aşağıdaki şekilde tanımlamışlardır: (Lee ve Zeldin 1982, 131)

Çağdaş öğretmen;

- Çağdaş yaşantılara rehberlik eder.
- Öğrenci derste aktiftir.
- Öğrenci program geliştirmeye katılır.
- Keşfetme yöntemleri uygular.
- İçten gelen uyarımlara önem verir.
- Kendisi için öğrenir.
- Grup çalışmalarına önem verir.
- Öğrencinin her yerde öğrenmesine önem verir.
- Yaratıcılığa önem verir.

Yukarıda belirtilen görüşlerden anlaşılacağı gibi, çocuk ve gençlerin eğitim görevini üstlenen öğretmenlerin, çağdaş eğitim anlayışının gerektirdiği niteliklere sahip oldukları oranda, öğrencilerini geleceğe dönük olarak eğitebilecek ve yönlendirebileceklerdir.

Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulaması ile birlikte, programlarda ortaya çıkan yenilikler doğrultusunda öğretmen yetiştirme sisteminin de yenilenmesi ve geliştirilmesi üzerinde duran Paykoç (1997), öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri ve duyuşsal eğitimin önemini vurgulamıştır. Buna göre "öğretmen nasıl bir insan olmalıdır" sorusuna aşağıda belirtilen cevaplar verilmiştir:

- İnsana değer veren,

- Duyusal yönden gelişim içinde olan,
- Karar verme sürecinde aktif ve katılımcı olan,
- İnsan ilişkilerinde işbirliğine ve dayanışmaya ağırlık veren,
- Bilgilere ulaşma ve kullanmada rehber olan,
- Toplum içinde kendi yerini ve okulun rolünü sürekli inceleyen,
- Öğrenme için gerekli süreç ve ortamları gerçekleştiren,
- Yaşam boyu sürekli gelişimi benimseyen,
- Bireyin ve okulun gelişimine rehber yapan kişidir.

Öğretmenin sahip olması gereken bu nitelikleri, öğretim ortamının düzenlenmesini, kişiler arası etkileşim ve işbirliği sorunlarını çözümler, öğrencilerin tutum ve değerlerinin gelişmesini sürekli izlemesine yardımcı olur.

Sınıf öğretmeni; zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim-öğretim gördükleri ve öğrenim süresi sekiz yıl olan, ilköğretim okulunun ilk beş yılında yer alan hemen hemen tüm derslerin eğitim-öğretim etkinliklerini yürütmekle görevli olan sınıf öğretmenleridir.

İlköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi bir yurttaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, milli ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır. İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretime devam edebilecek okul ve programlarının hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır. İlköğretim kurumları sekiz yıldan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir. (MEB, 2002, 8).

Genel ve temel nitelikli bir eğitim süreci olan ilköğretimin, programın bütünlüğü ve sürekliliği esasına uygun olarak uygulanması, hem amaçların gerçekleştirilmesini sağlayacak, hem de bireylerin daha nitelikli yetiştirilmesine katkı getirecektir. Bunun içinde nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekli görülmektedir.

Çağdaş bir Türk öğretmenin sahip olduğu ve göstermesi gereken nitelikler ve yeterlikler şöyle özetlenebilir (Demirel, 1999, 59):

Çağdaş Türk öğretmeni;

I-Duyuşsal özellikler açısından;

- Vatanını ve ulusunu sever.
- Mesleğini sever ve bu mesleği seçmekten onur duyar,
- Öğrencilerini sever ve bu sevginin ötesinde onlara saygı gösterir.

II-Kişisel özellikler açısından;

- Coşkulu, sevecen ve esprilidir,
- Güvenilir, işinin ehli ve öğrencilerine karşı samimidir,
- Öğrencilerinin başarılı olmasını ister, onları destekler,
- Öğrencilerinin arasında ayırım yapmaz,
- Aşırıya kaçmadan görev bilinciyle hareket eder.

III- Meslek bilgisi açısından;

- Öğretim etkinliklerini zamanında planlar,
- Çağdaş ve katılımcı öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanır, zengin bir yöntem bilgisine sahiptir,
- Sınıf içinde öğrencileriyle etkili iletişim kurar, sınıf dışında, aile ve toplum içinde, insan ilişkilerine önem verir,
- Sınıf yönetiminde, insan psikolojisini, grup dinamiklerini ve yönetim kuramlarını iyi bilir ve kullanır
- Zamanı en etkili bir şekilde kullanır, öğrencilerin zamanını çalmaz, derse zamanında başlar zamanında bitirir,
- Öğrencinin başarısını değerlendirirken, güvenilir ve geçerli ölçek tekniklerinden yararlanır,
- Öğretme-öğrenme konusunda uzman kişidir,
- Yeni teknolojilerden yararlanır, bilgisayar kullanır,
- Öğrenmeyi öğretir, internetle iletişim sağlar,
- Bilgiye ulaşmanın yollarını bilir ve öğrencilerine yol gösterir,
- Öğrencilerine yardım ve rehberlik yapar,
- Öğrencilerin öğrenme güçlüklerine çözüm yolları arar,
- Diğer öğretmenlerle iş birliği yapar

IV-Alan bilgisi açısından;

- Alanına hakimdir,
- Alanın özel öğretimini bilir ve uygular,
- Bilen öğretir anlayışı yerine, öğretme yöntemlerini bilen öğretim anlayışına sahiptir,
- Alanındaki son gelişmeleri izler, mesleki eğitim toplantılarına katılır,
- Alanıyla ilgili mesleki kitapları okur ve mesleki yayınları izler.

V-Genel kültür açısından;

- Genel kültür sahibidir, bilime ve sanata değer verir,
- Türk kültürünü tanır ve bunu diğer kültürlerden ayırt edebilir,
- Evrensel sanat ve kültür değerlerine saygılıdır,
- En az bir sanat koluyla ilgilenir, çağdaş sanata değer verir,
- Kültürel değerleri aktarır ve geliştirilmesine katkı sağlar,
- Türk dilini çok iyi kullanır, açıklamalarında anlaşılır ve açık bir dil kullanmaya özen gösterir.

Birinci sınıf kalitede eğitim sistemi olmayan bir ülkede mükemmellik olamaz. Aynı şekilde nitelikli öğretmenlerin olmadığı, eğitimde de mükemmellik olamaz. Programlar değiştirilebilir, daha fazla araç-gereç alınabilir, fiziksel çevre yenilenebilir, okul saatleri uzatılabilir, nitelikli öğretmenler olmadan değişiklikler istenilen etkiyi yaratmaz (Özdemir ve Yalın, 2000, s. 54). Adolf Diesterwegs'in şu sözü günümüzde de geçerliliğini sürdürmektedir. "Die Schule ist gerade so viel wert als der Lehrer wert ist", "Bir okulun değeri, öğretmenin değeri kadardır".

2.4. İlgili Araştırmalar

2.4.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Türkiye'de geribildirimle ilgili çalışmalar önceleri geribildirim ve pekiştirecin karşılaştırılması v.b. konular üzerinde yoğunlaşırken, sonraları geribildirim fonksiyonu, öğrenmedeki etkisini tartışan araştırmalara yönelinmiştir. Son yıllarda ise genellikle geribildirim türleri ve bu türlerden hangilerinin, hangi eğitim durumlarında daha etkili öğrenme sağladığı gibi konular üzerinde durulmaktadır.

Yunt (1978)'un, geribildirim ve düzeltme etkenlerinin okuldaki öğrenmeye etkisini konu alan araştırmasında, Ankara'da iki ilkokulun beşinci sınıf öğrencilerinden yansız olarak üçer sınıf ve altı şube seçilmiş ve her okuldan biri kontrol biri yalnızca geribildirim ve bir diğeri de geribildirim ve düzeltme olmak üzere deney grupları oluşturulmuştur. Bilişsel giriş davranışları ve başarı güdüsünün sabit tutulduğu araştırmada geribildirim ve düzeltme verilen grubun daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Öğretim hizmetinin niteliğini belirleyen değişkenlerden sözel ipuçlarına ilişkin bir araştırma Paykoç (1981) tarafından yapılmıştır. Paykoç araştırmasında, sınıf içindeki açıklayıcı, harekete geçirici ve geribildirim sağlayıcı sözel öğretmen davranışlarının öğrencilerin erişim düzeylerine etkisini deneysel olarak araştırmıştır. Orta okul ikinci sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, söz konusu değişkenler her gruptan, yüksek akademik yetenek ve düşük akademik yetenek gösteren öğrenciler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda; harekete geçirici ve geribildirim sağlayıcı sözel öğretmen davranışlarının, öğrencilerin erişim düzeyleri üzerinde birlikte etkili oldukları; açıklayıcı, harekete geçirici ve geribildirim sağlayıcı sözel öğretmen davranışlarının birlikte gösterildiği öğretim hizmeti düzeyinde, erişimin önemli ölçüde yükseldiği, öğretim hizmetinin niteliğindeki farklılıklardan, özellikle, düşük akademik yetenekli öğrencilerin daha çok etkilendiği görülmüştür.

Yıldıran (1982)'ın gerçekleştirdiği mikro ve makro düzey araştırmalarda da deney gruplarında geribildirim-düzeltilme işlemlerinin yer aldığı tam öğrenme yöntemi, kontrol grubunda da geleneksel öğretim yöntemi kullanılmıştır. Değişik konu alanlarında hem okul, hem de yarı laboratuvar koşullarında gerçekleştirilen bu araştırmalarda şu sonuçlara varılmıştır: Mikro düzey araştırmada, deney gruplarındaki öğrencilerin çoğu, önceden %75 olarak belirlenen erişim düzeyine ulaştığı halde; makro düzey araştırmalarda, öğrencilerin çoğu, önceden %70 olarak belirlenen erişim düzeyine ulaşamamıştır. Bu araştırmalarda aslında, erişim düzeyine ulaşmanın; hatırlama, transfer, bilişsel süreçlerin düzeyi ve öğrenmeye karşı olumlu duygu ve ilgi gibi ölçütleri üzerindeki etkileri sınanmıştır. Sayılan bu ilk üç ölçütün, öğrenme hızı, yetenek, zeka bölümü veya önceki okul başarısından çok öğrenme düzeyinden etkilendiği; dördüncü ölçütün ise, öğrenme düzeyinden, ancak okul koşullarında etkilendiği doğrulanmıştır.

Dökmen (1982) ise araştırmasında, farklı geribildirimlerin, farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin "bakmadan belli uzunlukta bir çizgi çizme" davranışını öğrenmeleri üzerindeki etkisini saptamaya çalışmıştır. Denekler ilkokul son sınıf ve üniversite son sınıf öğrencilerinden toplam 60 kişidir. Denekleri 20 kişiden oluşan 3 gruba bölerek gruplardan birine sadece geribildirim, diğerine olumlu pekiştireçle birlikte geribildirim ve üçüncü gruba da olumsuz pekiştireçle birlikte geribildirim vermiştir. Sonuçta, geribildirim ve olumlu pekiştireç verilen öğrencilerin, geribildirim ile olumsuz pekiştireç verilenlerden daha başarılı olduklarını bulmuştur. Dolayısıyla öğrencinin düzeyine uygun, yerinde kullanılan olumlu pekiştireçlerin öğrenci başarısını arttırdığı yorumunu yapmıştır.

Sayar (1986) ise, İngilizce dersinde yaptığı deneysel araştırmasında, geribildirim-düzeltilme işlemleri ile bilişsel giriş davranışlarının başarıya etkisini incelemiş ve Leyton'un araştırma bulgularına benzer sonuçlar elde etmiştir.

Peker (1992), geribildirimün üniversite öğrencilerinin Ölçme ve Değerlendirme dersindeki başarılarına etkisini araştırmıştır. "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme" dersini alan üç sınıftaki öğrencilerden birinci gruba her ders sonunda o günkü konuyla ilgili bir test ve o testteki hatalarla ilgili sözlü geribildirim verilmiştir. İkinci gruba testten sonra, testteki soruların doğru cevapları sözlü olarak cevaplandırılarak geribildirim verilmiştir. Üçüncü gruba ise kontrol grubu olarak ne kısa test, ne de testteki başarılarıyla ilgili geribildirim verilmiştir. Üç gruba 50 soruluk çoktan seçmeli bir başarı testi uygulanmış ve sonuçta geribildirim verilen grupların başarı ortalamalarının geribildirim verilmeyen gruptan anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Senemoğlu (1987), çalışmasında deneysel yöntemi kullanarak bilişsel giriş davranışlarından eksiklerin giderilmesinin tek başına ve geribildirim/düzeltilme işlemleriyle birlikte erişkiye etkisini araştırmıştır. Denekler 1984-1985 öğretim yılı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümünde "Program Geliştirme ve Öğretim" dersini alan, dört farklı anabilim dalının lisans öğrencileridir. Her anabilim dalının eşit olarak temsil edildiği, "bilimsel giriş davranışlarını tamamlama", "bilişsel giriş davranışlarını tamamlamayla birlikte dönüt-düzeltilme işlemlerini uygulama" ve "kontrol" grubu olmak üzere üç ayrı grup oluşturulmuştur. Bulgular değerlendirildiğinde; bilişsel giriş davranışlarının tamamlanmasına ek olarak

geribildirim ve düzeltme işlemlerinin uygulandığı deney grubunda erişinin, öğretim dönemi boyunca öğrenme düzeyinin ve sınavlardaki başarının sadece "bilişsel giriş davranışlarının tamamlandığı" gruptan anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Erdem (1988) de ilkokullarda görevli öğretmenlerin tam öğrenme kuramının ilkeleri kapsamındaki davranışları öğretim ortamında uygulayıp uygulamadıklarını araştırmıştır. Gözlem ve anket tekniklerini kullandığı araştırmasının sonucunda; öğretmenlerin, ipucu verme ilkesinin kapsamındaki davranışların %54'ünü , geribildirim-düzeltilme verme ilkesinin kapsamındaki davranışlarının %43'ünü uyguladıklarını ortaya koymuştur.

Kara (1996), öğrencilerin bir problemi çözmek veya bir işi yapabilmek üzere ortak bir amaçla bir araya gelerek çalışmalarını ifade eden (Demirel, 1991) "işbirliğine dayalı paylaşımlı" öğrenmede, geribildirim başarı ve hatırlama üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Bu amaçla ortaokul 1. sınıf öğrencilerine matematik dersinde işbirliğine dayalı paylaşımlı geribildirim ile bütün sınıfa verilen geleneksel geribildirimi karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Araştırmada elde edilen veriler işbirliğine dayalı paylaşmak geribildirim bütün sınıfa verilen geribildirime kıyasla, bütün sınıfa verilen geribildirim de hiç geribildirim verilmemesine kıyasla başarı ve hatırlamada daha fazla artışa yol açtığını bulmuştur. İşbirliğine dayalı paylaşımlı geribildirim öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama üzerindeki etkisi olumlu olmakla beraber bu etki anlamlı düzeyde bulunmamıştır.

Uzun (1986), tarafından yapılan araştırmada dönüt-düzeltilme değişkeninin öğretme, öğrenme ortamında kullanılmasının öğrenci erişisine etkisi test edilmiştir. Biçimlendirici değerlendirmenin yabancı dil öğretimi üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla toplam 60 öğrenci üzerinde yürütülen araştırmada, öğrencilerin bilişsel giriş davranışlarının ölçüsü olarak Devlet Parasız Yatılı Seçme Sınavından aldıkları okula giriş puanları, birinci dönem sonu İngilizce ve Türkçe dersi başarı notları (karne notları) alınmıştır. Araştırmanın yürütüldüğü İngilizce dersini oluşturan ünite ve bu ünitelerde geliştirilmek istenen davranışların varlığını sınavabilecek nitelikteki sorulan içeren ünite testleri ve İngilizce testi araştırmacının amacına uygun olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere araştırmanın başında ön test ve araştırmanın sonunda son test verilmiştir. Deney grubundaki öğrencilere kontrol grubundakilerden farklı olarak dönem boyunca her ünite sonunda olmak üzere toplam

altı ünite testi verilmiştir. Her ünite testi puanlandıktan sonra öğrencilere dağıtılmış ve düzeltme işlemleri yapılmıştır. Araştırmanın denencesinde biçimlendirici değerlendirmenin öğretim ortamına katıldığı durumda bulunan öğrencilerin erişileri ile bu değerlendirmenin öğretim ortamına katılmadığı durumda bulunan öğrencilerin erişileri arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark olacağı ileri sürülmüştür. Yapılan analizler sonucunda deney ve kontrol gruplarında erişi olduğu ve biçimlendirici değerlendirmenin öğretim ortamına katılmasıyla deney grubu öğrencilerinin erişilerinde önemli derecede yükselme olduğu görülmüştür .

Erbaş ve Yücesoy (2002)'un özel eğitim öğretmenliği programında yer alan uygulama derslerini yürütürken kullanılan iki farklı geribildirim verme yönteminin karşılaştırılması amacıyla yaptığı çalışmada zihinsel engelliler öğretmenliği son sınıfına devam eden üç öğrenciyi sistematik öğrenim becerilerinin kazandırılmasında anında geribildirim verme yönteminin ve gecikmeli geribildirim verme yönteminin etkililiğini karşılaştırmışlardır. Çalışmanın sonuçları, anında geribildirim verme yönteminin gecikmeli geribildirim verme yönteminden daha etkili olduğunu göstermiştir.

Tümkiye ve Seferoğlu (2003)'nın yaptığı çalışmada öğrencilerin İngilizce kompozisyonlarındaki yapısal hatalarına (dilbilgisi, kelime, yazım ve imla) verilen iki farklı geribildirim yöntemini (tüm hataları kodlama ile seçilmiş hatalara yorumlar yazma) karşılaştırmıştır. Yüksek okul öğrencisi olan iki grup öğrenciye sekiz hafta boyunca yukarıda belirtilen tekniklerle geribildirim verilmiş ve çalışma sonunda bir yazılı sınavla performansları test edilmiştir. Test sonuçlarından elde edilen iki farklı geribildirim tekniğine ait veriler, iki grubun ortalamaları arasında belirgin bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Böylece uygulanan iki geribildirim yönteminin öğrencilerin öğrenmelerinde fark yaratmadığı görülmüştür.

2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Walberg (1969) ve Anthony (1967) tarafından yapılan ve sınıflardaki öğrenmeyi konu alan araştırmalarda öğretim hizmeti niteliği değişkenlerinden ipucu, pekiştirme, öğrenci katılımı ve dönüt-düzeltilme değişkenleri ele alınmış ve erişiyeye olan etkileri araştırılmıştır. Bu araştırmalara bakıldığında sınıftaki öğrenme ortamının niteliği ile öğrencilerin (sınıf düzeyinde) başarı kazancı arasındaki korelasyon Walberg tarafından 0.37 bulunurken Anthony'nin araştırmasında bu korelasyonun 0.64'e kadar

yükselebildiği görülmektedir (Bloom, 1976, 124). Walberg (1984) tarafından yapılan birçok araştırma sonucuna göre öğretim hizmeti niteliği değişkenlerinden ipucu 1.0; öğrenci katılımı 1.0; dönüt-düzeltilme 1.0; pekiştirme'de 1.2 sigma düzeyinde öğrenci erişisini etkilediği gözlenmiştir ve bu değişkenlerin bir arada kullanıldığında birikik etkilerinin, değişkenlerin tek başına kullanılmalarına oranla daha yüksek olduğu da araştırmanın bulguları arasındadır (Bloom, 1984, 6).

Turner(1975), değişik sosyo-ekonomik düzeylerdeki öğrencilerin matrisleri öğrenmelerinde, dönüt etkeninin etkisini 60'ı düşük sosyo-ekonomik; 60'ı da orta sosyo-ekonomik düzeydeki gruptan olmak üzere eş olasılıkla (random olarak) seçilmiş 120 kişilik ilkokul birinci ve üçüncü sınıf öğrencileri üzerinde araştırmıştır. Bu araştırma sonucunda hem düşük sosyo-ekonomik düzeydeki hem de orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin, konu edilen öğrenmelerinde, kontrol grubu ile deney grubu arasında, dönütün öğrenmeye etkisi lehinde anlamlı bir fark ($p<0.001$) bulunmuştur (Akt:Yunt,1987).

Hanna(1976) tarafından yapılan araştırmada kısmi (partial) ve tam (total) dönüt işlemlerinin erişiyeye etkisi incelenmiştir. Araştırma üç grup üzerinde yürütülmüştür. Kısmi dönüt işleminin uygulandığı bir grup, tam dönüt işleminin uygulandığı ikinci bir grup ve kontrol grubu. Hanna araştırmayı çoktan seçmeli testlerin cevaplandırılması sırasında yürütmüştür. Her üç gruptaki öğrenciye de bir ön test, daha sonra kısmi ve tam dönüt işlemlerinin uygulandığı çoktan seçmeli test ve son test verilmiştir. Kısmi dönüt işleminde öğrencilere sadece cevapların doğruluğu hakkında bilgi verilmiş, tam dönüt işleminde ise öğrenciler doğru cevabı buluncaya kadar dönüt işlemine devam edilmiştir. Kontrol grubunda bulunan öğrenciler ise hiç dönüt almamışlardır. Araştırma sonuçları, kısmi ve tam dönüt işlemlerinin uygulandığı gruptaki öğrencilerin erişileri arasında anlamlı bir fark olmadığını, ancak her iki dönüt grubunda bulunan öğrencilerin erişilerinin kontrol grubundaki öğrencilerin erişilerinden anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermiştir (Akt:Yunt,1987).

Gilman(1969), bilgisayarla öğretimde farklı dönüt türlerinin erişiyeye etkisini incelemiştir. Araştırma beş aynı grup öğrenciye bilgisayar tarafından dört tür dönüt verilmesiyle yürütülmüştür, a) Birinci grup, kontrol grubu olup bu öğrencilere dönüt işlemi uygulanmamıştır, b) İkinci gruptaki öğrencilere cevaplarının sadece "doğru" ya da "yanlış" olduğu bildirilmiştir, c) Üçüncü gruptaki öğrencilere her sorunun doğru

cevabı bildirilmiş, d) Dördüncü gruptakilere, cevaplarının neden doğru veya yanlış olduğu açıklanmış, e) Beşinci gruptaki öğrencilere ise, iki, üç ve dördüncü gruplarda uygulanan dönüt işlemlerinin tümü uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, üçüncü, dördüncü ve beşinci gruplardaki öğrencilerin erişilerinin, birinci ve ikinci gruplardaki öğrencilerin erişilerinden anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermiştir. Araştırma sonuçları ayrıca, sadece doğru cevabın verilmesinin yeterli olmayacağını aynı zamanda neden yanlış olduğunun açıklanması gerektiğini de göstermiştir (Akt:Yunt.1987).

Bloom ve arkadaşlarının yaptığı araştırmalar, özellikle matematik ve fen bilimleri gibi aşamalılık gösteren dersler veya öğrenme üniteleri söz konusu olduğunda, bir öğrencinin bilişsel giriş davranışları ile bu öğrencinin, hem daha sonraki öğrenme ünitelerindeki başarısı, hem de ders ya da dönem sonundaki öğrenme düzeyi arasında yüksek bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Bu araştırmalar, bilişsel giriş davranışlarının, öğrenci gruplarının başarısındaki değişkenliğin yaklaşık olarak yarısını açıklayabilecek güçte olduğunu göstermiştir (Bloom, 1979).

Geribildirim ve düzeltme işlemlerinin sistemli olarak uygulandığı tam öğrenme yöntemiyle geleneksel yöntemlerin karşılaştırıldığı birçok araştırma yapılmıştır. Bunlardan; Anderson (1973) , Arlin (1973), Block (1970), Levin (1975), Binor (1974) ve Pillet (1975) tarafından farklı alanlarda yapılan araştırmalarda; deney gruplarına her üniteye geribildirim verilmiş ve düzeltme önlemleri alınmış, bu işlemler kontrol grubunda uygulanmıştır. Araştırmaların sonucu, geribildirim ve düzeltme işlemlerinin uygulandığı grupta bulunan öğrencilerinin başarılarının kontrol grubundaki öğrencilerin başarılarından gittikçe daha çok farklılaştığını göstermiştir. Ayrıca, belli bir süredeki öğrenme hızının iki grup arasında çok farklılaştığı görülmüştür (Bloom, 1979).

Leyton'un yaptığı araştırmada, geribildirim ve düzeltme işlemleri ve bununla birlikte, dersin gerektirdiği bilişsel giriş davranışlarındaki eksikliklerin tamamlanmasının öğrenme düzeyine etkisi test edilmiştir. Buna göre, lise Matematik-2 ve Fransızca-2 derslerindeki deneysel araştırmasında, bilişsel giriş davranışlarındaki eksikliklerin tamamlandığı grubun başarı ortalaması, geleneksel yöntemle öğretim yapılan kontrol grubunun başarı ortalamasından 0.6 standart kayma daha yüksek; giriş davranışlarındaki eksikliklerin tamamlanmasına ek olarak geribildirim-düzeltilme etkinliklerinin uygulandığı grubun başarısı ise, kontrol grubunun başarısından 1.6 standart kayma daha yüksek bulunmuştur (Bloom, 1984).

Chin (1993), badminton öğretimi boyunca öğretmen geribildirimini ile erişki arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmaya 41 kolej öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen geribildirimini kullanan öğrenciler daha üstün öğrenmeyi daha az sayıda denemeyle sağlamışlardır (Battal, 1999).

Hebert ve Landin (1994) tenis öğrenmeye yeni başlayanlar üzerinde yaptıkları çalışmada, teniste vole vuruşunun öğrenilmesinde ve kalıcılığında sözel ve görsel geribildirim etkilerini araştırmışlardır. Bayan üniversite öğrencisi deneklerden rastgele yöntemle dört grup oluşturulmuştur. Öğretmenlerden sözel geribildirim alan (1), videodan görsel geribildirim alan (2), video+sözel geribildirim alan grup (3) ve geribildirim almayan kontrol grubu (4) oluşturulmuştur. Ön testten sonra 50 kere beceri kazanımı çalışması yapılmış ve ardından kalıcılığa bakılmıştır. Tekrarlı ölçümlerin analizlerine göre üç deney grubu kontrol grubuna göre anlamlı öğrenme gerçekleştirmiştir. Gruplar içinde en fazla gelişmeyi görsel geribildirim yanında ilave sözel öğretmen geribildirim alan grup gerçekleştirmiştir. Araştırmacılara göre, videodan sağlanan görsel geribildirim; küçük öğrenci gruplarının ve bireylerin becerileri kavramasında ve geliştirmesinde fayda sağladığı belirlenmiştir.

Fredenburg, Lee ve Solmon (2001) yaptıkları çalışmada, Amerika’da yaygınlaşmaya başlayan kupa istifleme becerisini öğrenmede dışsal geribildirim; yetenek kazanma, tekniksel davranışlar ve performans üzerine olan etkisini araştırmışlardır. 103 tane ilköğretim 4. Sınıf öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada rastgele yöntemle dört grup; a) kontrol (geribildirim almayan), b) motivasyon sağlayan geribildirim, c) bilgi sağlayan geribildirim, d) bilgi+motivasyon sağlayan geribildirim grupları oluşturulmuştur. Araştırmada denekler, basit ve kompleks kupa istifleme becerilerini çalışmışlardır. Analizlere göre basit kupa istifleme becerisinde gruplar arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Ancak, kompleks kupa istifleme becerisinde görev hakkında bilgi sağlayan geribildirim öğrenme, tekniksel davranışlar ve yetenek kazanımı konusunda etkili olduğu bulunmuştur. Araştırmacıya göre çok basit becerilerde dışsal geribildirim çocukların öğrenmelerinde geribildirim almayanlara oranla çok az etkisi vardır. Ancak kompleks becerilerde görev ile ilgili verilen sözel dışsal geribildirim öğrenmeyi ve performansı arttırabilir.

Corra, Martel, Barros ve Walter (2005), görsel geribildirim verme sıklığının motor beceri öğrenmeye olan etkisini araştırmışlardır. 20-30 yaşlarında bayanların

denek olarak katıldığı araştırmada iki deney grubu oluşturulmuştur. Gruplardan birisi (n=18) %100 görsel geribildirim alırken, ikinci grup (n=17) ise %33 görsel geribildirim almıştır. Araştırmada denekler, ritmik cimnastikte ipli hareketler ile ilgili becerileri öğrenmişlerdir. Araştırmada beceri edinimi testi ve kalıcılık testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, gruplar kendi içlerinde anlamlı öğrenme gerçekleştirmişlerdir. Erişi sonuçlarına göre deney grupları arasında %100 görsel geribildirim grubu lehine fark oluşmuşken, kalıcılık testinde bu farkın ortadan kalktığı bulunmuştur. Bunun nedeni, %100 görsel geribildirim grubu kalıcılık ortalamasındaki düşüştür. Araştırmacılara göre %100 sağlanan görsel geribildirim ile %33 sağlanan görsel geribildirim deneklerinde benzer öğrenme gerçekleştirmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgiler bu bölümde yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma genel tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan düzenlemelerdir (Karasar, 2005: 79).

Nicel araştırmanın temel amacı, araştırmanın hipotezlere dayandırılması, bu hipotezlerin test edilmesi ve elde edilen bulguların sayısal değerlerle ifade edilmesi ve ölçülmesidir (Creswell, 2003; Ekiz, 2003). Bu çalışmada öğretmenlerden nicel yöntemlerle elde edilen bilgiler sistemli bir biçimde bağımsız değişkenlerle (cinsiyeti, mesleki kıdem yılı, öğrencilerin sosyo ekonomik durumu ve ortalama sınıf mevcudu) karşılaştırılarak sonuçlar genellenmiş ve bu sayede araştırmaya nesnellik kazandırılmıştır. Benzer şekilde öğrencilerden elde edilen nicel veriler de genellenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Hatay ili, Altınözü ve İskenderun ilçelerine bağlı tüm ilköğretim okulları ve bu okullardaki sınıf öğretmenleri ve öğrenciler oluşturmaktadır.

Çalışma evreninin büyük olmasından dolayı, evreni temsil edecek sınıf öğretmenlerinin seçimi, örneklem seçiminde temel kural olan "yansızlık ilkesi"ne uyularak "Oransız elaman örnekleme (basit tesadüfi örnekleme)" yöntemiyle belirlenmiştir. Buna bağlı olarak Hatay (merkez), Altınözü ve İskenderun belediye sınırları içerisinde tesadüfi şekilde belirlenen okullara gidilmiş, sınıf öğretmenlerinden toplam 150 sınıf öğretmenine ulaşıp , öğrencilerden ise 210 öğrenciye ulaşılarak örneklem oluşturulmuştur.

Öte yandan; sınıf öğretmenlerinin, “Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin, görev yaptıkları okul ve çevresinin sosyo-ekonomik düzeyi (Üst, Orta ve Alt SED) değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği” alt amacı için okulların SED bilgileri gerekli olmuştur. Yapılan araştırma sonucunda Hatay (merkez), Altınözü ve İskenderun’daki ilköğretim okullarının SED’i ile ilgili herhangi bir hazır SED sınıflama bilgisine rastlanmamıştır.

Bunun yanı sıra, okul veya mahalle bazında olabilecek hazır bir SED ölçeği için; Hatay Ticaret Odası, Hatay Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Bürosu, Hatay MEM İstatistik Bölümündeki ilgili elemanlarla görüşme yapılmıştır. Fakat bu kurumlardaki görevliler, bu ilköğretim okullarının sosyo ekonomik düzeyine ilişkin kendilerinde herhangi bir sınıflandırma sisteminin veya bir çalışmanın olmadığını ifade etmişlerdir. Bu konu hakkında özellikle Hatay MEM İstatistik Bürosu görevlisinden genel bilgiler alınmıştır. Ayrıca bu sınırlar içindeki ilköğretim okullarının SED’i konusunda ilköğretim müfettişlerine danışılmış ve bilgilerinden yararlanılmıştır.

Bu şartlar altında, belli okulların belli SED’i temsil ettiğini varsaymak en doğru yöntem olarak benimsenmiştir. Ülkemizde de SED’i belirlemek için iki yolun izlendiği görülmektedir. Bazı araştırmalarda belli bölgelerin (öğrencilerle ilgili araştırma yapıldığında belli okulların) belli SED’leri temsil ettiği varsayılmaktadır. Bazı araştırmalarda ise SED belirlemek amacıyla ölçme araçları geliştirildiği görülmektedir (Bacanlı, 1997, 99). Araştırmacı bu iki yoldan birincisini izlemiştir.

Uygulamaya katılan (örneklemdaki) öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 3.1’ de verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Bayan	79	52.7
Erkek	71	47.3
Toplam	150	100

Tablo 3.1’ de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin sayıları birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bayan öğretmenlerin sayısı 79 iken erkek öğretmenlerin sayısı 71’ dir.

Uygulamaya katılan (örneklemdaki) öğretmenlerin mesleki kıdeme göre dağılımı Tablo 3.2’ de verilmiştir.

Tablo 3.2.Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı

Meslek Kıdemi	N	%
0-5 yıl	32	21.3
6-10 yıl	37	24.7
11-15 yıl	36	24.0
16-20 yıl	18	12.0
21 yıl ve üzeri	27	18.0
Toplam	150	100

Tablo 3.2’ de görüldüğü gibi öğretmenlerin çoğunluğunun 6-10 yıl (%24.7) öğretmenler oluşturmaktadır. İkinci olarak da 11-15 yıl kıdemi olan öğretmenler (%24.0) bunu takip etmektedir. Ayrıca 0-5 yıllık öğretmenlerin (%21.3) ve 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin (%18.0) sayıca fazla olduğu görülmektedir. Genel anlamda mesleki kıdem boyutunda da örneklemdaki öğretmenlerin birbirine sayıca çok yakın verilere sahip olduğu görülmektedir.

Uygulamaya katılan (örneklemdaki) öğretmenlerin yaş düzeyine göre dağılımı Tablo 3.3’de verilmiştir.

Tablo 3.3. Öğretmenlerin Yaş Düzeyine Göre Dağılımı

Yaş	N	%
22-15 yaş	16	10.7
26-30 yaş	34	22.7
31-35 yaş	31	20.7
36-40 yaş	32	21.3
41-45 yaş	17	11.3
46-50 yaş	9	6.0
51 yaş ve üstü	11	7.3
Toplam	150	100

Öğretmenlerin yaş durumuna göre dağılımına (Tablo 3.3) baktığımızda; 26-30 yaş grubu öğretmenlerinin (%22.7) diğer öğretmen gruplarına göre sayıları daha fazla olduğu görülmektedir. 45-50 yaş grubu öğretmenlerinin ise (%6.0) daha düşük olduğu görülmektedir.

Uygulamaya katılan (örneklemdaki) öğretmenlerin mezun oldukları okul türüne göre dağılımı Tablo 3.4’de verilmiştir.

Tablo 3.4. Öğretmenlerin En Son Bitirdikleri Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü	N	%
Açık öğretim ön lisans	13	8.7
Eğitim enstitüsü	12	8.0
Eğitim fakültesi	101	67.3
Diğer	24	16.0
Toplam	150	100

Tablo 3.4’ de görüldüğü gibi öğretmenlerin mezun oldukları okullar bazında, Eğitim Enstitüsü (%8.0) mezunu öğretmenlerin azınlıkta, Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin ise (%67.3) en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Aynı tabloda Açık Öğretim Ön Lisans mezunu sınıf öğretmenlerinin (%8.7) ve diğer fakülte mezunu sınıf öğretmenlerinin (%16.0) oldukları görülmektedir.

Burada en dikkat çekici sonuç ise , “Diğer” şıkkında geçen sınıf öğretmenlerinin yüksek oranda (%16.0) çıkmış olmasıdır. “Diğer” şıkkını işaretleyen sınıf öğretmenlerinin bir bölümü, bu işaretin yanına hangi fakülteden mezun olduklarını belirtmişlerdir. Buna göre bu gruba giren sınıf öğretmenlerinin; İşletme (2), Dil Tarih ve Coğrafya (1), İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (7), Fen Edebiyat (5), Ziraat (2), Su Ürünleri (1), Fransız Dili ve Edebiyatı (1) Jeoloji Mühendisliği (1), Mühendislik Mimarlık Fakültesi (4) gibi farklı fakültelerden geldikleri dikkati çekmektedir.

Uygulamaya katılan (örneklemdaki) okulların SED’e göre dağılımı Tablo 3.5’ de verilmiştir.

Tablo 3.5. Okulları Bazında Öğretmen Sayısının SED’ e Göre Dağılımı

SED	N	%
Üst	50	33.3
Orta	49	32.7
Alt	51	34.0
Toplam	150	100

Tablo 3.5’ de görüldüğü gibi; uygulamaya alınan okullardaki öğretmenlerin %33.3’ü Üst SED, %32.7’si Orta SED ve %34.0’ü ise Üst SED okullarda görev yapmaktadır.

Uygulamaya katılan (örneklemdaki) okulların okutulan sınıf düzeyine göre dağılımı Tablo 3.6’da verilmiştir.

Tablo 3.6. Öğrencilerin Sınıf Düzeyi

	N	%
4. Sınıf	72	48.0
5. Sınıf	78	52.0
Toplam	150	100.0

Tablo 3.6’ da görüldüğü gibi; uygulamaya alınan okullarda çalışan öğretmenlerin %48.0’i 4. Sınıf , %52.0’si de 5.Sınıfları okutmaktadır.

Uygulamaya katılan (örneklemdaki) okulların ortalama sınıf mevcuduna göre dağılımı Tablo 3.7’ de verilmiştir.

Tablo 3.7. Okulların Sınıf Mevcuduna Göre Dağılımı

	N	%
20 öğrenci ve alt	10	6,7
21-30 öğrenci	53	35,3
31-40 öğrenci	54	43,3
41-50 öğrenci	22	14,7
Toplam	150	100,0

Tablo 3.7’de görüldüğü gibi;uygulamaya katılan okullardaki ortalama sınıf mevcutlarının %6,7’si 20 öğrenci ve alt, 35,3’ü 21-30 öğrenci, %43.3’ü 31-40 öğrenci ve %14.7’si de 41-50 öğrenci olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada anket tekniği kullanılmıştır. Öğrencilere ve öğretmenlere yönelik anket uygulanmıştır. Anketin hazırlanma aşamasında literatür taraması yapılarak daha önce yapılan çalışmalar incelenerek anketin ön hali hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu anket uzman görüşleri alınarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve ankete son şekli verilmiştir. Geçerlik ve güvenirliliğini tespit etmek amacıyla anket, örneklem grubunda yer almayan 20, 4. ve 5. sınıf öğretmenine ve 50 4.ve 5. sınıf öğrencisine uygulanarak bir pilot çalışma yapılmıştır. Anketin dil geçerliliğine bakılmıştır. Öğretmen anketinin ilk bölümün Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı: .65; ikinci bölümün Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı: .88 ve üçüncü bölümün Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı: .91 olarak hesaplanmıştır. Öğrenci anketinde ise ilk bölüm için Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı: .73 iken ikinci bölüm için Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı: .85 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmen anketi dört bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde öğretmenlerin cinsiyet, yaşı, meslekteki kıdem yılı, mezun olduğu okul türü,görev yaptığı okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu, okuttuğu sınıf düzeyi ve ortalama sınıf mevcudu gibi kişisel bilgiler bulunmaktadır.

Anketin ikinci bölümünde ise öğretmenlerin geribildirim hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik ifadeler (48 madde şeklinde) bulunmaktadır. İfadeler, her zaman, sık sık, arada, nadiren ve hiçbir zaman şeklinde sınırlandırılmıştır.

Üçüncü bölümde geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler ifade edilmiş (17 madde şeklinde), en uygun olan ifadeyi seçmeleri istenmiştir. İfadeler; çok etkili, etkili, etkili değil, kararsızım ve hiç etkili değil şeklindedir.

Anketin dördüncü bölümünde ise geribildirim işlevleri hakkında ifadeler (15 madde şeklinde) bulunmaktadır. Bu ifadeler de kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, katılmıyorum, kararsızım ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde sınırlandırılmıştır(Ek:1).

Öğrenci anketi ise iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde ise öğrencilerin geribildirim hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik ifadeler (48 madde şeklinde) bulunmaktadır. İfadeler, her zaman, ara sıra ve hiçbir zaman şeklinde sınırlandırılmıştır (Ek:2).

Anketin ikinci bölümünde ise geribildirim işlevleri hakkında ifadeler (15 madde şeklinde) bulunmaktadır. Bu ifadeler de kesinlikle katılıyorum, katılıyorum ve katılmıyorum şeklinde sınırlandırılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak hazırlanan anketin uygulamaya konmadan önce belirlenen okullarda uygulanabileceğine dair gerekli izin alınmıştır. Araştırmacı okullara bizzat giderek, 2008/2009 öğretim yılı, Hatay ili merkez okulları, İskenderun ve Altınözü' ndeki 36 okulda bulunan 150 sınıf öğretmeni ve 210 4. ve 5. Sınıf öğrenciye uygulamıştır. Öğrencilerin seçimi anket uygulanan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerden öncelikle gönüllü olanlarından olmak üzere seçilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Öğretmenlerden elde edilen veriler bilgisayar paket program SPSS kullanılarak çözümlenmiştir. Öğretmenlerin kişisel bilgilerine (cinsiyet, yaş, meslekteki kıdem yılı, alınan hizmet içi kurs sayısı ve mezun olunan fakülte) ait verilerin analizinde frekans ve yüzde gibi istatistiksel bilgiler yardımıyla alt problemlere uygun tablolar oluşturulmuştur.

Bu araştırmanın temel konusu, öğretmenlerin ve öğrencilerin geribildirim hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik olduğundan, Kişisel Bilgi Formu ve Geribildirim Hakkındaki Görüşlerini Belirlemeye Yönelik hazırlanan anket'in frekans (f), yüzde dağılımları (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapmalarından (S) elde edilen puanlar, tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Anket 5'li ve 3'lü likert tipi sorulardan oluşmaktadır. 5'li likert tipi sorular “ Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum” , “Çok Etkili, Etkili, Kararsızım, Etkili Değil, Hiç Etkili Değil” ve “ Her Zaman, Sık Sık, Ara Sıra, Nadiren, Hiçbir Zaman” ifadelerinden, 3'lü likert tipi sorular

“Her Zaman, Ara Sıra, Hiçbir Zaman” ve “Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Katılmıyorum” ifadelerden oluşmaktadır. Anket değerlendirilmesi en olumlu ifadeye 1, en olumsuz ifadeye 5 ya da 3 puan verilerek yapılmıştır.

Daha sonra araştırma konusunun alt problemlerinde yer alan; öğretmenlerin cinsiyetlerinin, meslekteki kıdem yılının, çalıştıkları okulların sosyo-ekonomik durumlarının ve ortalama sınıf mevcudunun geribildirim hakkındaki görüşlerinde anlamlı bir farklılığa yol açıp açmadığını anlamak amacıyla kay kare analizinden yararlanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarından gözeneklerin %20’sinden fazlasında frekans beş veya daha küçük değerler aldığı için X² değeri hesaplanamamıştır. İstatistiksel testlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır.

BÖLÜM VI

BULGULAR

Bu bölümde, ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin ve öğrencilerinin geribildirim hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Geribildirim hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik anket, geribildirim kullanırken karşılaştıkları güçlükler ve geribildirim işlevleri hakkındaki görüşleri cinsiyete, mesleki kıdeme, ortalama sınıf mevcuduna ve öğrencilerin SED'ne göre incelenmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Sınıfta Geribildirim Kullanmalarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin Geribildirim Kullanmaya Yönelik görüşlerini belirlemek için hazırlanan anketin her bir maddesi hakkındaki görüşlerini ifade eden frekans değerleri, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.1'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans , Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılımları

MADDE	Her zaman(1)	Sık sık(2)	Ara sıra(3)	Nadiren (4)	Hiçbir zaman(5)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %	f %	f %		
1. Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	6 4.0	3 2.0	59 39.3	46 30.7	36 24.0	150 100	3,689	0,99
2.Yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi azarlarım.		1 0.7	10 6.7	51 34.0	88 58.7	150 100	4,556	0,65
3.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.			6 4.0	55 36.7	89 59.3	150 100	4,553	0,57
4.Yapılan bir olumsuz davranışta o davranışı yapan öğrencimi deşifre ederim.		2 1.3	8 5.3	32 21.3	108 72.0	150 100	4,640	0,64
5.Bireysel yapılan yanlış davranışlardan sınıfın genelini sorumlu tutarım.	1 0.7	3 2.0	8 5.3	26 17.3	112 74.7	150 100	4,633	0,73
6.Öğrenciler arasında kıyaslama yaparım.(Örneğin, Özgür çok düzenli ama Ayşe düzenli değil! vb.)	1 0.7	3 2.0	16 10.7	40 26.7	90 60.0	150 100	4,433	0,81
7.Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)				6 4.0	144 96.0	150 100	4,960	0,19
8.Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)	1 0.7	1 0.7		6 4.0	142 94.7	150 100	4,913	0,44

Tablo 4.1. incelendiğinde öğretmenlerin geribildirim ifadelerine ilişkin görüşlerinin düzeyleri görülmektedir.

Madde 1 ile 8 arasındaki ifadeler olumsuz geribildirim durumlarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini göstermektedir. Öğretmenlerin olumsuz geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katılmadıkları madde 7. madde “Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)” ($\bar{X}=4.96$) maddesidir. Toplam, öğretmenlerin %4’ü “Nadiren”, %96’sı “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmektedir. Bu bulguların yanında öğretmenlerin en çok katılmadıkları diğer ortak maddeler ise; 8. madde “Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim. (Örneğin, hademenin kızı! vb.)” ($\bar{X}=4.91$), 4. Madde “Yapılan bir olumsuz davranışta o davranışı yapan öğrencimi deşifre ederim.” ($\bar{X}=4.64$), 5. Madde “Bireysel yapılan yanlış davranışlardan sınıfın genelini sorumlu tutarım.” ($\bar{X}=4.63$), 3. Madde “Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.” ($\bar{X}=4.55$), 2. Madde “Yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi azarlarım.” ($\bar{X}=4.50$), 6. Madde “Öğrenciler arasında kıyaslama yaparım. (Örneğin, Özgür çok düzenli ama Ayşe düzenli değil! vb.)” ($\bar{X}=4.53$) maddeleridir. Öğretmenlerin olumsuz geribildirim ifadelerine ilişkin en az katılmadıkları madde 1. Madde “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.” Ankete katılan öğretmenlerin %4’ü “Her Zaman”, %2’si “Sık Sık”, %39.3’ü “Ara Sıra” %30.7’si “Nadiren”, %24’ü “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Madde 9 ile 16 arasındaki yığılmalar ise olumlu geribildirim bildiren durumlara ilişkin öğretmenlerin verdikleri cevapları göstermektedir. Öğretmenlerin olumlu geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katıldıkları madde 9. Madde “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.” ($\bar{X}=1.33$) maddesidir. Toplam, öğretmenlerin %72’si “Her Zaman”, %25.3’ü “Sık Sık”, %1.3’ü “Ara Sıra”, %1.3’ü “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmektedir. Bu bulguların yanında diğer ortak maddeler ise; 12. Madde “Yapılan yanlışlar karşısında arkadaşlarının öğrencimi rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olurum.” ($\bar{X}=1.35$), 13. Madde “ Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.” ($\bar{X}=1.46$), 11. Madde “ Öğrencilerimin doğru cevaplarını el-kol hareketleri ve jest ve mimikle desteklerim.” ($\bar{X}=1.78$), 14. Madde “ Öğrencinin başarısını ya da olumlu davranışını arkadaşlarına örnek gösteririm.” ($\bar{X}=1.80$), 16. Madde “Öğrencimin olumlu davranışlarına (+, imza, yıldız vb.) pekiştireçler veririm.” ($\bar{X}=1.86$), 10. Madde “Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.” ($\bar{X}=1.99$) maddeleridir.

Tablo 4.2. Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans , Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılımları

MADDE	Her zaman(1)	Sık sık(2)	Ara sıra(3)	Nadiren(4)	Hiçbir zaman(5)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %	f %	f %		
9.Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	108 72.0	38 25.3	2 1.3		2 1.3	150 100	1,333	0,64
10.Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.	41 27.3	74 49.3	31 20.7	3 2.0	1 0.7	150 100	1,993	0,79
11.Öğrencilerimin doğru cevaplarını el-kol hareketleri ve jest ve mimikle desteklerim.	59 39.3	69 46.0	18 12.0	3 2.0	1 0.7	150 100	1,786	0,78
12.Yapılan yanlışlar karşısında arkadaşlarının öğrencimi rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olurum.	109 72.7	34 22.7	4 2.7	1 0.7	2 1.3	150 100	1,353	0,69
13.Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.	99 66.0	44 29.3	1 0.7	1 0.7	5 3.3	150 100	1,460	0,84
14.Öğrencinin başarısını ya da olumlu davranışını arkadaşlarına örnek gösteririm.	69 46.0	63 42.0	14 9.3		1 0.7	150 100	1,806	1,81
15.Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)	14 9.3	39 26.0	60 40.0	31 20.7	6 4.0	150 100	2,840	0,99
16.Öğrencimin olumlu davranışlarına (+, imza, yıldız vb.) pekiştireçler veririm.	57 38.0	64 42.7	23 15.3	4 2.7	2 1.3	150 100	1,866	0,86

Öğretmenlerin olumlu geribildirim ifadelerine ilişkin en az katıldıkları madde 15. madde “Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim. (Örneğin, Einstein oğlum! vb.)” 150 öğretmenin %9.3’ü “Her Zaman”, %26’sı “Sık Sık”, %40’ı “Ara Sıra”, %20.7’si “Nadiren”, %4’ü “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir.

Madde 17-24 arasındaki ifadeler öğretmenlerin nötr geribildirim hakkındaki görüşlerini göstermektedir. Öğretmenlerin nötr geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katılmadıkları madde 23. Madde “Öğrencimin sorduğu soruya doğru ya da yanlış cevap vermem.” ($\bar{X}=4.80$) maddesidir. Toplam öğretmenlerin %2’si “Ara Sıra”, %16’sı “Nadiren”, %82’si “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmektedir. Bu bulguların yanında diğer ortak maddeler ise; 22. Madde “ Öğrencimin yapmış olduğu ödevi hakkında kendisine bilgi vermem.” ($\bar{X}=4.76$), 20. Madde “Yaptığım yazılı ve sözlü sınavları kendi

değerlendirmelerim için kullanır, öğrencileri haberdar etmem.” ($\bar{X}=4.71$), 18. Madde “Doğru cevaplar karşısında öğrenciden uzaklaşıyorum.” ($\bar{X}=4.69$), 21.madde “Öğrencinin getirdiği ürüne

Tablo 4.3. Öğretmenlerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans , Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılımları

MADDE	Her zaman(1)	Sık sık(2)	Ara sıra(3)	Nadiren(4)	Hiçbir zaman(5)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %	f %	f %		
17.Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşıyorum.	3 2.0	8 5.3	27 18.0	30 20.0	82 54.7	150 100	4,200	1,04
18.Doğru cevaplar karşısında öğrenciden uzaklaşıyorum.	2 1.3		7 4.7	24 16.0	117 78.0	150 100	4,693	0,68
19.Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim.(Kopya çekme vs.)		5 3.3	26 17.3	31 20.7	88 58.7	150 100	4,346	0,88
20.Yaptığım yazılı ve sözlü sınavları kendi değerlendirmelerim için kullanır, öğrencileri haberdar etmem.	1 0.7		9 6.0	21 14.0	119 79.3	150 100	4,713	0,63
21.Öğrencinin getirdiği ürüne olumlu ya da olumsuz yorum yapmam.	3 2.0	2 1.3	16 10.7	29 19.3	100 66.7	150 100		
22.Öğrencimin yapmış olduğu ödevi hakkında kendisine bilgi vermem.		1 0.7	6 4.0	21 14.0	122 81.3	150 100	4,760	0,55
23.Öğrencimin sorduğu soruya doğru ya da yanlış cevap vermem.			3 2.0	24 16.0	123 82.0	150 100	4,800	0,44
24.Öğrencimin motivasyonu için iyi ya da kötü yorum yapmam.	3 2.0	3 2.0	12 8.0	43 28.7	89 59.3	150 100	4,413	0,87

olumlu ya da olumsuz yorum yapmam.” ($\bar{X}=4.47$), 24. Madde “ Öğrencimin motivasyonu için iyi ya da kötü yorum yapmam.”($\bar{X}=4.41$), 19. Madde “Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim. (Kopya çekme vs.)” ($\bar{X}=4.34$) maddeleridir. Öğretmenlerin nötr geribildirim ifadelerine ilişkin en az katılmadıkları madde “Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşıyorum.” ($\bar{X}=4.20$) maddesidir. Toplam öğretmenlerin %2’si “Her Zaman”, %5.3’ü “Sık Sık”, %18’i”Ara Sıra”, %20’si “Nadiren”, %54.7’si “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir.

Madde 25-31 arasındaki ifadeler sözel geribildirim ifadelerini içermektedir. Öğretmenlerin sözel geribildirim ifadelerine ilişkin katılmadıkları madde 25. madde “Yanlış cevaplar karşısında öğrencileri azarlarım.” ($\bar{X}=4.68$) maddesidir. Toplam öğretmenlerin 2.7’si “Ara Sıra”, %26’sı “Nadiren”, %71.3’ü “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmektedir. Bu bulguların yanında en çok katıldıkları madde 27. Madde “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.”

($\bar{X}=1.40$),28. Madde “Öğrencilerin verdiği cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.” ($\bar{X}=1.46$), 29. Madde “Olayları yaşanmış gibi anlatarak öğrencilerin hatalarını görmelerini sağlarım.” ($\bar{X}=1.96$), 31. Madde “Ses tonumla doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım. ($\bar{X}=2.18$), 30. Madde “Doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunarım.”($\bar{X}=2.50$) maddeleridir.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans , Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılımları

MADDE	Her zaman(1)	Sık sık(2)	Ara sıra(3)	Nadiren(4)	Hiçbir zaman(5)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %	f %	f %		
25.Yanlış cevaplar karşısında öğrencileri azarlarım.			4 2.7	39 26.0	107 71.3	150 100	4,686	0,51
26.Öğrencinin yaptığı hatayı düzeltmesi için ben dilini kullanırım.	24 16.0	44 29.3	34 22.7	36 24.0	12 0.8	150 100	2,786	1,20
27.Doğru cevaplar karşısında afetin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	99 66.0	46 30.7	2 1.3	1 0.7	2 1.3	150 100	1,406	0,68
28.Öğrencilerin verdiği cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.	89 59.3	55 36.7	5 3.3		1 0.7	150 100	1,460	0,63
29.Olayları yaşanmış gibi anlatarak öğrencilerin hatalarını görmelerini sağlarım.	43 28.7	69 46.0	38 25.3			150 100	1,966	0,73
30.Doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunarım.	19 12.7	67 44.7	39 26.0	20 13.3	5 3.3	150 100	2,500	0,98
31.Ses tonumla doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.	27 18.0	80 53.3	34 22.7	7 4.7	2 1.3	150 100	2,180	0,82

Madde 32-38 arasındaki ifadeler sözel olmayan geribildirim ifadeleridir. Öğretmenlerin sözel olmayan geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katılmadıkları madde 33. Madde “Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.”($\bar{X}=4.46$) dur. Toplam, öğretmenlerin %6’sı “Ara sıra”, %41.3’ü “Nadiren”, %52.7’si “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmektedir. Diğer katılmadıkları madde 32. Madde “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.”($\bar{X}=3.61$) maddesidir. Öğretmenlerin sözel olmayan geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katıldıkları madde 37. madde “Öğrenci katılımını arttırmak için sınıfı değişik materyallerle süslerim.” dir . Toplam, öğretmenlerin %26.7’si “Her Zaman”, %52’si “Sık Sık”, %20’si “Ara

Tablo 4.5. Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri
Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans , Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma
Dağılımları

MADDE	Her zaman(1)	Sık sık(2)	Ara sıra(3)	Nadiren(4)	Hiçbir zaman(5)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %	f %	f %		
32.Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	5 3.3	12 8.0	53 35.3	46 30.7	34 22.7	150 100	3.613	1.02
33.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.			9 6.0	62 41.3	79 52.7	150 100	4.466	0,60
34.Doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunarım.	21 14.0	62 41.3	47 31.3	16 10.7	4 2.7	150 100	2,466	0,95
35.Öğrencilerimi eleştirmekten ziyade ödüllendiririm.	34 22.7	89 59.3	23 15.3	3 2.0	1 0.7	150 100	1,986	0,72
36.Jest ve mimik hareketlerimle doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.	31 20.7	76 50.7	30 20.0	9 6.0	4 2.7	150 100	2,193	0,92
37.Öğrenci katılımını arttırmak için sınıfı değişik materyallerle süslerim.	40 26.7	78 52.0	30 20.0	2 1.3		150 100	1,960	0,72
38.Öğretme –öğrenme süreci içerisinde teknolojik materyallerden destek alırım.(bilgisayar, projeksiyon aleti,tepegöz vb.)	27 18.0	61 40.7	33 22.0	24 16.0	5 3.3	150 100	2.460	1,06

Sıra”, %1.3’ü “Nadiren” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların yanı sıra öğretmenlerin katıldıkları diğer ortak maddeler; 35. Madde “ Öğrencilerimi eleştirmekten ziyade ödüllendiririm.” ($\bar{X}$ =1.98), 36. Madde “Jest ve mimik hareketlerimle doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.” ($\bar{X}$ =2.19), 38. Madde “Öğretme –öğrenme süreci içerisinde teknolojik materyallerden destek alırım. (bilgisayar, projeksiyon aleti, tepegöz vb.)” ($\bar{X}$ =2.460), 34. Madde “Doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunarım.” ($\bar{X}$ =2.466) maddeleridir.

Madde 39-48 arasındaki ifadeler zaman açısından geribildirimle ilgili ifadelerdir. Öğretmenlerin zaman açısından geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katılmadıkları madde ,47. madde “Sınav sonuçlarından öğrencileri haberdar etmek için aceleci davranmam.” ($\bar{X}$ =4.09) maddesidir. Toplam, öğretmenlerin %8.7’si “Her Zaman”, %3.3’ü “Sık Sık”, %8’i “Ara Sıra”, %30’u “Nadiren”, %50’si “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların yanında öğretmenlerin katılmadıkları diğer ortak maddeler; 40. Madde “Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına hemen tepki vermem.” ($\bar{X}$ =3.66), 44. madde “Proje ve performans ödevlerini süreç içerisinde kontrol etmem ama

Tablo 4.6. Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri
Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans , Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma
Dağılımları

	Her zaman(1)	Sık sık(2)	Ara sıra(3)	Nadiren(4)	Hiçbir zaman(5)	Toplam	$\bar{X}$	s
MADDE	f %	f %	f %	f %	f %	f %		
39.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına anında tepki veririm.	33 22.0	54 36.0	32 21.3	25 16.7	6 4.0	150 100	2,446	1,12
40.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına hemen tepki vermem.	15 10.0	9 6.0	35 25.3	43 28.7	48 32.0	150 100	3,666	1,26
41.Öğrencilerin ödevlerini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol ederim.	65 43.3	57 38.0	23 11.3	4 2.7	1 0.7	150 100	1,793	0,84
42.Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.	9 6.0	14 9.3	39 26.0	56 37.3	32 21.3	150 100	3,586	1,10
43.Proje ve performans ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.	56 37.3	73 48.7	19 12.7	1 0.7	1 0.7	150 100	1,786	0,73
44.Proje ve performans ödevlerini süreç içerisinde kontrol etmem ama zamanında toplarım.	20 13.3	24 16.0	11 7.3	51 34.0	44 29.3	150 100	3,500	1,40
45.Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına anında geribildirim sunarım.	58 38.7	70 46.7	17 11.3	2 1.3	3 2.0	150 100	1,813	0,83
46.Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına süreç sonunda geribildirim sunarım.	38 25.3	64 42.7	27 18.0	20 13.3	1 0.7	150 100	2,213	0,99
47.Sınav sonuçlarından öğrencileri sınava yakın bir tarihte haberdar ederim.	42 28.0	36 24.0	8 5.3	19 12.7	45 30.0	150 100	2,926	1,64
48.Sınav sonuçlarından öğrencileri haberdar etmek için aceleci davranmam	13 8.7	5 3.3	12 8.0	45 30.0	75 50.0	150 100	4,093	1,22

zamanında toplarım.” ($\bar{X}=3.50$) maddeleridir. Öğretmenlerin zaman açısından geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katıldıkları madde 41. Madde “Öğrencilerin ödevlerini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol ederim”($\bar{X}=1.79$) maddesidir. Toplam, öğretmenlerin %43.3’ü “Her Zaman”, %38’i “Sık Sık”, %15.3’ü “Ara Sıra” %2.7’si “Nadiren, %0.7’si “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların yanında öğretmenlerin katıldıkları diğer ortak maddeler ise; 43. Madde “Proje ve performans ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.” ($\bar{X}=1.78$), 45. Madde “ Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına anında geribildirim sunarım.” ($\bar{X}=1.81$), 46. Madde “ Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına süreç sonunda geribildirim sunarım.” ($\bar{X}=2.21$), 47. Madde “Sınav sonuçlarından öğrencileri sınava yakın bir tarihte haberdar

ederim.” ($\bar{X}=2.92$), 42. Madde “Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.” ($\bar{X}=3.58$) maddeleridir.

4.2.Öğrencilerin Sınıfta Geribildirim Kullanımı Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerini Belirlemeye Yönelik hazırlanan anketin her bir maddesi hakkındaki görüşlerini ifade eden frekans değerleri Tablo 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

MADDE	Her zaman(1)	Ara sıra(2)	Hiçbir zaman(3)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %		
1. Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kaş çatma, başını sağa sola sallama gibi davranışlarda bulunur	13 6.2	111 52.9	86 41.0	210 100	2,347	0,593
2.Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında azarlar.	12 5.7	42 20	156 74.3	210 100	2,685	0,575
3.Öğretmenim doğru cevap alamadığında kaba kuvvette bulunur.	14 6.7	48 22.9	148 70.5	210 100	2,638	0,604
4.Öğretmenim yapılan bir olumsuz davranışta(okurken hata yapma) o davranışı yapan öğrenciyi deşifre eder.	35 16.7	45 21.4	130 61.9	210 100	2,452	0,764
5.Öğretmenim arkadaşımın yaptığı yanlış davranışları sınıfın genelinden sorumlu tutar.	50 23.8	54 25.7	106 50.5	210 100	2,266	0,821
6.Öğretmenim arkadaşlarım arasında kıyaslama yapar.(Özgür düzenli Ayşe sen neden değilsin?)	23 11.0	69 32.9	118 56.2	210 100	2,452	0,684
7.Öğretmenim salak kızım,aptal oğlum,kepçe çocuğum...gibi sözler kullanır.	13 5.7	37 17.6	160 76.2	210 100	2,852	2,165
8.Öğretmenim ailevi durumumuzu sınıfa yansıtır.(hademenin kızı,doktorun oğlu,muhtarın oğlu...)	16 7.6	30 14.3	164 78.1	210 100	2,704	0,601

Tablo 4.7. incelendiğinde; her bir madde için araştırmaya katılan öğrencilerin hangi madde için ne düşündükleri görülmektedir.

Öğrencilerin olumsuz geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katılmadıkları madde 7. Madde “ Öğretmenim salak kızım, aptal oğlum, kepçe çocuğum... gibi sözler kullanır.” ($\bar{X}=2.85$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %5.7’si “Her Zaman” %17.6’sı “Ara Sıra”, %76.2’si “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların

yanı sıra öğrencilerin ortak diğer katılmadıkları maddeler; 8. Madde “Öğretmenim ailevi durumumuzu sınıfa yansıtır. hademenin kızı, doktorun oğlu, muhtarın oğlu...” ($\bar{X}=2.70$), 2. Madde “Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında azarlar.” ($\bar{X}=2.68$), 3. Madde “Öğretmenim doğru cevap alamadığında kaba kuvvette bulunur.” ($\bar{X}=2.63$), 4. Madde “ Öğretmenim yapılan bir olumsuz davranışta (okurken hata yapma) o davranışı yapan öğrenciyi deşifre eder.” ($\bar{X}=2.45$), 6. Madde “Öğretmenim arkadaşlarım arasında kıyaslama yapar.(Özgür düzenli Ayşe sen neden değilsin?” ($\bar{X}=2.45$), 1. Madde “Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kaç çatma, başını sağa sola sallama gibi davranışlarda bulunur.” ($\bar{X}=2.34$) maddeleridir. Öğrencilerin olumsuz geribildirimle ilgili ifadeler ilişkin en az katılmadıkları madde “Öğretmenim arkadaşımın yaptığı yanlış davranışları sınıfın genelinden sorumlu tutar.” ($\bar{X}=2.26$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %23.8’i “Her Zaman”, %25.7’si “Ara Sıra”, %50.5’i “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.8. Öğrencilerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

MADDE	Her zaman(1)	Ara sıra(2)	Hiçbir zaman(3)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %		
9.Öğretmenim doğru cevaplar karşısında aferin,tebrik ederim,güzel gibi motive edici sözler kullanır.	144 68.6	46 21.9	20 9.5	210 100	1,409	0,659
10.Öğretmenim doğru cevaplar karşısında bizi ödüllendir.	76 32	110 52.4	24 11.4	210 100	1,752	0,645
11.Öğretmenim doğru cevapları el-kol hareketleri ve jest ve mimikle destekler.	70 33.3	57 27.1	83 39.5	210 100	2,061	0,853
12.Öğretmenim yaptığımız yanlışlar karşısında arkadaşlarımızın rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olur.	137 65.2	39 18.1	34 16.2	210 100	1,552	1,002
13.Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kendimize olan güvenimizi kaybetmemize izin vermez.	154 72.3	32 15.2	24 11.4	210 100	1,381	0,683
14.Öğretmenim örnek davranışlarımızı örnek gösterir.(Hasan ödevlerini zamanında yapıyor.)	124 59.0	71 33.3	15 7.1	210 100	1,523	0,908
15.Öğretmenim zaman zaman arkadaşlarımızı ya da beni bilge kişilere benzetir.(Einstein oğlum.)	40 19.0	87 41.4	83 39.5	210 100	2,204	0,739
16.Öğretmenim hoşuna giden davranışlarımıza imza,yıldız,artı gibi ifadeler verir.	132 62.9	57 27.1	21 10.0	210 100	1,471	0,671

Öğrencilerin olumlu geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katıldıkları madde 13. Madde “Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kendimize olan güvenimizi kaybetmemize izin vermez.” ($\bar{X}=1.38$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %73.3’ü “Her Zaman”, %15.2’si “Ara Sıra”, %11.4’ü “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların

yanı sıra öğrencilerin ortak diğer katıldıkları maddeler; 16. Madde “Öğretmenim hoşuna giden davranışlarımıza imza, yıldız, artı gibi ifadeler verir.” ($\bar{X}=1.47$), 12. Madde “Öğretmenim yaptığımız yanlışlar karşısında arkadaşlarımızın rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olur.” ($\bar{X}=1.55$), 9. Madde “Öğretmenim doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanır.” ($\bar{X}=1.40$), 14. Madde “Öğretmenim örnek davranışlarımızı örnek gösterir. (Hasan ödevlerini zamanında yapıyor.)” ($\bar{X}=1.52$), 10. Madde “Öğretmenim doğru cevaplar karşısında bizi ödüllendirir.” ($\bar{X}=1.75$), 11. Madde “ Öğretmenim doğru cevapları el-kol hareketleri ve jest ve mimikle destekler.” ($\bar{X}=2.06$) maddeleridir. Öğrencilerin olumlu geribildirim ifadelerine ilişkin en az katıldıkları madde “Öğretmenim zaman zaman arkadaşlarımı ya da beni bilge kişilere benzetir. (Einstein oğlum.)” ($X=2.20$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %19’u “Her Zaman”, % 41.4’ü “Ara Sıra”, % 39.5’i “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.9. Öğrencilerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

MADDE	Her zaman(1)	Ara sıra(2)	Hiçbir zaman(3)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %		
17.Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp bizden uzaklaşır.	9 4.3	47 22.4	154 72.3	210 100	2,690	0,548
18.Öğretmenim doğru cevaplar karşısında bizden uzaklaşır.	10 4.8	23 11.0	177 84.3	210 100	2,795	0,509
19.Öğretmenim sınıf içinde yapılan davranış bozukluklarında bizi görmezden gelir.	15 7.1	50 23.8	145 69.0	210 100	2,619	0,616
20.Öğretmenim yazılı ve sözlü sınav sonuçlarını bize söylemez.	31 14.8	32 15.2	147 70.0	210 100	2,552	0,738
21.Öğretmenim getirdiğimiz ürüne olumlu ya da olumsuz bir şey söylemez.	31 14.8	69 32.9	110 52.4	210 100	2,376	0,729
22.Öğretmenim yapmış olduğum ödev hakkında yorum yapmaz.	30 14.3	74 35.2	106 50.5	210 100	2,361	0,720
23.Öğretmenime sorduğum soruya doğru ya da yanlış cevap vermez.	34 16.2	62 29.5	114 54.3	210 100	2,381	0,749
24.Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında bizi azarlar.	17 8.1	46 21.9	147 70.0	210 100	2,619	0,632

Madde 17-24 arasındaki ifadeler öğrencilerin nötr geribildirim hakkındaki görüşlerini göstermektedir. Öğrencilerin nötr geribildirim ifadelerine ilişkin en az katılmadıkları madde 22. Madde “Öğretmenim yapmış olduğum ödev hakkında yorum yapmaz.”($\bar{X}=2.36$) maddesidir. Toplam, Öğrencilerin %14.3’ü “Her Zaman”, 35.2’si “Ara

Sıra”, %50.5’i “Hiçbir zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların yanında diğer ortak katılmadıkları maddeler; 21. Madde “Öğretmenim getirdiğimiz ürüne olumlu ya da olumsuz bir şey söylemez.” ($\bar{X}=2.37$), 23. Madde “Öğretmenime sorduğum soruya doğru ya da yanlış cevap vermez.” ($\bar{X}=2.38$), 17. Madde “Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp bizden uzaklaşır.” ($\bar{X}=2.69$), 20. Madde “Öğretmenim yazılı ve sözlü sınav sonuçlarını bize söylemez.” ($\bar{X}=2.55$), 24. Madde “Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında bizi azarlar.” ($\bar{X}=2.61$), 19. Madde “Öğretmenim sınıf içinde yapılan davranış bozukluklarında bizi görmezden gelir.” ($\bar{X}=2.61$) maddeleridir. Öğrencilerin nötr geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katılmadıkları madde 18. madde “Öğretmenim doğru cevaplar karşısında bizden uzaklaşır.” ($\bar{X}=2.79$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %4.8’i “Her Zaman”, %11.0’ı “Ara Sıra”, %84.3’ü “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

MADDE	Her zaman(1)	Ara sıra(2)	Hiçbir zaman(3)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %		
25.Öğretmenim yaptığımız hatayı düzeltmemiz için ben dilini kullanır.	70 33.3	89 42.4	51 24.3	210 100	1,909	0,755
26.Öğretmenim doğru cevaplar karşısında aferin,tebrik ederim,güzel gibi motive edici sözler kullanır.	141 67.1	55 26.2	14 6.7	210 100	1,395	0,611
27.Öğretmenim verdiğimiz cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışır.	154 73.3	36 17.1	20 9.5	210 100	1,361	0,650
28.Öğretmenim olayları yaşanmış gibi anlatarak hatalarımızı görmemizi sağlar.	137 65.2	52 24.8	21 10.0	210 100	1,447	0,670
29.Öğretmenim doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunar.(kasetçalar gibi...)	40 19.0	91 43.3	79 37.6	210 100	2,185	0,731
30.Öğretmenimin ses tonundan doğru ya da yanlış cevabı anlayabilirim.	108 51.4	70 33.3	32 15.2	210 100	1,638	0,733
31.Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kaş çatma, başını sağa sola sallama gibi davranışlarda bulunur.	33 15.7	89 42.4	88 41.9	210 100	2,261	0,714

Madde 25-31 arasındaki ifadeler sözel geribildirim ifadelerini içermektedir. Öğrencilerin sözel geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katıldıkları madde 27. madde “Öğretmenim verdiğimiz cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışır.” ($\bar{X}=1.36$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %73.3’ü “Her Zaman”, %17.1’i “Ara

Sıra”, %9.5’i “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmektedir. Bu bulguların yanında öğrencilerin ortak diğer katıldıkları maddeler; 26. Madde “Öğretmenim doğru cevaplar karşısında aferin,tebrik ederim,güzel gibi motive edici sözler kullanır.” ($\bar{X}=1.39$), 28. Madde “Öğretmenim olayları yaşanmış gibi anlatarak hatalarımızı görmemizi sağlar.” ($\bar{X}=1.44$), 30. Madde “Öğretmenimin ses tonundan doğru ya da yanlış cevabı anlayabilirim.” ($\bar{X}=1.63$), 25. Madde “ Öğretmenim yaptığımız hatayı düzeltmemiz için ben dilini kullanır.” ($\bar{X}=1.90$), 29. Madde “Öğretmenim doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunar.(kasetçalar gibi...)” ($\bar{X}=2.18$) maddeleridir. Öğrencilerin sözel geribildirim ifadelerine ilişkin en az katıldıkları madde 31. Madde “Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kaş çatma, başını sağa sola sallama gibi davranışlarda bulunur.” ($\bar{X}=2.26$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %15.7’si “Her Zaman”, %42.4’ü “Ara Sıra”, %41.9’u “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.11. Öğrencilerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri
Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Her zaman(1)	Ara sıra(2)	Hiçbir zaman(3)	Toplam	$\bar{X}$	S
MADDE	f %	f %	f %	f %		
32.Öğretmenim doğru cevap alamadığında kaba kuvvette bulunur.(Döver,tokat atar.saç çeker....)	9 4.3	23 11.0	178 84.8	210 100	2,804	0,493
33.Öğretmenim doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunar.(tv,bilgisayar.....)	64 30.5	99 47.1	47 22.4	210 100	1,919	0,724
34.Öğretmenim bizi eleştirmekten çok ödül sunar.(milka çıtır gofret...)	33 15.7	115 54.8	62 29.5	210 100	2,138	0,659
35.Öğretmenimin jest ve mimik hareketleri doğru ya da yanlış cevap hakkında bilgi verir.	81 38.6	87 41.4	42 20.0	210 100	1,814	0,744
36.Öğretmenim sınıfı değişik materyallerle süsler.(afiş,fotoğraf,resim....)	107 51.0	80 38.1	23 11.0	210 100	1,600	0,679
37.Öğretmenim teknolojik materyaller kullanır.(Bilgisayar,tepegöz,projeksiyon aleti gibi...)	64 30.5	84 40.0	62 29.5	210 100	1,990	0,776
38.Öğretmenim doğru ya da yanlış davranışımıza anında tepki verir.	59 28.1	89 42.4	62 29.5	210 100	2,014	0,760

Madde 32-38 arasındaki ifadeler sözel olmayan geribildirim ifadeleridir. Öğrencilerin sözel olmayan geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katıldıkları madde 36. Madde “Öğretmenim sınıfı değişik materyallerle süsler. (afiş, fotoğraf, resim...)” ($\bar{X}=1.60$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %51’i “Her Zaman”, %38.1’i “Ara Sıra”, %11’i “Hiçbir

Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların yanında öğrencilerin katıldıkları ortak diğer maddeler; 35. Madde “Öğretmenimin jest ve mimik hareketleri doğru ya da yanlış cevap hakkında bilgi verir.” ($\bar{X}=1.81$), 33. Madde “Öğretmenim doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunar. (tv, bilgisayar....)” ($\bar{X}=1.91$), 37. Madde “Öğretmenim teknolojik materyaller kullanır. (Bilgisayar, tepegöz, projeksiyon aleti gibi...)” ($\bar{X}=1.99$), 38. Madde “Öğretmenim doğru ya da yanlış davranışımıza anında tepki verir.” ($\bar{X}=2.01$), 34. Madde “Öğretmenim bizi eleştirmekten çok ödül sunar. (milka çitir gofret...)” ($\bar{X}=2.13$) maddeleridir. Öğrencilerin sözel olmayan geribildirim ifadelerine ilişkin en az katıldıkları madde 32. Madde “Öğretmenim doğru cevap alamadığında kaba kuvvette bulunur. (Döver, tokat atar.saç çeker....)” ($\bar{X}=2.80$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %4.3’ü “Her Zaman”, %11’i “Ara Sıra”, %84.8’i “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.12. Öğrencilerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Belirlemeye Yönelik İfadelerin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

MADDE	Her zaman(1)	Ara sıra(2)	Hiçbir zaman(3)	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %		
39.Öğretmenim doğru ya da yanlış davranışımıza hemen tepki vermez.	42 20.0	86 41.0	82 39.0	210 100	2.190	0,746
40.Öğretmenim ödevlerimizi düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder.	142 67.6	51 24.3	17 8.1	210 100	1,404	0,636
41.Öğretmenim ödevlerimizi aniden kontrol eder.	44 21.0	109 51.9	57 27.1	210 100	2,061	0,692
42.Öğretmenim proje ve performans ödevlerimizi düzenli olarak kontrol eder ve bilgi verir.	156 74.3	44 21.0	10 4.8	210 100	1,304	0,555
43.Öğretmenim proje ve performans ödevlerimizi kontrol etmez ama zamanında toplar.	60 28.6	41 19.5	109 51.9	210 100	2,233	0,868
44.Öğretmenim sınıf içindeki etkinlikler sırasında yanlışlıklarımızı anında düzeltir.	147 70.0	56 26.7	7 3.3	210 100	1,333	0,538
45.Öğretmenim sınıf içindeki etkinliklerde doğru olmayan cevaplarımızı ders sonunda düzeltir.	86 41.0	81 38.6	43 20.5	210 100	1,795	0,758
46.Öğretmenim sınav sonuçlarından bizi yakın bir tarihte haberdar eder.	145 69.0	43 20.5	22 10.5	210 100	1,414	0,674
47. Öğretmenim sınav sonuçlarından bizi ya haberdar etmez ya da uzun bir süre sonra haberdar eder.	20 9.5	38 18.1	152 72.4	210 100	2,628	0,652

Madde 39-47 arasındaki ifadeler zaman açısından geribildirimle ilgili ifadelerdir. Öğrencilerin zaman açısından geribildirim ifadelerine ilişkin en çok katıldıkları madde 42. Madde “Öğretmenim proje ve performans ödevlerimizi düzenli olarak

kontrol eder ve bilgi verir.” ($\bar{X}=1.30$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %74.3’ü “Her Zaman”, %21’i “Ara Sıra”, %4.8’i “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların yanında öğrencilerin ortak katıldıkları diğer maddeler, 44. Madde “Öğretmenim sınıf içindeki etkinlikler sırasında yanlışlıklarımızı anında düzeltir.” ($\bar{X}=1.33$), 40. Madde “ Öğretmenim ödevlerimizi düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder.” ($\bar{X}=1.40$), 46. Madde “Öğretmenim sınav sonuçlarından bizi yakın bir tarihte haberdar eder.” ($\bar{X}=1.41$), 45. Madde “Öğretmenim sınıf içindeki etkinliklerde doğru olmayan cevaplarımızı ders sonunda düzeltir.” ($\bar{X}=1.79$), 41. Madde “Öğretmenim ödevlerimizi aniden kontrol eder.” ($\bar{X}=2.06$), 39. Madde “Öğretmenim doğru ya da yanlış davranışımıza hemen tepki vermez.” ($\bar{X}=2.19$), 43. Madde “Öğretmenim proje ve performans ödevlerimizi kontrol etmez ama zamanında toplar.” ($\bar{X}=2.23$) maddeleridir. Öğrencilerin zaman açısından geribildirim ifadelerine ilişkin en az katıldıkları madde 47. Madde “ Öğretmenim sınav sonuçlarından bizi ya haberdar etmez ya da uzun bir süre sonra haberdar eder.” ($\bar{X}=2.62$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %9.5’i “Her Zaman”, %18.1’i “Ara Sıra”, %72.4’ü “Hiçbir Zaman” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir.

4.3. Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik frekans dağılımı sonuçları Tablo 4.3 ’de gösterilmiştir

Tablo 4.13. Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans , Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

MADDE	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam	$\bar{X}$	S
	f %	f %	f %	f %	f %	f %		
1.Geribildirim öğrenciyi motive eder.	102 68.0	45 30.0	2 1.3	1 0.7		150 100	1,346	0.54
2.Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir.	107 71.3	42 28.0	1 0.7			150 100	1.293	0.47
3.Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir.	100 66.7	46 30.7	3 2.0	1 0.7		150 100	1.366	0.56
4.Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir.	91 60.7	56 37.3	2 1.3	1 0.7		150 100	1.420	0.55
5.Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir.	71 47.3	55 36.7	15 10.0	8 5.3	1 0.7	150 100	1.753	0.88
6.Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.	6 4.0	14 9.3	51 34.0	37 24.7	42 28.0	150 100	3.633	1.10
7.Geribildirim öğrenciyi yönlendirir	74 9.3	71 47.3	2 1.3	3 2.0		150 100	1.560	0.62
8.Geribildirim öğrenciye özgüven kazandırır.	77 51.3	68 45.3	1 0.7	4 2.7		150 100	1.546	0.65
9.Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir.	79 52.7	67 44.7	1 0.7	3 2.0		150 100	1.520	0.62
10.Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar.	87 58.0	62 41.3	1 0.7			150 100	1.433	0.53
11.Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir.	80 53.3	57 38.0	5 3.3	7 4.7	1 0.7	150 100	1.613	0.83
12.Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir.	80 53.3	67 44.7	1 0.7	2 1.3		150 100	1.500	0.58
13.Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar	65 43.3	66 44.0	7 4.7	11 7.3	1 0.7	150 100	1.780	0.88
14.Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.	60 40.0	53 35.3	19 12.7	13 8.7	5 3.3	150 100	2.000	1.08
15.Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar.	82 54.7	63 42.0	3 2.0	1 0.7	1 0.7	150 100	1.506	0.64

Tablo 4.13. incelendiğinde; geribildirim işlevleri hakkındaki ifadelerle ilişkin öğretmenlerin görüşleri görülmektedir. Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki ifadelerden en çok katıldıkları madde 2. Madde “Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir.” ($\bar{X}=1.29$) maddesidir. Toplam, Öğretmenlerin %71.3’ü “Kesinlikle Katılıyorum”, %28’i “Katılmıyorum”, %0.7’si “Kararsızım” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların yanın sıra diğer katıldıkları maddeler sırasıyla; 1. Madde “Geribildirim öğrenciyi motive eder.” ($\bar{X}=1.34$), 3. Madde “Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir” ($\bar{X}=1.36$), 4. Madde “Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir.”

($\bar{X}=1.42$), 10. Madde “ Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar.” ($\bar{X}=1.43$), 12. Madde “Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir.” ($\bar{X}=1.50$), 14. Madde “Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar.” ($\bar{X}=1.50$), 9. Madde “Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir.” ($\bar{X}=1.52$), 8. Madde “Geribildirim öğrenciye özgüven kazandırır.” ($\bar{X}=1.54$), 7. Madde “Geribildirim öğrenciyi yönlendirir.”($\bar{X}=1.56$), 11. Madde “Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir.” ($\bar{X}=1.61$), 5. Madde “Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir.” ($\bar{X}=1.75$), 13. Madde “Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar.” ($\bar{X}=1.78$), 14. Madde “Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.” ($\bar{X}=2.00$), 6. Madde “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” ($\bar{X}=3.63$) maddeleridir.

4.4. Öğrencilerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik yine öğretmenlerin görüşleri alınarak maddeleri oluşturulan anketin frekans dağılımı sonuçları Tablo 4.14’de gösterilmiştir.

Tablo 4.14 incelendiğinde; geribildirim işlevleri hakkındaki ifadelerle ilişkin öğrencilerin görüşleri görülmektedir. Öğrencilerin geribildirim işlevleri hakkındaki ifadelerden en çok katıldıkları madde 1. Madde “Geribildirim beni bilgilendirir.” ($\bar{X}=1.43$) maddesidir. Toplam, öğrencilerin %66.2’si “Kesinlikle Katılıyorum”, %24.3’ü “Katılıyorum”, %9,5’i “Katılmıyorum” düzeyinde ilgili maddeye görüş bildirmişlerdir. Bu maddeyi sırasıyla; 4. Madde “Geribildirim bana neyi ne kadar öğrendiğim hakkında bilgi verir.” ($\bar{X}=1.46$), 4. Madde “Geribildirimi öğretmenim beni ödüllendirmek için kullanır. (aferin)” ($\bar{X}=1.46$), 3. Madde “Geribildirim öğretmenime sınıf seviyesi hakkında bilgi verir.” ($\bar{X}=1.49$), 8. Madde “Geribildirimi öğretmenim bana özgüven kazandırmak için kullanılır.” ($\bar{X}=1.49$), 13. Madde “Geribildirim gelecek için planlar yapmamda önemlidir.” ($\bar{X}=1.53$), 14. Madde “Geribildirim öğretmenimin benim hakkımda fikir edinmesini sağlar.” ($\bar{X}=1.54$), 7. Madde “Geribildirimi öğretmenim beni yönlendirmek için kullanılır.” ($\bar{X}=1.66$). 6. Madde “ Geribildirimi öğretmenim beni cezalandırmak için kullanılır. (salak)” ($\bar{X}=2.52$) maddeleridir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Kesinlikle katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Toplam	$\bar{X}$	S
MADDE	f %	f %	f %	f %		
1.Geribildirim beni motive eder.	118 56.0	59 28.1	33 15.7	210 100	1.595	0.746
2.Geribildirim beni bilgilendirir.	139 66.2	51 24.3	20 9.5	210 100	1.433	0.661
3.Geribildirim öğretmenime sınıf seviyesi hakkında bilgi verir.	133 63.3	51 24.3	26 12.4	210 100	1.490	0.707
4.Geribildirim bana neyi ne kadar öğrendiğim hakkında bilgi verir.	130 61.9	63 30.0	17 8.1	210 100	1.461	0.642
5.Geribildirimi öğretmenim beni ödüllendirmek için kullanır.(aferin)	135 64.3	52 24.8	23 11.0	210 100	1.466	0.685
6.Geribildirimi öğretmenim beni cezalandırmak için kullanılır.(salak)	38 18.1	24 11.4	148 70.5	210 100	2.523	0.783
7.Geribildirimi öğretmenim beni yönlendirmek için kullanılır.	106 50.5	68 32.4	36 17.1	210 100	1.666	0.753
8.Geribildirimi öğretmenim bana özgüven kazandırmak için kullanılır.	127 60.5	62 29.0	21 10.0	210 100	1.492	0.673
9.Geribildirimi öğretmenim hatamı düzeltmek için kullanılır.	117 55.7	58 27.6	35 16.7	210 100	1.609	0.757
10.Geribildirimi öğretmenim eksikliklerimi görmem için kullanılır.	120 57.1	55 26.2	35 16.7	210 100	1.595	0.759
11.Geribildirimi öğretmenim beni cesaretlendirmek için kullanılır.	117 55.7	59 28.1	34 16.2	210 100	1.604	0.752
12.Geribildirim öğretmenimle aramdaki iletişimi kuvvetlendirir.	118 56.2	57 27.1	35 16.7	210 100	1.604	0.758
13.Geribildirimi gelecek için planlar yapmamda önemlidir.	121 57.6	65 31.0	24 11.4	210 100	1.538	0.692
14.Geribildirim öğretmenim hakkında fikir edinmemi sağlar.	121 57.6	48 22.9	41 19.5	210 100	1.619	0.793
15.Geribildirim öğretmenimin benim hakkımda fikir edinmesini sağlar.	130 61.9	45 21.4	35 16.7	210 100	1.547	0.764

4.5. Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımında Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin Geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki görüşlerine ilişkin Frekans Dağılımı sonuçları Tablo 4.15’de gösterilmiştir.

Tablo 4.15. Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

MADDE	Çok Etkili	Etkili	Kararsızım	Etkili Değil	Hiç Etkili Değil	Toplam	$\bar{X}$	s
	f %	f %	f %	f %	f %	f %		
1.Sınıfın kalabalık olması.	88 58.7	56 37.3	4 2.7		2 1.3	150 100	1,480	0,68
2.Sınıf seviyesinin çok farklılaşması.	61 40.7	77 51.3	7 4.7	5 3.3		150 100	1,706	0,70
3.Öğrencinin amacının olmaması.	68 45.3	74 49.3	6 4.0	2 1.3		150 100	1,613	0,63
4.Okulun materyal eksikliği.	73 48.7	70 46.7	6 4.0	1 0.7		150 100	1,566	0,60
5.Öğrenciler arasındaki algı farklılığı.	62 41.3	83 55.3	3 2.0	2 1.3		150 100	1,633	0,59
6.Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması.	75 50.0	72 48.0	1 0.7	2 1.3		150 100	1,533	0,58
7.Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.	88 58.7	55 36.7	5 3.3	2 1.3		150 100	1,486	0,69
8.Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği	80 53.3	61 40.7	5 3.3	3 2.0	1 0.7	150 100	1,560	0,71
9.Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.	81 54.0	56 37.3	9 6.0	1 0.7	3 2.0	150 100	1,593	0,80
10.Öğretmenin mesleğini sevmemesi.	95 63.3	48 32.0	4 2.7	1 0.7	2 1.3	150 100	1,446	0,70
11.Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi	65 43.3	79 52.7	5 3.3		1 0.7	150 100	1,620	0,62
12.Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi.	63 42.0	72 48.0	7 4.7	7 4.7	1 0.7	150 100	1,740	0,80
13.Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği.	52 34.7	86 57.3	10 6.7	1 0.7	1 0.7	150 100	1,753	0,66
14.Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması.	55 36.7	82 54.7	12 8.0	1 0.7		150 100	1,726	0,63
15.Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması.	58 38.7	85 56.7	5 3.3	2 1.3		150 100	1,673	0,60
16.Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması.	41 27.3	66 44.0	37 24.7	6 4.0		150 100	2,053	0,82
17.Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi.	63 42.0	81 54.0	5 3.3	1 0.7		150 100	1,626	0,58

Tablo 4.15 incelendiğinde; öğretmenlerin geribildirim kullanımında karşılaşılan güçlükler ile ilgili görüşlerine ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Öğretmenlerin en katıldıkları madde 10. Madde “Öğretmenin mesleğini sevmemesi.” ($\bar{X}$ =1.44) maddesidir. Toplam, öğretmenlerin %63.3’ü “Çok Etkili”, %32’si “Etkili”, %2.7’si “Etkili değil”, %0.7’si “Kararsızım”, %1.3’ü “Hiç Etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulguların yanı sıra sırasıyla katıldıkları maddeler; 1. madde “Sınıfın kalabalık olması.”

($\bar{X}=1.48$), 7. Madde “Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.” ($\bar{X}=1.48$), 6. Madde “Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması.” ($\bar{X}=1.53$). 8. Madde “Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği.” ($\bar{X}=1.56$), 4. Madde “Okulun materyal eksikliği.” ($\bar{X}=1.56$), 3. Madde “Öğrencinin amacının olmaması.” ($\bar{X}=1.61$), 11. Madde “Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi” ($\bar{X}=1.62$), 17. Madde “Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi.” ($\bar{X}=1.62$), 5. Madde “Öğrenciler arasındaki algı farklılığı.” ($\bar{X}=1.63$). 15. Madde “Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması.” ($\bar{X}=1.67$), 2. Madde “Sınıf seviyesinin çok farklılaşması.” ($\bar{X}=1.70$), 14. Madde “Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması.” ($\bar{X}=1.72$), 12. Madde “Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi.” ($\bar{X}=1.74$), 13. Madde “Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği.” ($\bar{X}=1.75$), 16. Madde “Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması.” ($\bar{X}=2.05$) maddeleridir.

4.6. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin cinsiyete göre geribildirim hakkındaki görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla; kay kare testi uygulanmış ve çıkan sonuçlar Tablo 4.16 (olumlu), Tablo 4.17 (olumsuz), Tablo 4.18 (nötr), Tablo 4.19 (sözel), Tablo 4.20 (Sözel Olmayan) ve Tablo 4.21 (Zaman Açısından) olmak üzere ayrı arı tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.16’da cinsiyet açısından öğretmenlerin olumsuz geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Cinsiyet açısından öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan kay kare analizi sonucunda, tüm maddelerde toplam gözenek sayısının % 20 ve daha fazlasında frekans 5 ve daha aşağı bulunmuştur.

Tablo 4.16’ da görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin olumsuz geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Olumsuz geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, ilk madde hariç nadiren ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %90 ve üzerindedir. “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım” maddesinde yaklaşık beşte ikilik bir oranda (bayanlar %38, erkekler %40.8) öğretmenler bu görüşe ara sıra katıldıklarını belirtmişlerdir. Hem erkek hem de bayan öğretmenlerin, 7. Madde

“Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)” ve 8. Madde “Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)” gibi olumsuz geribildirimleri %95 ve daha fazla oranda hiç kullanmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.16.Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşleri
Sonuçları

MADDE	Bayan:B Erkek :E	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1.Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	B	3 3.8	2 2.5	30 38.0	23 29.1	21 26.6	79 100
	E	3 4.2	1 1.4	29 40.8	23 32.4	15 21.1	71 100
2.Yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi azarlarım.	B		1 1.3	5 6.3	29 36.7	44 55.7	79 100
	E			5 7.0	22 31.0	44 62.0	71 100
3.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.	B			2 2.5	22 27.8	55 69.6	79 100
	E			4 5.6	33 46.5	34 47.9	71 100
4.Yapılan bir olumsuz davranışta o davranışı yapan öğrencimi deşifre ederim.	B		2 2.5	5 6.3	12 15.2	60 75.9	79 100
	E			3 4.2	20 28.2	48 67.6	71 100
5.Bireysel yapılan yanlış davranışlardan sınıfın genelini sorumlu tutarım.	B	1 1.3	3 3.8	5 6.3	11 13.9	59 74.7	79 100
	E			3 4.2	15 21.1	53 74.6	71 100
6.Öğrenciler arasında kıyaslama yaparım.(Örneğin, Özgür çok düzenli ama Ayşe düzenli değil! vb.)	B	1 1.3	1 1.3	8 10.1	17 21.5	52 65.8	79 100
	E		2 2.8	8 11.3	23 32.4	38 53.5	71 100
7.Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)	B				3 3.8	76 96.2	79 100
	E				3 4.2	68 95.8	71 100
8.Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)	B		1 1.3		4 5.1	74 93.7	79 100
	E	1 1.4			2 2.8	68 95.8	71 100

Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin olumsuz geribildirimleri kullanmayı tercih etmedikleri ve bu konuda benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.17. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri
Sonuçları

MADDE	Bayan:B Erkek:E	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
9.Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	B	64 81.0	12 15.2	2 2.5		1 1.3	79 100
	E	44 62.0	26 36.6			1 1.4	71 100
10.Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm	B	25 31.6	41 51.9	11 13.9	2 2.5		79 100
	E	16 22.5	33 46.5	20 28.2	1 1.4	1 1.4	71 100
11.Öğrencilerimin doğru cevaplarını el-kol hareketleri ve jest ve mimikle desteklerim.	B	30 38.0	36 45.6	11 13.9	2 2.5		79 100
	E	29 40.8	33 46.5	7 9.9	1 1.4	1 1.4	71 100
12.Yapılan yanlışlar karşısında arkadaşlarının öğrencimi rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olurum.	B	60 75.9	18 22.8	1 1.3			79 100
	E	49 69.0	16 22.5	3 4.2	1 1.4	2 2.8	71 100
13.Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.	B	51 64.6	23 29.1	1 1.3		4 5.1	79 100
	E	48 67.6	21 29.6		1 1.4	1 1.4	71 100
14.Öğrencinin başarısını ya da olumlu davranışını arkadaşlarına örnek gösteririm.	B	40 50.6	31 39.2	6 7.6	1 1.3	1 1.3	79 100
	E	29 40.8	32 45.1	8 11.3	2 2.8		71 100
15.Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)	B	8 10.1	22 27.8	28 35.4	19 24.1	2 2.5	79 100
	E	6 8.5	17 23.9	32 45.1	12 16.9	4 5.6	71 100
16.Öğrencimin olumlu davranışlarına (+, imza, yıldız vb.) pekiştireçler veririm.	B	36 45.6	34 43.0	7 8.9	1 1.3	1 1.3	79 100
	E	21 29.6	30 42.3	16 22.5	3 4.2	1 1.4	71 100

Tablo 4.17’de cinsiyet açısından öğretmenlerin olumlu geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Bulgular betimsel değerlere göre açıklanmıştır.

Tablo 4.17’ de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin olumlu geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle her zaman ve sık sık seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Olumlu geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, 10. madde hariç her zaman ve sık sık diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. 10. Madde “Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.” maddesinde yaklaşık beşte

üçlük bir oranda (bayanlar %59.5, erkekler %62.0) öğretmenler bu görüşe ara sıra ve nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. Hem erkek hem de bayan öğretmenlerin, 9. Madde “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım” ,11.Madde “Öğrencilerimin doğru cevapların ıel-kol hareketleri ve jest ve mimikle desteklerim. ” , 13. Madde “Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.” , 14. Madde “Öğrencinin başarısını ya da olumlu davranışını arkadaşlarına örnek gösteririm. ” gibi olumlu geribildirimleri %95 ve daha fazla oranda kullandıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin olumlu geribildirimleri kullanmayı tercih ettikleri ve bu konuda benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır

Tablo 4.18’de cinsiyet açısından öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.18’de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin olumsuz geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Nötr geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, 17 ve 24. maddeler hariç nadiren ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. 17. Maddeye “ Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşıyorum. ” bayanların %17.7, erkeklerin %18.3’ü; 24. Maddeye “ Öğrencimin motivasyonu için iyi ya da kötü yorum yapmam.” ise bayanların %17.7’si, erkeklerin %18.3’ü ara sıra düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkında benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır. Nötr geribildirimle ilgili olumsuz ifadeleri yapmaktan kaçınırken, olumlu ifadeleri yapmaya özen gösterdikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.18.Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri
Sonuçları

MADDE	Bayan: B Erkek: E	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
17.Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşıyorum.	B		6 7.6	14 17.7	16 20.3	43 54.4	79 100
	E	3 4.2	2 2.8	13 18.3	14 19.7	39 54.9	71 100
18.Doğru cevaplar karşısında öğrenciden uzaklaşıyorum.	B	1 1.3		4 5.1	9 11.4	65 82.3	79 100
	E	1 1.4		3 4.2	15 21.1	52 73.2	71 100
19.Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim.(Kopya çekme vs.)	B	1 1.3		6 7.6	9 11.4	63 79.7	79 100
	E			3 4.2	12 16.9	56 78.9	71 100
20.Yaptığım yazılı ve sözlü sınavları kendi değerlendirmelerim için kullanır, öğrencileri haberdar etmem.	B	1 1.3	1 1.3	7 8.9	13 16.5	57 72.2	79 100
	E	2 2.8	1 1.4	9 12.7	16 22.5	43 60.6	71 100
21.Öğrencinin getirdiği ürüne olumlu ya da olumsuz yorum yapmam.	B		1 1.3	4 5.1	9 11.4	65 82.3	79 100
	E			2 2.8	12 16.9	57 80.3	71 100
22.Öğrencimin yapmış olduğu ödevi hakkında kendisine bilgi vermem.	B			2 2.5	8 10.1	69 87.3	79 100
	E			1 1.4	16 22.5	54 76.1	71 100
23.Öğrencimin sorduğu soruya doğru ya da yanlış cevap vermem.	B	1 1.3	3 3.8	8 10.1	17 21.5	50 63.3	79 100
	E	2 2.8		4 5.6	26 36.6	39 54.9	71 100
24.Öğrencimin motivasyonu için iyi ya da kötü yorum yapmam.	B		6 7.6	14 17.7	16 20.3	43 54.4	79 100
	E	3 4.2	2 2.8	13 18.3	14 19.7	39 54.9	71 100

Tablo 4.19.Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri
Sonuçları

MADDE	Bayan:B Erkek:E	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
25.Yanlış cevaplar karşısında öğrencileri azarlarım.	B			2 2.5	19 24.1	58 73.4	79 100
	E			2 2.8	20 28.2	49 69.0	71 100
26.Öğrencinin yaptığı hatayı düzeltmesi için ben dilini kullanırım.	B	16 20.3	25 31.6	15 19.0	17 21.5	6 7.6	79 100
	E	8 11.3	19 26.8	19 26.8	19 26.8	6 8.5	71 100
27.Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	B	58 73.4	17 21.5	2 2.5		2 2.5	79 100
	E	41 57.7	29 40.8		1 1.4		71 100
28.Öğrencilerin verdiği cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.	B	52 65.8	25 31.6	1 1.3		1 1.3	79 100
	E	37 52.1	30 42.3	4 5.6			71 100
29.Olayları yaşanmış gibi anlatarak öğrencilerin hatalarını görmelerini sağlarım.	B	25 31.6	35 44.3	19 24.1			79 100
	E	18 25.4	34 47.9	19 26.8			71 100
30.Doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunarım.	B	9 11.4	40 50.6	19 24.1	7 8.9	4 5.1	79 100
	E	10 14.1	27 38.0	20 28.2	13 18.3	1 1.4	71 100
31.Ses tonumla doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.	B	15 19.0	42 53.2	20 25.3	2 2.5		79 100
	E	12 16.9	38 53.5	14 19.7	5 7.0	2 2.8	71 100

Tablo 4.19 , öğretmenlerin cinsiyete göre sözel geribildirimler hakkındaki görüşleriyle ilgili bulguları içermektedir. Tablo 4.19’da görüldüğü gibi, sadece bir madde de (madde 26) kay kare analizi yapılabilmiş, diğer maddelerde toplam gözenek sayısının %20 ve daha fazlasında frekans 5 ve daha aşağı olduğundan kay kare anlamlılık testi yapılamamıştır. Kay kare analizi yapılan 26. maddede erkek ve bayan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Diğer maddelere ilişkin betimsel değerler incelendiğinde bazı maddelerde erkek ve bayan öğretmenler arasında az da olsa görüş farklılıkları olduğu görülmektedir. Örneğin, 27. Madde “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.” maddesine bayan öğretmenlerin %74.3’ü erkek öğretmenlerin ise %57.7’si her zaman katıldıklarını belirtmişlerdir. Aynı şekilde 28. Madde “Öğrencilerin verdiği

cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.” maddesine de bayan öğretmenlerin %65.8 erkek öğretmenlerin ise %52.1 oranında her zaman katıldıkları görülmektedir. Ancak, her zaman ve sık sık seçenekleri birlikte diyenler denildiğinde önemli bir farklılığın olmadığı da göze çarpmaktadır.

Tablo 4.19’da görülen önemli bir bulgu da, hem erkek hem de bayan öğretmenlerin sözel geribildirimle ilgili olumlu maddelere genellikle her zaman ve sık sık düzeyinde katıldıkları anlaşılmaktadır. Sözel geribildirimle ilgili bir olumsuz ifadeye ise (madde 25) yaklaşık %90’dan daha fazla bir oranda nadiren ve hiçbir zaman katılmadıkları görülmektedir.

Sözel geribildirimle ilgili bulgular genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin olumlu sözel geribildirimleri genellikle her zaman ve sık sık uyguladıkları, olumsuzlara ise nadiren ve hiçbir zaman katıldıkları anlaşılmaktadır. Betimsel değerlere göre öğretmenlerin görüşleri arasında, cinsiyet açısından önemli bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.20’da cinsiyet açısından öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.20’da görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle olumsuz ifadelerine 32. Madde “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.” ve 33. Madde “ Doğru cevap alamadığımda öğrencime karşı kaba kuvvette bulunurum.” maddelerine nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülürken, diğer ifadelere katılma düzeyinin genellikle her zaman, sık sık ve ara sıra seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Sözel olmayan geribildirimle ilgili toplam 7 madde içinde, bazı maddelerde erkek ve bayan öğretmenler arasında çok az görüş farklılıkları olduğu görülmektedir. 38. Madde “Öğretme-öğrenme süreci içinde teknolojik materyallerden destek alırım. (bilgisayar, projeksiyon aleti, tepegöz vb.” için ankete katılan erkek öğretmenlerin % 29.6’sı bayan öğretmenlerin ise % 3.8’i nadiren şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.20. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Bayan:B Erkek:E	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
32.Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	B	1 1.3	6 7.6	31 39.2	23 29.1	18 22.8	79 100
	E	4 5.6	6 8.5	22 31.0	23 32.4	16 22.5	71 100
33.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.	B			4 5.1	34 43.0	41 51.9	79 100
	E			5 7.0	28 39.4	38 53.5	71 100
34.Doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunarım.	B	12 15.2	40 50.6	21 26.6	5 6.3	1 1.3	79 100
	E	9 12.7	22 31.6	26 36.6	11 15.5	3 4.2	71 100
35.Öğrencilerimi eleştirmekten ziyade ödüllendiririm.	B	18 22.8	43 54.4	16 20.3	1 1.3	1 1.3	79 100
	E	16 22.5	46 64.8	7 9.9	2 2.8		71 100
36.Jest ve mimik hareketlerimle doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.	B	17 21.5	41 51.9	16 20.3	3 3.8	2 2.5	79 100
	E	14 19.7	35 49.3	14 19.7	6 8.5	2 2.8	71 100
37.Öğrenci katılımını arttırmak için sınıfı değişik materyallerle süslerim.	B	25 31.6	42 53.2	11 13.9	1 1.3		79 100
	E	15 21.1	36 50.7	19 26.8	1 1.4		71 100
38.Öğretme –öğrenme süreci içerisinde teknolojik materyallerden destek alırım.(bilgisayar, projeksiyon aleti,tepegöz vb.)	B	16 20.3	38 48.1	17 21.5	3 3.8	5 6.3	79 100
	E	11 15.5	23 32.4	16 22.5	21 29.6		71 100

Olumsuz ifade içeren 32 ve 33. Maddeler dışında, 34 ve 38. maddeler hariç her zaman, sık sık ve ara sıra diyenlerin oranı %90 ve üzerindedir. 34. maddeye bayanların %6.3'ü, erkeklerin %15.5'i; 38. maddeye ise bayanların %3.8'i, erkeklerin %29.6'sı ara sıra düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.21. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Bayan:B Erkek:E	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
39.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına anında tepki veririm.	B	22 27.8	31 39.2	13 16.6	10 12.7	3 3.8	79 100
	E	11 15.5	23 32.4	19 26.8	15 21.1	3 4.2	71 100
40.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına hemen tepki vermem.	B	10 12.7	2 2.5	13 16.5	24 30.4	30 38.0	79 100
	E	5 7.0	7 9.9	22 31.0	19 26.8	18 25.4	71 100
41.Öğrencilerin ödevlerini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol ederim.	B	30 38.0	33 41.8	12 15.2	3 3.8	1 1.3	79 100
	E	35 49.3	24 33.8	11 15.5	1 1.4		71 100
42.Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.	B	5 6.3	9 11.4	19 24.1	30 38.0	16 20.3	79 100
	E	4 5.6	5 7.0	20 28.2	26 36.6	16 22.5	71 100
43.Proje ve performans ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.	B	34 43.0	34 43.0	9 11.4	1 1.3	1 1.3	79 100
	E	22 31.0	39 54.9	10 14.1			71 100
44.Proje ve performans ödevlerini süreç içerisinde kontrol etmem ama zamanında toplarım.	B	10 12.7	11 13.9	7 8.9	25 31.6	26 32.9	79 100
	E	10 14.1	13 18.3	4 5.6	26 36.6	18 25.4	71 100
45.Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına anında geribildirim sunarım.	B	34 43.0	39 49.4	5 6.3		1 1.3	79 100
	E	24 33.8	31 43.7	12 16.9	2 2.8	2 2.8	71 100
46.Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklerine katılımını anında geribildirim sunarım.	B	34 43.0	34 43.0	9 11.4	1 1.3	1 1.3	79 100
	E	22 31.0	39 54.9	10 14.1			71 100
47.Sınav sonuçlarından öğrencileri sınava yakın bir tarihte haberdar ederim.	B	10 12.7	11 13.9	7 8.9	25 31.6	26 32.9	79 100
	E	10 14.1	13 18.3	4 5.6	26 36.6	18 25.4	71 100
48.Sınav sonuçlarından öğrencileri haberdar etmek için aceleci davranmam.	B	34 43.0	39 49.4	5 6.3		1 1.3	79 100
	E	24 33.8	31 43.7	12 16.9	2 2.8	2 2.8	71 100

Tablo 4.20’da görüldüğü gibi hem erkek hem de bayan öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimle ilgili olumlu ifadelerle genellikle her zaman ve sık sık düzeyinde, olumsuz ifadelerle ilişkin maddelere ise (32 ve 33. madde) nadiren ve hiçbir zaman

düzeyinde katıldıkları görülmektedir. 33. maddeye öğretmenlerin %93 ve daha fazlası nadiren ve hiçbir zaman düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki düşüncelerinin benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır

Tablo 4.21’de cinsiyet açısından öğretmenlerin zaman açısından geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.21’de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin bazı maddelerde (39, 41, 43, 45, 46, ve 48. maddeler) her zaman ve sık sık seçeneklerinde yoğunlaştığı görülürken, diğer ifadeler katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu maddeler: 40. Madde “Öğrencinin doğru ya a yanlış davranışına hemen tepki vermem.” ,42. Madde “Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.”, 44. Madde “Proje ve performans ödevlerini süreç içerisinde kontrol etmem ama zamanında toplarım.”, 47. Madde “Sınav sonuçlarından öğrencileri sınava yakın bir tarihte haberdar ederim.” Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin zaman açısından geribildirim ifadeleri hakkındaki düşüncelerinin benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır

4.7. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin mesleki kıdem yılına göre geribildirim hakkındaki görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla; kay kare testi uygulanmış ve çıkan sonuçlar Tablo 4.22 (olumlu), Tablo 4.23 (olumsuz), Tablo 4.24 (nötr), Tablo 4.25 (sözel), Tablo 4.26 (Sözel Olmayan) ve Tablo 4.27 (Zaman Açısından) olmak üzere ayrı ayrı tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.22’de mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin olumsuz geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Değişik mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerin olumsuz geribildirimler hakkındaki görüşlerinin genel anlamda benzer olduğu görülmektedir.

Tablo 4.22. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Sonuçları

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1. Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	0-5		2 6.3	10 31.3	10 31.3	10 31.3	32 100
	6-10	1 2.7		15 40.5	15 40.5	6 16,2	37 100
	11-15	1 2.8	1 2.8	15 41,7	6 16.7	13 36.1	36 100
	16-20	2 11.1		8 44.4	4 22.2	4 22.2	18 100
	21-	2 7.4		11 40.7	11 40.7	3 11.2	27 100
2.Yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi azarlarım.	0-5				8 25	24 75	32 100
	6-10			3 8.1	18 48.6	16 43.2	37 100
	11-15		1 2.8	3 8.3	12 33.3	20 55.6	36 100
	16-20			1 5.6	5 27.8	12 66.7	18 100
	21-			3 11.1	8 29.6	16 59.3	27 100
3.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.	0-5			2 6.3	17 53.1	13 40.6	32 100
	6-10			2 5.4	17 54.9	18 48.6	37 100
	11-15				11 30.6	25 69.4	36 100
	16-20			1 5.6	6 33.3	11 61.1	18 100
	21-			1 3.7	4 14.8	22 81.5	27 100
4.Yapılan bir olumsuz davranışta o davranışı yapan öğrencimi deşifre ederim.	0-5		1 3.1	4 12.5	6 18.8	21 65.6	32 100
	6-10			2 5.4	10 27.0	25 67.6	37 100
	11-15		1 2.8		10 27.8	25 69.4	36 100
	16-20				3 16.7	15 83.3	18 100
	21-			2 7.4	3 11.1	22 81.5	27 100

Tablo 4.22.(devam)

MADDE	Öğretmenleri n mesleki kıdem yılı	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
5.Bireysel yapılan yanlış davranışlardan sınıfın genelini sorumlu tutarım.	0-5			2 6.3	5 15.6	25 78.1	32 100
	6-10		1 2.7		7 18.9	29 78.4	37 100
	11-15	1 2.8	2 5.6	2 5.6	8 22.2	23 63.9	36 100
	16-20			3 16.7	3 16.7	12 66.7	18 100
	21-			1 3.7	3 11.1	23 85.2	27 100
6.Öğrenciler arasında kıyaslama yaparım.(Örneğin, Özgür çok düzenli ama Ayşe düzenli değil! vb.)	0-5			3 9.4	7 21.9	22 68.8	32 100
	6-10			5 13.5	10 27.0	22 59.5	37 100
	11-15		2 5.6	3 8.3	11 30.6	20 55.6	36 100
	16-20		1 5.6	2 11.1	3 16.7	12 66.7	18 100
	21-	1 3.7		3 11.1	9 33.3	14 51.9	27 100
7.Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)	0-5				2 6.3	30 93.8	32 100
	6-10				1 2.7	36 97.3	37 100
	11-15				2 5.6	34 94.4	36 100
	16-20					18 100	18 100
	21-				1 3.7	26 96.3	27 100
8.Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)	0-5				2 6.3	30 93.8	32 100
	6-10				1 2.7	36 97.3	37 100
	11-15	1 2.8			1 2.8	34 94.4	36 100
	16-20					18 100	18 100
	21-		1 3.7		2 7.4	24 88.9	27 100

Tablo 4.22’de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin olumsuz geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Olumsuz geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, ilk

madde hariç nadiren ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %85 ve üzerindedir. “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım” maddesine yaklaşık beşte ikilik bir oranda (05 yıl %31.3, 6-10 yıl %40.5, 11-15 yıl %41.7, 21 yıl ve üstü %40.7) öğretmenler bu görüşe ara sıra katıldıklarını belirtmişlerdir. Hem erkek hem de bayan öğretmenlerin, 7. Madde “Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)” ve 8. Madde “Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)” gibi olumsuz geribildirimleri %96 ve daha fazla oranda hiç kullanmadıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin olumsuz geribildirimleri kullanmayı tercih etmedikleri ve bu konuda benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.23. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
9. Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	0-5			10 31.3	10 31.3	10 31.3	32 200
	6-10	1 2.7		15 40.5	15 40.5	6 16.2	37 100
	11-15	1 2.8	1 2.8	15 41.7	6 16.7	13 36.1	36 100
	16-20	2 11.1		8 44.4	4 22.2	4 22.2	18 100
	21-	2 7.4		11 40.7	11 40.7	3 11.2	27 100
10. Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.	0-5				8 25	24 75	32 100
	6-10			3 8.1	18 48.6	16 43.2	37 100
	11-15		1 2.8	3 8.3	12 33.3	20 55.6	36 100
	16-20			1 5.6	5 27.8	12 66.7	18 100
	21-			3 11.1	8 29.6	16 59.3	27 100

Tablo 4.23. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
11.Öğrencilerimin doğru cevaplarını el-kol hareketleri ve jest ve mimikle desteklerim.	0-5			2 6.3	17 53.1	13 40.6	32 100
	6-10			2 5.4	17 54.9	18 48.6	37 100
	11-15				11 30.6	25 69.4	36 100
	16-20			1 5.6	6 33.3	11 61.1	18 100
	21-			1 3.7	4 14.8	22 81.5	27 100
12.Yapılan yanlışlar karşısında arkadaşlarının öğrencimi rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olurum.	0-5		1 3.1	4 12.5	6 18.8	21 65.6	32 100
	6-10			2 5.4	10 27.0	25 67.6	37 100
	11-15		1 2.8		10 27.8	25 69.4	36 100
	16-20				3 16.7	15 83.3	18 100
	21-			2 7.4	3 11.1	22 81.5	27 100
13.Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.	0-5			2 6.3	5 15.6	25 78.1	32 100
	6-10		1 2.7		7 18.9	29 78.4	37 100
	11-15	1 2.8	2 5.6	2 5.6	8 22.2	23 63.9	36 100
	16-20			3 16.7	3 16.7	12 66.7	18 100
	21-			1 3.7	3 11.1	23 85.2	27 100
14.Öğrencinin başarısını ya da olumlu davranışını arkadaşlarına örnek gösteririm.	0-5			3 9.4	7 21.9	22 68.8	32 100
	6-10			5 13.5	10 27.0	22 59.5	37 100
	11-15		2 5.6	3 8.3	11 30.6	20 55.6	36 100
	16-20		1 5.6	2 11.1	3 16.7	12 66.7	18 100
	21-	1 3.7		3 11.1	9 33.3	14 51.9	27 100

Tablo 4.23. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
15.Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)	0-5				2 6.3	30 93.8	32 100
	6-10				1 2.7	36 97.3	37 100
	11-15				2 5.6	34 94.4	36 100
	16-20					18 100	18 100
	21-				1 3.7	26 96.3	27 100
16.Öğrencimin olumlu davranışlarına (+, imza, yıldız vb.) pekiştireçler veririm.	0-5				2 6.3	30 93.8	32 100
	6-10				1 2.7	36 97.3	37 100
	11-15	1 2.8			1 2.8	34 94.4	36 100
	16-20					18 100	18 100
	21-		1 3.7		2 7.4	24 88.9	27 100

Tablo 4.23’de mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin olumlu geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin olumlu geribildirim hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.23’ de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin olumlu geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle her zaman ve sık sık seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Olumlu geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, 9. Madde “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.”maddesi hariç her zaman ve sık sık diyenlerin oranı % 84 ve üzerindedir. “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.” maddesinde yaklaşık beşte üçlük bir oranda (0-5 yıl % 31.3, 6-10 yıl % 40.5, 11-15 yıl % 41.7, 16-20 yıl % 44.4, 21 yıl ve üstü % 40.7) öğretmenler bu görüşe ara sıra katıldıklarını belirtmişlerdir. Farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin, 15. Madde “Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine

benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)” ve 16. Madde “Öğrencimin olumlu davranışlarına (+, imza, yıldız vb.) pekiştireçler veririm.” gibi olumlu geribildirimleri %97 ve daha fazla oranda kullandıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulara genel olarak baktığımızda farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin olumlu geribildirimleri kullanmayı tercih ettikleri ve bu konuda benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.24. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğretmenlerin meslekteki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
17.Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşıyorum.	0-5		3 9.4	4 12.5	5 15.6	20 62.5	32 100
	6-10		1 2.7	9 24.3	10 27.0	17 45.9	37 100
	11-15		3 8.3	4 11.1	6 16.7	23 63.9	36 100
	16-20	2 11.1		4 22.2	4 22.2	8 44.4	18 100
	21-	1 3.7	1 3.7	6 22.2	5 18.5	14 51.9	27 100
18.Doğru cevaplar karşısında öğrenciden uzaklaşıyorum.	0-5				5 15.6	27 84.4	32 100
	6-10			1 2.7	8 21.6	28 75.7	37 100
	11-15	1 2.8		1 2.8	3 8.3	31 86.1	36 100
	16-20			1 5.6	5 27.8	12 66.7	18 100
	21-	1 3.7		4 14.8	3 11.1	19 70.4	27 100

Tablo 4.24. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyor	Katılıyor	Katılmıyor	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
19.Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim.(Kopya çekme vs.)	0-5		2 6.3	10 31.3	5 15.6	15 46.9	32 100
	6-10			5 13.5	14 37.8	18 48.6	37 100
	11-15			3 8.3	6 16.7	27 75.0	36 100
	16-20		1 5.6	3 16.7	4 22.2	10 55.6	18 100
	21-		2 7.4	5 18.5	2 7.4	18 66.7	27 100
20.Yaptığım yazılı ve sözlü sınavları kendi değerlendirmele rim için kullanır, öğrencileri haberdar etmem	0-5			1 3.1	3 9.4	28 87.5	32 100
	6-10			1 2.7	9 24.3	27 73.0	37 100
	11-15			3 8.3	5 13.9	28 77.8	36 100
	16-20						18 100
	21-	1 3.7		2 7.4	2 7.4	22 81.5	27 100
21.Öğrencinin getirdiği ürüne olumlu ya da olumsuz yorum yapmam.	0-5			2 6.3	6 18.8	24 75.0	32 100
	6-10			5 13.5	10 27.0	22 59.5	37 100
	11-15	2 5.6	1 2.8	3 8.3	6 16.7	24 66.7	36 100
	16-20			2 11.1	1 5.6	15 83.3	18 100
	21-	1 3.7	1 3.7	4 14.8	6 22.2	15 55.6	27 100
22.Öğrencimin yapmış olduğu ödevi hakkında kendisine bilgi vermem.	0-5			2 6.3	2 6.3	28 87.5	32 100
	6-10				7 18.9	30 81.1	37 100
	11-15			2 5.6	6 16.7	28 77.8	36 100
	16-20				3 16.7	15 83.3	18 100
	21-		1 3.7	2 7.4	3 11.1	21 77.8	27 100

Tablo 4.24. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
23.Öğrencimin sorduğu soruya doğru ya da yanlış cevap vermem.	0-5				5 15.6	27 84.4	32 100
	6-10				8 21.6	29 78.4	37 100
	11-15				4 11.1	32 88.9	36 100
	16-20			2 11.1	2 11.1	14 77.8	18 100
	21-			1 3.7	5 18.5	21 77.8	27 100
24.Öğrencimin motivasyonu için iyi ya da kötü yorum yapmam.	0-5		1 3.1	1 3.1	9 28.1	21 65.6	32 100
	6-10	1 2.7		3 8.1	15 40.5	18 48.6	37 100
	11-15		2 5.6	5 13.9	11 30.6	18 50.0	36 100
	16-20	1 5.6		1 5.6	2 11.1	14 77.8	18 100
	21-	1 3.7		2 7.4	6 22.2	18 66.7	27 100

Tablo 4.24’de mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.24’de görüldüğü gibi farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin nötr geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Nötr geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, 17. Madde “Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşırım.” hariç nadiren ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. 17. maddeye 0-5 yıllık öğretmenlerin %12.5’i, 6-10 yıllık öğretmenlerin %24.3’ü, 11-15 yıllık öğretmenlerin %11.1’i, 16-20 yıllık öğretmenlerin %22.2’si, 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %22.2’si ara sıra düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkında benzer görüşte oldukları, olumlu ifadeleri kullanmayı tercih ettikleri, olumsuz ifadelerden kaçındıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.25. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
25.Yanlış cevaplar karşısında öğrencileri azarlarım.	0-5		2 6.3	16 50.0	5 15.6	9 28.1	32 100
	6-10	1 2.7	3 8.1	15 40.5	11 29.7	7 18.9	37 100
	11-15	1 2.8	2 5.6	8 22.2	17 47.2	8 22.2	36 100
	16-20	1 5.6	4 22.2	4 22.2	4 22.2	5 27.8	18 100
	21-						27 100
26.Öğrencinin yaptığı hatayı düzeltmesi için ben dilini kullanırım.	0-5			6 18.8	16 50.0	10 31.2	32 100
	6-10			2 5.4	22 59.5	13 35.1	37 100
	11-15			1 2.8	9 25.0	26 72.2	36 100
	16-20				7 38.9	11 61.1	18 100
	21-				8 29.6	19 70.4	27 100
27.Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	0-5	4 12.5	12 37.5	12 37.5	3 9.4	1 4.1	32 100
	6-10	7 18.9	9 24.3	15 40.5	5 13.5	1 2.7	37 100
	11-15	4 11.1	19 52.8	7 19.4	6 16.7		36 100
	16-20	3 16.7	7 38.9	5 27.8	1 5.6	2 11.1	18 100
	21-	3 11.1	15 55.6	8 29.6	1 3.7		27 100

Tablo 4.25.(devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
28.Öğrencilerin verdiği cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.	0-5	5 15.6	21 65.6	4 12.5	2 6.3		32 100
	6-10	4 10.8	25 67.6	7 18.9	1 2.7		37 100
	11-15	7 19.4	21 58.3	8 22.2			36 100
	16-20	5 27.8	12 66.7	1 5.6			18 100
	21-	13 48.1	10 37.0	3 11.1		1 3.7	27 100
29.Olayları yaşanmış gibi anlatarak öğrencilerin hatalarını görmelerini sağlarım.	0-5	8 25.0	17 53.1	4 12.5	3 9.4		32 100
	6-10	2 5.4	24 64.9	8 21.6		3 8.1	37 100
	11-15	8 22.2	18 50.0	7 19.4	3 8.3		36 100
	16-20	5 27.8	8 44.4	4 22.2	1 5.6		18 100
	21-	8 29.6	9 33.3	7 25.9	2 7.4	1 3.7	27 100
30.Doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunarım.	0-5	13 40.6	12 37.5	7 21.9			32 100
	6-10	10 27.0	21 56.8	5 13.5	1 2.7		37 100
	11-15	5 13.9	25 69.4	6 16.7			36 100
	16-20	6 33.3	8 44.4	4 22.2			18 100
	21-	6 22.2	12 44.4	8 29.6	1 3.7		27 100
31.Ses tonumla doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.	0-5	2 6.3	16 50.0	4 12.5	6 18.8	1 12.5	32 100
	6-10	8 21.6	15 40.5	7 18.9	7 18.9		37 100
	11-15	6 16.7	15 41.7	8 22.2	6 16.7	1 2.8	36 100
	16-20	7 38.9	3 16.7	6 33.3	2 11.1	4 14.8	18 100
	21-	12 44.4	8 29.6	3 11.1			27 100

Tablo 4.25’de mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin sözel geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.25’de görüldüğü gibi farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sözel geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Sözel geribildirimle ilgili toplam 7 madde içinde, 25. Madde “Yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi azarlarım.” ve 26. Madde “Öğrencinin yaptığı hatayı düzeltmesi için ben dilini kullanırım.” maddeleri olumsuz ifadeler olduğu için öğretmenler genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneğine katılmışlardır. Diğer maddeler ise olumlu ifadeler olduğundan dolayı öğretmenler her zaman ve sık sık seçeneğinde görüş bildirmişlerdir. 25ve 26. maddeler hariç her zaman ve sık sık diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. 25. maddeye 0-5 yıllık öğretmenlerin %50’si, 6-10 yıllık öğretmenlerin %40.5’i, 11-15 yıllık öğretmenlerin %22.2’si, 16-20 yıllık öğretmenlerin %22.2’si, 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %37.’si ara sıra düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkında benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.26. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
32.Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	0-5		2 6.3	16 50.0	5 15.6	9 28.1	32 100
	6-10	1 2.7	3 8.1	15 40.5	11 29.7	7 18.9	37 100
	11-15	1 2.8	2 5.6	8 22.2	17 47.2	8 22.2	36 100
	16-20	1 5.6	4 22.2	4 22.2	4 22.2	5 27.8	18 100
	21-	2 7.4	1 3.7	10 37.0	9 33.3	5 18.5	27 100

Tablo 4.26.(devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
33.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.	0-5			6 18.8	16 50.0	10 31.2	32 100
	6-10			2 5.4	22 59.5	13 35.1	37 100
	11-15			1 2.8	9 25.0	26 72.2	36 100
	16-20				7 38.9	11 61.1	18 100
	21-				8 29.6	19 70.4	27 100
34.Doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunarım.	0-5	4 12.5	12 37.5	12 37.5	3 9.4	1 4.1	32 100
	6-10	7 18.9	9 24.3	15 40.5	5 13.5	1 2.7	37 100
	11-15	4 11.1	19 52.8	7 19.4	6 16.7		36 100
	16-20	3 16.7	7 38.9	5 27.8	1 5.6	2 11.1	18 100
	21-	3 11.1	15 55.6	8 29.6	1 3.7		27 100
35.Öğrencilerimi eleştirmekten ziyade ödüllendiririm.	0-5	5 15.6	21 65.6	4 12.5	2 6.3		32 100
	6-10	4 10.8	25 67.6	7 18.9	1 2.7		37 100
	11-15	7 19.4	21 58.3	8 22.2			36 100
	16-20	5 27.8	12 66.7	1 5.6			18 100
	21-	13 48.1	10 37.0	3 11.1		1 3.7	27 100
36.Jest ve mimik hareketlerimle doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım	0-5	8 25.0	17 53.1	4 12.5	3 9.4		32 100
	6-10	2 5.4	24 64.9	8 21.6		3 8.1	37 100
	11-15	8 22.2	18 50.0	7 19.4	3 8.3		36 100
	16-20	5 27.8	8 44.4	4 22.2	1 5.6		18 100
	21-	8 29.6	9 33.3	7 25.9	2 7.4	1 3.7	27 100

Tablo 4.26.(devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
37.Öğrenci katılımını arttırmak için sınıfı değişik materyallerle süslerim.	0-5	13 40.6	12 37.5	7 21.9			32 100
	6-10	10 27.0	21 56.8	5 13.5	1 2.7		37 100
	11-15	5 13.9	25 69.4	6 16.7			36 100
	16-20	6 33.3	8 44.4	4 22.2			18 100
	21-	6 22.2	12 44.4	8 29.6	1 3.7		27 100
38.Öğretme – öğrenme süreci içerisinde teknolojik materyallerden destek alırım.(bilgisayar, projeksiyon aleti,tepegöz vb.)	0-5	2 6.3	16 50.0	4 12.5	6 18.8	1 12.5	32 100
	6-10	8 21.6	15 40.5	7 18.9	7 18.9		37 100
	11-15	6 16.7	15 41.7	8 22.2	6 16.7	1 2.8	36 100
	16-20	7 38.9	3 16.7	6 33.3	2 11.1	4 14.8	18 100
	21-	12 44.4	8 29.6	3 11.1			27 100

Tablo 4.26’da mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.26’da görüldüğü gibi farklı mesleki kідeme sahip öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle olumsuz ifadelerine 32. Madde “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.” ve 33. Madde “Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.” maddelerine ankete katılan öğretmenlerin nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülürken, diğer ifadelere katılma düzeyinin genellikle her zaman, sık sık ve ara sıra seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 4.26’da görüldüğü gibi hem erkek hem de bayan öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimle ilgili olumlu ifadelere genellikle her zaman ve sık sık düzeyinde, olumsuz ifadelere ilişkin maddelere ise (32 ve 33. madde) nadiren ve hiçbir zaman

düzeyinde katıldıkları görülmektedir. 33. maddeye öğretmenlerin %80 ve daha fazlası nadiren ve hiçbir zaman düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki düşüncelerinin benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.27.Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
39.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına anında tepki veririm.	0-5	11 34.4	8 25.0	6 18.8	6 18.8	1 3.1	32 100
	6-10	8 21.6	21 56.8	5 13.5	3 8.1		37 100
	11-15	5 13.9	12 33.3	9 25.0	8 22.2	2 5.6	36 100
	16-20	4 22.2	4 22.2	6 33.3	3 16.7	1 5.6	18 100
	21-	5 18.5	9 33.3	6 22.2	5 18.5	2 7.4	27 100
40.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına hemen tepki vermem.	0-5	4 12.5		8 25.0	11 34.4	9 28.1	32 100
	6-10	1 2.7	2 5.4	5 13.5	13 35.1	16 43.2	37 100
	11-15	3 8.3	4 11.1	10 27.8	11 30.6	8 22.2	36 100
	16-20	4 22.2	2 11.1	6 33.3		6 33.3	18 100
	21-	3 11.1	1 3.7	6 22.2	8 29.6	9 33.3	27 100
41.Öğrencilerin ödevlerini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol ederim.	0-5	15 46.9	8 25.0	8 25.0	1 3.1		32 100
	6-10	14 37.8	15 40.5	6 16.2	1 2.7	1 2.7	37 100
	11-15	11 30.6	24 66.7	1 2.8			36 100
	16-20	12 66.7	3 16.7	2 11.1	1 5.6		18 100
	21-	13 48.1	7 25.9	6 22.2	1 3.7		27 100

Tablo 4.27. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
42.Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.	0-5	1 3.1	1 3.1	17 53.1	6 18.8	7 21.9	32 100
	6-10	3 8.1	8 21.6	5 13.5	16 43.2	5 13.5	37 100
	11-15	2 5.6	3 8.3	6 16.7	19 52.8	6 16.7	36 100
	16-20	3 16.7	1 5.6	2 11.1	6 33.3	6 33.3	18 100
	21-		1 3.7	9 33.3	9 33.3	8 29.6	27 100
43.Proje ve performans ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.	0-5	14 43.8	15 46.9	3 9.4	10 27.0		32 100
	6-10	21 56.8	5 13.5	1 2.7			37 100
	11-15						36 100
	16-20	9 50.0	8 44.4	1 5.6			18 100
	21-	12 44.4	9 33.3	5 18.5		1 3.7	27 100
44.Proje ve performans ödevlerini süreç içerisinde kontrol etmem ama zamanında toplarım.	0-5	7 21.9	3 9.4	3 9.4	8 25.0	11 34.4	32 100
	6-10		10 27.0	2 5.4	10 27.0	15 40.5	37 100
	11-15	4 11.1	8 22.2	2 5.6	15 41.7	7 19.4	36 100
	16-20	4 22.2	2 11.1	1 5.6	5 27.8	6 3.3	18 100
	21-	5 18.5	1 3.7	3 11.1	13 48.1	5 18.5	27 100
45.Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına anında geribildirim sunarım.	0-5	20 62.5	5 15.6	6 18.8	1 3.1		32 100
	6-10	8 21.6	25 67.6	2 5.4	1 2.7	1 2.7	37 100
	11-15	13 36.1	17 47.2	4 11.1		2 5.6	36 100
	16-20	10 55.6	7 38.9	1 5.6			18 100
	21-	7 25.9	16 59.3	4 14.8			27 100

Tablo 4.27. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin mesleki kıdem yılı	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsız	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
46.Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına süreç sonunda geribildirim sunarım.	0-5	10 31.3	10 31.3	6 18.8	8 18.8		32 100
	6-10	6 16.2	18 48.6	9 24.3	4 10.8		37 100
	11-15	10 27.8	18 50.0	2 5.6	6 16.7		36 100
	16-20	7 38.9	3 16.7	3 16.7	4 22.2	1 5.6	18 100
	21-	5 18.5	15 55.6	7 25.9			27 100
47.Sınav sonuçlarından öğrencileri sınava yakın bir tarihte haberdar ederim.	0-5	10 31.3	10 13.1		5 15.6	7 21.9	32 100
	6-10	9 24.3	13 35.1	1 2.7	6 16.2	8 21.6	37 100
	11-15	13 36.1	6 16.7	3 8.3	5 13.9	9 25.0	36 100
	16-20	5 27.8	2 11.1		2 11.1	9 50.0	18 100
	21-	5 18.5	5 18.5	4 14.8	1 3.7	12 44.4	27 100
48.Sınav sonuçlarından öğrencileri haberdar etmek için aceleci davranmam	0-5	2 6.3	1 3.1	3 9.4	7 21.9	19 59.4	32 100
	6-10	3 8.1		3 8.1	16 43.2	15 40.5	37 100
	11-15	3 8.3	3 8.3	1 2.8	13 36.1	16 44.4	36 100
	16-20	3 16.7	1 5.6	3 16.7	2 11.1	9 50.0	18 100
	21-	2 7.4		2 7.4	7 25.9	16 59.3	27 100

Tablo 4.27’de farklı mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin zaman açısından geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Mesleki kıdem yılı açısından öğretmenlerin zaman açısından geribildirim hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.27’de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin bazı maddelerde (39, 41, 43, 45, 46, ve 48. maddeler) her zaman ve sık sık seçeneklerinde yoğunlaştığı görülürken, diğer ifadelerle katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. 43. Madde “Proje ve performans

ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.” ve 45. Madde “Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına anında geribildirim sunarım.” maddelerine öğretmenlerin %80 ve daha fazlası her zaman ve sık sık seçeneğinde katılmışlardır. Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin zaman açısından geribildirim ifadeleri hakkındaki düşüncelerinin benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

4.8. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin ortalama sınıf mevcuduna göre geribildirim hakkındaki görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla; kay kare testi uygulanmış ve çıkan sonuçlar Tablo 4.28 (olumlu), Tablo 4.29 (olumsuz), Tablo 4.30 (nötr), Tablo 4.31 (sözel), Tablo 4.32 (Sözel Olmayan) ve Tablo 4.33 (Zaman Açısından) olmak üzere ayrı ayrı tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.28. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1. Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	20-alt	1 10.0		6 60.0	3 30.0		10 100
	21-31	3 5.7	1 1.9	21 39.6	10 18.9	18 34.0	53 100
	31-40	2 3.1	2 3.1	24 36.9	26 40.0	11 16.9	65 100
	41-50			8 36.4	7 31.8	7 31.8	22 100
2. Yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi azarlarım.	20-alt			1 10.0	5 50.0	4 40.0	10 100
	21-31			2 3.8	19 35.8	32 60.4	53 100
	31-40		1 1.5	7 10.8	22 33.8	35 53.8	65 100
	41-50				5 22.7	17 77.3	22 100
	20-alt			1 10.0	5 50.0	4 40.0	10 100

Tablo 4.28. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
3.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.	20-alt				2 20.0	8 80.0	10 100
	21-31				12 22.6	41 77.4	53 100
	31-40			4 6.2	31 47.7	30 46.2	65 100
	41-50			2 9.1	10 45.5	10 45.5	22 100
4.Yapılan bir olumsuz davranışta o davranışı yapan öğrencimi deşifre ederim.	20-alt				4 40.0	6 60.0	10 100
	21-31			4 7.5	9 17.0	40 75.5	53 100
	31-40		1 1.5	2 3.1	16 24.6	46 70.8	65 100
	41-50		1 4.5	2 9.1	3 13.6	16 72.7	22 100
5.Bireysel yapılan yanlış davranışlardan sınıfın genelini sorumlu tutarım.	20-alt				1 10.0	9 90.0	10 100
	21-31			2 3.8	7 13.2	44 83.0	53 100
	31-40		1 1.5	3 4.6	15 23.1	46 70.8	65 100
	41-50	1 4.5	2 9.1	3 13.6	3 13.6	13 59.1	22 100
6.Öğrenciler arasında kıyaslama yaparım.(Örneğin, Özgür çok düzenli ama Ayşe düzenli değil! vb.)	20-alt			1 10.0	4 40.0	5 50.0	10 100
	21-31	1 1.9		6 11.3	12 22.6	34 64.2	53 100
	31-40		3 4.6	8 12.3	18 27.7	36 55.4	65 100
	41-50			1 4.5	6 27.3	15 68.2	22 100
7.Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)	20-alt					10 100	10 100
	21-31				3 5.7	50 94.3	53 100
	31-40				2 3.1	63 96.9	65 100
	41-50				1 4.5	21 95.5	22 100

Tablo 4.28. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
8.Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)	20-alt					10 100	10 100
	21-31	1 1.9	1 1.9		3 5.7	48 90.6	53 100
	31-40				2 3.1	63 96.9	65 100
	41-50				1 4.5	21 95.5	22 100

Tablo 4.28’de ortalama sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin olumsuz geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Ortalama sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin olumsuz geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.28’de görüldüğü gibi farklı ortalama sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin olumsuz geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Olumsuz geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, ilk madde hariç nadiren ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %85 ve üzerindedir. 1. Madde “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım” maddesine 20 ve alt sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %60’ı, 21-31 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %39.6’sı, 31-40 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %36.9’u, 41-50 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %36.9’u bu görüşe ara sıra katıldıklarını belirtmişlerdir. Farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin, 7. Madde “Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)” ve 8. Madde “Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)” gibi olumsuz geribildirimleri %98 ve daha fazla oranda hiç kullanmadıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin olumsuz geribildirimleri kullanmayı tercih etmedikleri ve bu konuda benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.29. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
9.Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	20-alt	7 70.0	3 30.0				10 100
	21-31	37 67.8	13 24.5	2 3.8		1 1.9	53 100
	31-40	50 76.9	14 21.5			1 1.5	65 100
	41-50	14 63.6	8 36.4				22 100
10.Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.	20-alt	2 20.0	7 70.0	1 10.0			10 100
	21-31	14 26.4	29 54.7	8 15.1	1 1.9	1 1.9	53 100
	31-40	21 32.3	23 35.4	20 30.8	1 1.5		65 100
	41-50	4 18.2	15 68.2	2 9.1	1 4.5		22 100
11.Öğrencimin doğru cevaplarını el kol hareketleri ve jest ve mimikle desteklerim.	20-alt	2 20.0	6 60.0	2 20.0			10 100
	21-31	20 37.7	26 49.1	6 11.3		1 1.9	53 100
	31-40	27 41.5	29 44.6	6 9.2	3 4.6		65 100
	41-50	10 45.5	8 36.4	4 18.2			22 100
12.Yapılan yanlışlar karşısında arkadaşlarının öğrencimi rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olurum	20-alt	5 50.0	4 40.0		1 10.0		10 100
	21-31	40 75.5	9 17.0	2 3.8		2 3.8	53 100
	31-40	48 73.8	16 24.6	1 1.5			65 100
	41-50	16 72.7	5 22.7	1 4.5			22 100
13.Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.	20-alt	5 50.0	4 40.0		1 10.0		10 100
	21-31	39 73.6	14 26.4				53 100
	31-40	40 61.5	19 29.2	1 1.5		5 7.7	65 100
	41-50	15 68.2	7 31.8				22 100

Tablo 4.29. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
14.Öğrencinin başarısını ya da olumlu davranışını arkadaşlarına örnek gösteririm.	20-alt	2 20.0	8 80.0				10 100
	21-31	22 41.5	23 43.4	7 13.2	1 1.9		53 100
	31-40	33 50.8	24 36.9	5 7.7	2 3.1	1 1.5	65 100
	41-50	12 54.5	8 36.4	2 9.1			22 100
15.Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)	20-alt		4 40.0	6 60.0			10 100
	21-31	7 13.2	14 26.4	22 41.5	8 15.1	2 3.8	53 100
	31-40	7 10.8	14 21.5	23 35.4	18 27.7	3 4.6	65 100
	41-50		7 31.8	9 40.9	5 22.7	1 4.5	22 100
16.Öğrencimin olumlu davranışlarına (+, imza, yıldız vb.) pekiştireçler veririm.	20-alt	4 40.0	4 40.0	2 20.0			10 100
	21-31	22 41.5	25 47.2	5 9.4		1 1.9	53 100
	31-40	26 40.0	23 35.4	12 18.5	3 4.6	1 1.5	65 100
	41-50	5 22.7	12 54.5	4 18.2	1 4.5		22 100

Tablo 4.29’da sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin olumlu geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin olumlu geribildirim hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.29’da görüldüğü gibi farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin olumlu geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle her zaman ve sık sık seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Olumlu geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, 10. Madde “Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.” ve 15. Madde “Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim. (Örneğin, Einstein oğlum! Vb.) maddeler hariç her zaman ve sık sık diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. 10. Madde “Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.” maddesine 20 ve alt sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %10’u, 21-

31 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %15.1'i, 31-40 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %30.8'i, 41-50 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ise %20'si ; 15. Madde "Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)." maddesine 20 ve alt sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %60'ı, 21-31 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %41.5'i, 31-40 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %35.4'ü, 41-50 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin ise %40.9'u ara sıra düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir. Hem erkek hem de bayan öğretmenlerin, 12. Madde "Yapılan yanlışlar karşısında arkadaşlarının öğrencimi rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olurum." ve 13. Madde "Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem." gibi olumlu geribildirimleri %90 ve daha fazla oranda kullandıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulara genel olarak baktığımızda farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin olumlu geribildirimleri kullanmayı tercih ettikleri ve bu konuda benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.30. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
17.Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşırım.	20-alt		1 10.0	3 30.0	3 30.0	3 30.0	10 100
	21-31	1 1.9	1 1.9	11 20.8	10 18.9	30 56.6	53 100
	31-40	2 3.1	4 6.2	13 20.0	13 20.0	33 50.8	65 100
	41-50		2 9.1		4 18.2	16 72.7	22 100
18.Doğru cevaplar karşısında öğrenciden uzaklaşırım.	20-alt			1 10.0	2 20.0	7 70.0	10 100
	21-31	2 3.8		4 7.5	8 15.1	39 73.6	53 100
	31-40			2 3.1	11 16.9	52 80.0	65 100
	41-50				3 13.6	19 86.4	22 100

Tablo 4.30. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
19.Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim.(Kopya çekme vs.)	20-alt			3 30.0	3 30.0	4 40.0	10 100
	21-31		2 3.8	7 13.2	12 22.6	32 60.4	53 100
	31-40		3 4.6	11 16.9	13 20.0	38 58.5	65 100
	41-50			5 22.7	3 13.6	14 63.6	22 100
20.Yaptığım yazılı ve sözlü sınavları kendi değerlendirmelerim için kullanır, öğrencileri haberdar etmem.	20-alt			1 10.0	4 40.0	5 50.0	10 100
	21-31	1 1.9		1 1.9	5 9.4	46 86.8	53 100
	31-40			6 9.2	8 12.3	51 78.5	65 100
	41-50			1 4.5	4 18.2	17 77.3	22 100
21.Öğrencinin getirdiği ürüne olumlu ya da olumsuz yorum yapmam.	20-alt				4 40.0	6 60.0	10 100
	21-31	2 3.8	1 1.9	6 11.3	8 15.1	36 67.9	53 100
	31-40		1 1.5	8 12.3	12 18.5	44 67.7	65 100
	41-50	1 4.5		2 9.1	5 22.7	14 63.6	22 100
22.Öğrencimin yapmış olduğu ödevi hakkında kendisine bilgi vermem.	20-alt				2 20.0	8 80.0	10 100
	21-31		1 1.9	2 3.8	4 7.5	46 86.8	53 100
	31-40			3 4.6	11 16.9	51 78.5	65 100
	41-50			1 4.5	4 18.2	17 77.3	22 100
23.Öğrencimin sorduğu soruya doğru ya da yanlış cevap vermem.	20-alt			1 10.0	2 20.0	7 70.0	10 100
	21-31				6 11.3	47 88.7	53 100
	31-40			2 3.1	11 16.9	52 80.0	65 100
	41-50				5 22.7	17 77.3	22 100

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
24.Öğrencimin motivasyonu için iyi ya da kötü yorum yapmam.	20-alt			1 10.0	4 40.0	5 50.0	10 100
	21-31	2 3.8	1 1.9	5 9.4	8 15.1	37 69.8	53 100
	31-40	1 1.5	2 3.1	6 9.2	22 33.8	34 52.3	65 100
	41-50				9 40.9	13 59.1	22 100

Tablo 4.30’de sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.30’de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin nötr geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Nötr geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, 17. Madde “Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşırım.” ve 19. Madde “Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim. (Kopya çekmek vs.) maddeleri hariç nadiren ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. 17. maddeye 20 ve alt sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %30’u, 21-31 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %20.8’i, 31-40 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %20’si ;19. maddeye 20 ve alt sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %30’u, 21-31 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %13.2’si, 31-40 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %16.9’u, 41-50 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %22.7’si ara sıra düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bulgulara genel olarak baktığımızda farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkındaki düşüncelerinin benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.31. Ortalama sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
25.Yanlış cevaplar karşısında öğrencileri azarlarım.	20-alt			1 10.0	2 20.0	7 70.0	10 100
	21-31			1 1.9	14 26.4	38 71.7	53 100
	31-40			2 3.1	19 29.2	44 67.7	65 100
	41-50				4 18.2	18 81.8	22 100
26.Öğrencinin yaptığı hatayı düzeltmesi için ben dilini kullanırım.	20-alt		4 40.0	1 10.0	4 40.0	1 10.0	10 100
	21-31	8 15.1	16 30.2	16 30.2	9 17.0	4 7.5	53 100
	31-40	13 20.0	18 27.7	11 16.9	19 29.2	4 6.2	65 100
	41-50	3 13.6	6 27.3	6 27.3	4 18.2	3 13.6	22 100
27.Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	20-alt	6 60.0	4 40.0				10 100
	21-31	39 73.6	12 22.6	2 3.8			53 100
	31-40	40 61.5	22 33.8		1 1.5	2 3.1	65 100
	41-50	14 63.6	8 36.4				22 100
28.Öğrencilerin verdiği cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.	20-alt	6 60.0	4 40.0				10 100
	21-31	32 60.4	19 35.8	2 3.8			53 100
	31-40	36 55.4	27 41.5	1 1.5		1 1.5	65 100
	41-50	15 68.2	5 22.7	2 9.1			22 100
29.Olayları yaşanmış gibi anlatarak öğrencilerin hatalarını görmelerini sağlarım.	20-alt	1 10.0	5 50.0	4 40.0			10 100
	21-31	17 32.1	25 47.2	11 20.8			53 100
	31-40	22 33.8	31 47.7	12 18.5			65 100
	41-50	3 13.6	8 36.4	11 50.0			22 100

30.Doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunarım.	20-alt		5 50.0	4 40.0	1 10.0		10 100
	21-31	10 18.9	25 47.2	17 32.1	1 1.9		53 100
	31-40	9 13.8	28 43.1	16 24.6	11 16.9	1 1.5	65 100
	41-50		9 40.9	2 9.1	7 31.8	4 18.2	22 100
31.Ses tonumla doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.	20-alt		5 50.0	4 40.0		1 10.0	10 100
	21-31	15 28.3	30 56.6	7 13.2	1 1.9		53 100
	31-40	12 18.5	36 55.4	11 16.9	5 7.7	1 1.5	65 100
	41-50		9 40.9	12 54.5	1 4.5		22 100

Tablo 4.31 , öğretmenlerin sınıf mevcuduna göre sözel geribildirimler hakkındaki görüşleriyle ilgili bulguları içermektedir. Öğretmenlerin sınıf mevcuduna göre sözel geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.31’de hem erkek hem de bayan öğretmenlerin sözel geribildirimle ilgili olumlu maddelere genellikle her zaman ve sık sık düzeyinde katıldıkları anlaşılmaktadır. Sözel geribildirimle ilgili bir olumsuz ifadeye ise (madde 25) yaklaşık %90’dan daha fazla bir oranda nadiren ve hiçbir zaman düzeyinde katıldıkları görülmektedir.

27. madde “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.” ve 28. Madde “Öğrencilerin verdiği cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.” maddelerine farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %95 ve daha fazlasının her zaman ve sık sık düzeyinde katıldıkları görülmektedir.

Sözel geribildirimle ilgili bulgular genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin olumlu sözel geribildirimleri genellikle her zaman ve sık sık uyguladıkları, olumsuzlara ise nadiren ve hiçbir zaman katıldıkları anlaşılmaktadır. Betimsel değerlere göre öğretmenlerin görüşleri arasında, ortalama sınıf mevcudu açısından önemli bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.32. Ortalama sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
32. Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	20-alt	1 10.0	1 10.0	4 40.0	2 20.0	2 20.0	10 100
	21-31	4 7.5	4 7.5	16 30.2	15 28.3	14 26.4	53 100
	31-40		6 9.2	24 36.9	21 32.3	14 21.5	65 100
	41-50		1 4.5	9 40.9	8 36.4	4 18.2	22 100
33. Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.	20-alt				2 20.0	8 80.0	10 100
	21-31				18 34.0	35 66.0	53 100
	31-40			5 7.7	31 47.7	29 44.6	65 100
	41-50			4 18.2	11 50.0	7 31.8	22 100
34. Doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunarım.	20-alt	2 20.0	3 30.0	3 30.0		2 20.0	10 100
	21-31	6 11.3	24 45.3	19 35.8	3 5.7	1 1.9	53 100
	31-40	12 18.5	24 36.9	20 30.8	8 12.3	1 1.5	65 100
	41-50	1 4.5	11 50.0	5 22.7	5 22.7		22 100
35. Öğrencilerimi eleştirmekten ziyade ödüllendiririm.	20-alt	1 10.0	8 80.0	1 10.0			10 100
	21-31	12 22.6	31 58.5	8 15.1	1 1.9	1 1.9	53 100
	31-40	19 29.2	35 53.8	10 15.4	1 1.5		65 100
	41-50	2 9.1	15 68.2	4 18.2	1 4.5		22 100
36. Jest ve mimik hareketlerimle doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.	20-alt		6 60.0	3 30.0		1 10.0	10 100
	21-31	11 20.8	29 54.7	9 17.0	3 5.7	1 1.9	53 100
	31-40	18 27.7	27 41.5	14 21.5	4 6.2	2 3.1	65 100
	41-50	2 9.1	14 63.6	4 18.2	2 9.1		22 100

37.Öğrenci katılımını arttırmak için sınıfı değişik materyallerle süslerim.	20-alt	4 40.0	5 50.0	1 10.0			10 100
	21-31	11 20.8	27 50.9	15 28.3			53 100
	31-40	20 30.8	31 47.7	12 18.5	2 3.1		65 100
	41-50	5 22.7	15 68.2	2 9.1			22 100
38.Öğretme –öğrenme süreci içerisinde teknolojik materyallerden destek alırım.(bilgisayar, projeksiyon aleti,tepegöz vb.)	20-alt	2 20.0	4 40.0	2 20.0	2 20.0		10 100
	21-31	12 22.6	26 49.1	12 22.6	3 5.7		53 100
	31-40	10 15.4	22 33.8	19 29.2	14 21.5		65 100
	41-50	3 13.6	9 40.9		5 22.7	5 22.7	22 100

Tablo 4.32’de ortalama sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Ortalama sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır..

Tablo 4.32’de görüldüğü gibi farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle olumsuz ifadelerle 32. Madde “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.” ve 33. Madde “Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.” nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülürken, diğer ifadelerle katılma düzeyinin genellikle her zaman, sık sık ve ara sıra seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

38. maddeye “öğretme-öğrenme süreci içerisinde teknolojik materyallerden destek alırım. (Bilgisayar, projeksiyon aleti, tepegöz vb.) 20 ve alt sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %40’ı, 21-31 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %229.3’ü, 31-40 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %50.7’si, 41-50 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %22.7’si ara sıra ve nadiren düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.22’de görüldüğü gibi hem erkek hem de bayan öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimle ilgili olumlu ifadelerle genellikle her zaman ve sık sık düzeyinde, olumsuz ifadelerle ilişkin maddelere ise (32 ve 33. madde) nadiren ve hiçbir zaman düzeyinde katıldıkları görülmektedir. 33. maddeye öğretmenlerin %80 ve daha fazlası nadiren ve hiçbir zaman düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bulgulara genel olarak

baktığımızda farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki düşüncelerinin benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.33’de ortalama sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin zaman açısından geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Ortalama sınıf mevcudu açısından öğretmenlerin zaman açısından geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.33. Ortalama sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
39.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına anında tepki veririm.	20-alt		9 9.0	1 10.0			10 100
	21-31	11 20.8	13 24.5	15 28.3	12 22.6	2 3.8	53 100
	31-40	17 26.2	22 33.8	12 18.5	12 18.5	2 3.1	65 100
	41-50	5 22.7	10 45.5	4 18.2	1 4.5	2 9.1	22 100
40.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına hemen tepki vermem.	20-alt		2 20.0	3 30.0	3 30.0	2 20.0	10 100
	21-31	6 11.3	5 9.4	12 22.6	13 24.5	17 32.1	53 100
	31-40	7 10.8	1 1.5	16 24.6	20 30.8	21 32.3	65 100
	41-50	2 9.1	1 4.5	4 18.2	7 31.8	8 36.4	22 100
41.Öğrencilerin ödevlerini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol ederim.	20-alt	5 50.0	2 20.0	3 30.0			10 100
	21-31	23 43.4	24 45.3	4 7.5	2 3.8		53 100
	31-40	30 46.2	24 36.9	11 16.9			65 100
	41-50	7 31.8	7 31.8	5 22.7	2 9.1	1 4.5	22 100
42.Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.	20-alt	1 10.0	2 20.0	3 30.0	2 20.0		10 100
	21-31	3 5.7	3 5.7	14 26.4	21 39.6	12 22.6	53 100
	31-40	3 4.6	8 12.3	16 24.6	23 35.4	15 23.1	65 100
	41-50	2 9.1	1 4.5	6 27.3	10 45.5	3 13.6	22 100

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
43.Proje ve performans ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.	20-alt	4 40.0	5 50.0	1 10.0			10 100
	21-31	18 34.0	25 47.2	8 15.1	1 1.0	1 1.0	53 100
	31-40	26 40.0	31 47.7	8 12.3			65 100
	41-50	8 36.4	12 54.5	2 9.1			22 100
44.Proje ve performans ödevlerini süreç içerisinde kontrol etmem ama zamanında toplarım.	20-alt		2 20.0		2 20.0	6 60.0	10 100
	21-31	10 18.9	10 18.9	5 9.4	17 32.1	11 20.8	53 100
	31-40	7 10.8	10 15.4	5 7.7	23 35.4	20 30.8	65 100
	41-50	3 13.6	2 9.1	1 4.5	9 40.9	7 31.8	22 100
45.Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına anında geribildirim sunarım.	20-alt	5 50.0	5 50.0				10 100
	21-31	21 39.6	21 39.6	9 17.0	1 1.9	1 1.9	53 100
	31-40	25 38.5	31 47.7	6 9.2	1 1.5	2 3.1	65 100
	41-50	7 31.8	13 59.1	2 9.1			22 100
46.Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına süreç sonunda geribildirim sunarım.	20-alt	3 30.0	6 60.0	1 10.0			10 100
	21-31	11 20.8	20 37.7	11 20.8	11 20.8		53 100
	31-40	18 27.7	30 46.2	9 13.8	7 10.8	1 1.5	65 100
	41-50	6 27.3	8 36.4	6 27.3			22 100
47.Sınav sonuçlarından öğrencileri sınava yakın bir tarihte haberdar ederim.	20-alt	4 40.0	2 20.0		1 10.0	3 30.0	10 100
	21-31	10 18.9	14 26.4	6 11.3	5 9.4	18 34.0	53 100
	31-40	20 30.8	14 21.5	2 3.1	9 13.8	20 30.8	65 100
	41-50	8 36.4	6 27.3		4 18.2	4 18.2	22 100
48.Sınav sonuçlarından öğrencileri haberdar etmek için aceleci davranmam.	20-alt	2 20.0		1 10.0	2 20.0	5 50.0	10 100
	21-31	4 7.5	1 1.9	3 5.7	14 26.4	29 55.5	53 100
	31-40	7 10.8	3 4.6	7 10.8	22 33.8		65 100
	41-50		1 4.5	1 4.5	7 31.8	13 61.2	22 100

Tablo 4.33’de görüldüğü gibi erkek ve bayan öğretmenlerin bazı maddelerde (39, 41, 43, 45, 46, ve 48. maddeler) her zaman ve sık sık seçeneklerinde yoğunlaştığı görülürken, diğer ifadeler katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bulgulara genel olarak baktığımızda erkek ve bayan öğretmenlerin zaman açısından geribildirim ifadeleri hakkındaki düşüncelerinin benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

4.9. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğrencilerin sosyo ekonomik durumuna göre geribildirim hakkındaki görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla; kay kare testi uygulanmış ve çıkan sonuçlar Tablo 4.34 (olumlu), Tablo 4.35 (olumsuz), Tablo 4.36 (nötr), Tablo 4.37 (sözel), Tablo 4.38 (Sözel Olmayan) ve Tablo 4.39 (Zaman Açısından) olmak üzere ayrı ayrı tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.34. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Olumsuz Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1.Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	Alt	1 2.0	1 2.0	21 42.0	21 42.0	6 12.0	50 100
	Orta	2 4.1	1 2.0	20 40.8	11 22.4	15 30.6	49 100
	Üst	3 5.9	1 2.0	18 35.3	14 27.5	15 29.4	51 100
2.Yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi azarlarım.	Alt			3 6.0	17 34.0	30 60.0	50 100
	Orta		1 2.0	4 8.2	20 40.8	24 49.0	49 100
	Üst			3 5.9	14 27.5	34 66.7	51 100

Tablo 4.34. (devam)

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
3.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.	Alt			6 12.0	31 62.0	13 26.0	50 100
	Orta				12 24.5	37 75.5	49 100
	Üst				12 23.5	39 76.5	51 100
4.Yapılan bir olumsuz davranışta o davranışı yapan öğrencimi deşifre ederim.	Alt			2 4.0	16 32.0	32 64.0	50 100
	Orta		2 4.1	2 4.1	9 18.4	36 73.5	49 100
	Üst			4 7.8	7 13.7	40 78.4	51 100
5.Bireysel yapılan yanlış davranışlardan sınıfın genelini sorumlu tutarım.	Alt		1 2.0	2 4.0	9 18.0	38 76.0	50 100
	Orta	1 2.0	2 4.1	3 6.1	11 22.4	32 65.3	49 100
	Üst			3 5.9	6 11.8	42 82.4	51 100
6.Öğrenciler arasında kıyaslama yaparım.(Örneğin, Özgür çok düzenli ama Ayşe düzenli değil! vb.)	Alt		2 4.0	5 10.0	19 38.0	24 48.0	50 100
	Orta			5 10.2	10 20.4	34 69.4	49 100
	Üst	1 2.0	1 2.0	6 11.8	11 21.6	32 62.7	51 100
7.Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)	Alt				3 6.0	47 94.0	50 100
	Orta				2 4.1	47 95.9	49 100
	Üst				1 2.0	50 98.0	51 100
8.Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)	Alt				3 6.0	47 94.0	50 100
	Orta	1 2.0			1 2.0	47 96.0	49 100
	Üst		1 2.0		2 3.9	48 94.1	51 100

Tablo 4.34’de öğrencilerin sosyo ekonomik durumu açısından öğretmenlerin olumsuz geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Öğrencilerin sosyo ekonomik durumu açısından öğretmenlerin olumsuz geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.34’de görüldüğü gibi farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrenciye sahip öğretmenlerin olumsuz geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Olumsuz geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, ilk madde hariç nadiren ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. “Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım” maddesinde yaklaşık beşte ikilik bir oranda (alt sosyo ekonomik düzeyden öğrenciye sahip öğretmenler %42, orta sosyo ekonomik düzeyden öğrenciye sahip öğretmenler %40.8, üst sosyo ekonomik düzeyden öğrenciye sahip öğretmenler %35.3) öğretmenler bu görüşe ara sıra katıldıklarını belirtmişlerdir. Farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrenciye sahip öğretmenlerin, “Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)” gibi olumsuz geribildirimleri %90 ve daha fazla oranda hiç kullanmadıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulara genel olarak baktığımızda farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin olumsuz geribildirimleri kullanmayı tercih etmedikleri ve bu konuda benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.35.Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Olumlu Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
9.Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	Alt	35 70.0	15 30.0				50 100
	Orta	32 65.3	16 32.7			1 2.0	49 100
	Üst	41 80.4	7 13.7	2 3.9		1 2.0	51 100
10.Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.	Alt	13 26.0	22 44.0	13 26.0	2 4.0		50 100
	Orta	11 22.4	29 59.2	8 16.3	1 2.0		49 100
	Üst	17 33.3	23 45.1	10 19.6		1 2.0	51 100

Tablo 4.35. (devam)

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
11.Öğrencilerimin doğru cevaplarını el-kol hareketleri ve jest ve mimikle desteklerim.	Alt	21 42.0	19 38.0	9 18.0	1 2.0		50 100
	Orta	22 44.9	23 46.9	4 8.2			49 100
	Üst	16 31.4	27 52.9	5 9.8	2 3.9	1 2.0	51 100
12.Yapılan yanlışlar karşısında arkadaşlarının öğrencimi rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olurum.	Alt	33 66.0	15 30.0	2 4.0			50 100
	Orta	31 63.3	16 32.7		1 2.0	1 2.0	49 100
	Üst	45 88.2	3 5.9	2 3.9		1 2.0	51 100
13.Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.	Alt	31 62.0	17 34.0		1 2.0	1 2.0	50 100
	Orta	30 61.2	19 38.8				49 100
	Üst	38 74.5	8 15.7	1 2.0		4 7.8	51 100
14.Öğrencinin başarısını ya da olumlu davranışını arkadaşlarına örnek gösteririm.	Alt	24 48.0	20 40.0	4 8.0	2 4.0		50 100
	Orta	21 42.0	24 49.0	3 6.3		1 2.0	49 100
	Üst	24 47.1	19 37.3	7 13.7	1 2.0		51 100
15.Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)	Alt	4 8.0	11 22.0	24 48.0	11 22.0		50 100
	Orta	1 2.0	16 32.7	20 40.8	8 16.3	4 8.2	49 100
	Üst	9 17.6	12 23.5	16 31.4	12 23.5	2 3.9	51 100
16.Öğrencimin olumlu davranışlarına (+, imza, yıldız vb.) pekiştireçler veririm	Alt	14 28.0	22 44.0	9 18.0	4 8.0	1 2.0	50 100
	Orta	16 32.7	23 46.9	10 20.4			49 100
	Üst	27 52.9	19 37.3	4 7.8		1 2.0	51 100

Tablo 4.35’de farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip olma açısından öğretmenlerin olumlu geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrenciye sahip olma açısından öğretmenlerin olumlu geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.35’de görüldüğü gibi farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrenciye sahip öğretmenlerin olumlu geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle her zaman ve sık sık seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Olumlu geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, 10. Madde “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.” ve 15. Madde “Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim. (Öğreneğin, Einstein oğlum! Vb.) maddeler hariç her zaman ve sık sık diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. 10. Madde “Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.” maddesine alt sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %26’sı, orta sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %16.3’ü, üst sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %19.6’sı ara sıra katıldıklarını belirtmişlerdir. “Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)” maddesine alt sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %70’i, orta sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %57.3’ü, üst sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %54.9’u ara sıra ve nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. Farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin 13. Madde “Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.” gibi olumlu geribildirimleri %90 ve daha fazla oranda kullandıkları anlaşılmaktadır.

Bulgulara genel olarak baktığımızda farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin olumlu geribildirimleri kullanmayı tercih ettikleri ve bu konuda benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.36’da farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip olma açısından öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip olma açısından öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan kay kare analizi sonucunda, tüm maddelerde toplam gözenek sayısının % 20 ve daha fazlasında frekans 5 ve daha aşağı bulunmuştur. Bu nedenle kay kare anlamlılık testi kullanılamamış ve bunun yerine bulgular betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.36. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Nötr Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
17.Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşırım.	Alt	2 4.0	1 2.0	12 24.0	12 24.0	23 46.0	50 100
	Orta		6 12.2	10 20.4	10 20.4	28 57.1	49 100
	Üst	1 2.0	1 2.0	8 15.7	8 15.7	31 60.8	51 100
18.Doğru cevaplar karşısında öğrenciden uzaklaşırım.	Alt			1 2.0	13 26.0	36 72.0	50 100
	Orta	1 2.0		1 2.0	5 10.2	42 85.7	49 100
	Üst	1 2.0		5 9.8	6 11.8	39 76.5	51 100
19.Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim.(Kopya çekme vs.)	Alt		2 4.0	11 22.0	15 30.0	22 44.0	50 100
	Orta		1 2.0	7 14.3	11 22.4	30 61.2	49 100
	Üst		2 3.9	8 15.7	5 9.8	36 70.6	51 100
20.Yaptığım yazılı ve sözlü sınavları kendi değerlendirmelerim için kullanır, öğrencileri haberdar etmem	Alt			4 8.0	12 24.0	34 68.0	50 100
	Orta			3 6.1	7 14.3	39 79.6	49 100
	Üst	1 2.0		2 3.9	2 3.9	46 90.2	51 100
21.Öğrencinin getirdiği ürüne olumlu ya da olumsuz yorum yapmam.	Alt			6 12.0	12 24.0	32 64.0	50 100
	Orta	2 4.1	1 2.0	2 4.1	10 20.4	34 69.4	49 100
	Üst	1 2.0	1 2.0	8 15.7	7 13.7	34 66.7	51 100
22.Öğrencimin yapmış olduğu ödevi hakkında kendisine bilgi vermem.	Alt			1 2.0	10 20.0	39 78.0	50 100
	Orta			2 4.1	6 12.2	41 83.7	49 100
	Üst		1 2.0	3 5.9	5 9.8	42 82.4	51 100
23.Öğrencimin sorduğu soruya doğru ya da yanlış cevap vermem.	Alt			1 2.0	12 24.0	37 74.0	50 100
	Orta				6 12.2	43 87.8	49 100
	Üst			2 3.9	6 11.8	43 84.3	51 100
24.Öğrencimin motivasyonu için iyi ya da kötü yorum yapmam.	Alt			3 6.0	23 46.0	24 48.0	50 100
	Orta	1 2.0	2 4.1	3 6.1	12 24.5	31 63.3	49 100
	Üst	2 3.9	1 2.0	6 11.8	8 15.7	34 66.7	51 100

Tablo 4.36’de görüldüğü gibi farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin nötr geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Nötr geribildirimle ilgili toplam 8 madde içinde, 17 ve 19. maddeler hariç nadiren ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %80 ve üzerindedir. 17. maddeye alt sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %24’ü, orta sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %20.4’ü, üst sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %15.7’si nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. 19. maddeye ise alt sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %52’si, orta sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %36.7’si, üst sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %25.5’i ara sıra ve nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu da çok hafif düzeyde de olsa “Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim.” ifadesinde farklılaşma görülmektedir. Bulgulara genel olarak baktığımızda ise farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip olan öğretmenlerin nötr geribildirimler hakkında benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.37 , öğretmenlerin öğrencilerin sosyo ekonomik durumuna göre sözel geribildirimler hakkındaki görüşleriyle ilgili bulguları içermektedir. Öğretmenlerin sözel geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır. Betimsel değerler incelendiğinde, 27. Madde “Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.” maddesine %92’si öğretmenlerin her zaman ve sık sık görüşünde bulunmuşlardır. 30. Madde “Doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunarım .” maddesine alt sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %24’ü, orta sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %10.2’si, üst sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %5.9’u nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum alt sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin işitsel araçlar olmadığı için kullanmadıklarını gösterebilir.

Tablo 4.37. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Sözel Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
25.Yanlış cevaplar karşısında öğrencileri azarlarım.	Alt			3 6.0	15 30.0	32 64.0	50 100
	Orta				14 28.6	35 71.4	49 100
	Üst			1 2.0	10 19.6	40 78.4	51 100
26.Öğrencinin yaptığı hatayı düzeltmesi için ben dilini kullanırım.	Alt	8 16.0	10 20.0	11 22.0	18 36.0	3 6.0	50 100
	Orta	4 8.2	19 38.8	12 24.5	8 16.3	6 12.2	49 100
	Üst	12 23.5	15 29.4	11 21.6	10 19.6	3 5.9	51 100
27.Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.	Alt	30 60.0	19 38.0		1 2.0		50 100
	Orta	27 55.1	22 44.9				49 100
	Üst	42 82.4	5 9.8	2 3.9		2 3.9	51 100
28.Öğrencilerin verdiği cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.	Alt	32 64.0	15 30.0	3 6.0			50 100
	Orta	22 44.9	26 53.1	1 2.0			49 100
	Üst	35 68.9	14 27.5	1 2.0		1 2.0	51 100
29.Olayları yaşanmış gibi anlatarak öğrencilerin hatalarını görmelerini sağlarım.	Alt	12 24.0	22 44.0	16 32.0			50 100
	Orta	10 20.4	26 53.1	13 26.5			49 100
	Üst	21 41.2	21 41.2	9 17.6			51 100
30.Doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunarım.	Alt	4 8.0	16 32.0	14 28.0	12 24.0	4 8.0	50 100
	Orta	4 8.2	29 59.2	10 20.4	5 10.2	1 2.0	49 100
	Üst	11 21.6	22 43.1	15 29.4	3 5.9		51 100
31.Ses tonumla doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.	Alt	5 10.0	20 40.0	19 38.0	4 8.0	2 4.0	50 100
	Orta	5 10.2	37 75.5	7 14.3			49 100
	Üst	17 33.3	23 45.1	8 15.7	3 5.9		51 100

Tablo 4.37’de görülen önemli bir bulgu da, farklı sosyo ekonomik durumdan öğrencilere sahip öğretmenlerin sözel geribildirimle ilgili olumlu maddelere genellikle her zaman ve sık sık düzeyinde katıldıkları anlaşılmaktadır. Sözel geribildirimle ilgili bir olumsuz ifadeye ise (madde 25) yaklaşık %95’den daha fazla bir oranda nadiren ve hiçbir zaman katılmadıkları görülmektedir.

Sözel geribildirimle ilgili bulgular genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin olumlu sözel geribildirimleri genellikle her zaman ve sık sık uyguladıkları, olumsuzlara ise nadiren ve hiçbir zaman katıldıkları anlaşılmaktadır. Betimsel değerlere göre öğretmenlerin görüşleri arasında, öğrencilerin sosyo ekonomik durumu açısından önemli bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.38. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Sözel Olmayan Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
32.Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.	Alt	1 2.0	1 2.0	26 52.0	12 24.0	10 20.0	50 100
	Orta	1 2.0	6 12.2	11 22.4	21 42.9	10 20.4	49 100
	Üst	3 5.9	5 9.8	16 31.4	13 25.5	14 27.4	51 100
33.Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.	Alt			9 18.0	31 62.0	10 20.0	50 100
	Orta				15 30.6	34 69.4	49 100
	Üst				16 31.3	35 68.6	51 100
34.Doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunarım.	Alt	10 20.0	14 28.0	18 36.0	7 14.0	1 2.0	50 100
	Orta	4 8.2	24 49.0	11 22.4	8 16.3	2 4.1	49 100
	Üst						51 100
35.Öğrencilerimi eleştirmekten ziyade ödüllendiririm.	Alt	10 20.0	33 66.0	5 10.0	2 4.0		50 100
	Orta	7 14.3	30 61.2	12 24.5			49 100
	Üst	17 33.3	26 51.0	6 11.8	1 2.0	1 2.0	51 100

Tablo 4.38. (devam)

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
36.Jest ve mimik hareketlerimle doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım	Alt	9 18.0	22 44.0	13 26.0	4 8.0	2 4.0	50 100
	Orta	8 16.3	32 65.3	7 14.3	2 4.1		49 100
	Üst	14 27.5	22 43.1	10 19.6	3 5.9	2 3.9	51 100
37.Öğrenci katılımını arttırmak için sınıfı değişik materyallerle süslerim.	Alt	17 34.0	21 42.0	12 24.0			50 100
	Orta	9 18.4	32 65.3	7 14.3	1 2.0		49 100
	Üst	14 27.5	25 49.0	11 21.6	1 2.0		51 100
38.Öğretme –öğrenme süreci içerisinde teknolojik materyallerden destek alırım.(bilgisayar, projeksiyon aleti,tepegöz vb.)	Alt	6 12.0	14 28.0	11 22.0	16 32.0	3 6.0	50 100
	Orta	8 16.3	26 53.1	9 18.4	4 8.2	2 4.1	49 100
	Üst	13 25.5	21 41.2	13 25.5	4 7.8		51 100

Tablo 4.38’de öğrencilerin sosyo ekonomik durumu açısından öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Öğrencilerin sosyo ekonomik durumu açısından öğretmenlerin sözel olamayan geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.38’de görüldüğü gibi alt, orta ve üst sosyo ekonomik durumdan öğrencilere sahip öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimle ilgili katılma düzeyinin genellikle olumsuz ifadelerine (32 ve 33. maddeler) nadiren ve hiçbir zaman seçeneklerinde yoğunlaştığı görülürken, diğer ifadelerle katılma düzeyinin genellikle her zaman, sık sık ve ara sıra seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

33. maddeye “Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.” öğretmenlerin % 82 ve daha fazlası nadiren ve hiçbir zaman düzeyinde görüş bildirirken, alt sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin % 18’i ara sıra ifadesinde görüş bildirmişlerdir. Bulgulara genel olarak baktığımızda farklı sosyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin sözel olmayan geribildirimler hakkındaki düşüncelerinin benzer görüşte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.39. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Zaman Açısından Geribildirim Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
39.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına anında tepki veririm.	Alt	9 18.0	20 40.0	15 30.0	4 8.0	2 4.0	50 100
	Orta	10 24.0	23 46.9	6 12.2	9 18.4	1 2.0	49 100
	Üst	14 27.5	11 21.6	11 21.6	12 23.5	3 5.9	51 100
40.Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına hemen tepki vermem.	Alt	6 12.0	3 6.0	12 24.0	16 32.0	13 26.0	50 100
	Orta		4 8.2	11 22.4	17 34.7	17 34.7	49 100
	Üst	9 17.6	2 3.9	12 23.5	10 19.6	18 35.3	51 100
41.Öğrencilerin ödevlerini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol ederim.	Alt	21 42.0	10 20.0	17 34.0	2 4.0		50 100
	Orta	19 38.8	28 57.1	1 2.0		1 2.0	49 100
	Üst	25 49.0	19 37.3	5 9.8	2 3.9		51 100
42.Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.	Alt	3 6.0	7 14.0	14 28.0	16 32.0	10 20.0	50 100
	Orta	3 6.1	4 8.2	11 22.4	22 44.9	9 18.4	49 100
	Üst	3 5.9	3 5.9	14 27.5	18 35.3	13 25.5	51 100
43.Proje ve performans ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.	Alt	16 32.0	25 50.0	9 18.0			50 100
	Orta	16 32.7	27 55.1	5 10.2	1 2.0		49 100
	Üst	24 47.1	21 42.1	5 9.8		1 2.0	51 100
44.Proje ve performans ödevlerini süreç içerisinde kontrol etmem ama zamanında toplarım.	Alt	2 4.0	9 18.0	2 4.0	14 28.0	23 46.0	50 100
	Orta	6 12.2	9 18.4	4 8.2	19 38.8	11 22.4	49 100
	Üst	12 23.5	6 11.8	5 9.8	18 35.3	10 19.6	51 100

Tablo 4.39’da öğrencilerin sosyo ekonomik durumuna göre öğretmenlerin zaman açısından geribildirimler hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Öğrencilerin sosyo ekonomik durumu açısından öğretmenlerin zaman açısından geribildirimler hakkındaki görüşleri betimsel değerlere bakılarak açıklanmıştır.

Tablo 4.39’da görüldüğü gibi 39. Madde “Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına tepki veririm.”, 40. Madde “Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına hemen tepki vermem.” 41. Madde “Öğrencilerin ödevlerini düzenli zaman aralıklarıyla

kontrol ederim.” 42. Madde “Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.” ve 43. Madde “Proje ve performans ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.” İfadelerine farklı soyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin görüşlerinin benzer durumda olduğu anlaşılmaktadır.

4.10. Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaştıkları Güçlükler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla; kay kare testi uygulanmış ve çıkan sonuçlar Tablo 4.40 (cinsiyete göre), 4.41 (meslekteki kıdem yılına göre), 4.42 (ortalama sınıf mevcuduna göre), ve 4.43 (öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına) göre olmak üzere ayrı ayrı tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.40. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Bayan:B Erkek:E	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1.Sınıfın kalabalık olması.	B	46 58.2	29 36.7	2 2.5		2 2.5	79 100
	E	42 59.2	27 38.0	2 2.8			71 100
2.Sınıf seviyesinin çok farklılaşması.	B	31 39.2	41 51.9	4 5.1	3 3.8		79 100
	E	30 42.3	36 50.7	3 4.2	2 2.8		71 100
3.Öğrencinin amacının olmaması.	B	35 44.3	41 51.9	2 2.5	1 1.3		79 100
	E	33 46.5	33 46.5	4 5.6	1 1.4		71 100
4.Okulun materyal eksikliği.	B	36 45.6	39 49.4	4 5.1			79 100
	E	37 52.1	31 43.7	2 2.8	1 1.4		71 100
5.Öğrenciler arasındaki algı farklılığı.	B	34 43.0	41 51.9	3 3.8	1 1.3		79 100
	E	28 39.4	42 59.2		1 1.4		71 100
6.Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması.	B	39 49.4	38 48.1	1 1.3	1 1.3		79 100
	E	36 56.7	34 47.9		1 1.4		71 100

Tablo 4.40.(devam)

MADDE	Bayan:B	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
	Erkek:E	f %	f %	f %	f %	f %	f %
7.Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.	B	46 58.2	28 35.4	4 5.1		1 1.3	79 100
	E	42 59.2	27 38.0	1 1.4		1 1.4	71 100
8.Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği	B	40 50.6	34 43.0	3 3.8	1 1.3	1 1.3	79 100
	E	40 56.3	27 38.0	2 2.8	2 2.8		71 100
9.Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.	B	38 48.1	31 39.2	6 7.6	1 1.3	3 3.8	79 100
	E	43 60.6	25 35.2	3 4.2			71 100
10.Öğretmenin mesleğini sevmemesi.	B	48 60.8	27 34.2	1 1.3	1 1.3	2 2.5	79 100
	E	47 66.2	21 29.6	3 4.2			71 100
11.Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi.	B	31 39.2	43 54.4	4 5.1		1 1.3	79 100
	E	34 47.9	36 50.7	1 1.4			71 100
12.Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi.	B	34 43.0	34 43.0	6 7.6	4 5.1	1 1.3	79 100
	E	29 40.8	38 53.5	1 1.4	3 4.2		71 100
13.Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği.	B	26 32.9	45 57.0	6 7.6	1 1.3	1 1.3	79 100
	E	26 36.6	41 57.7	4 5.6			71 100
14.Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması.	B	29 36.7	43 54.4	6 7.6	1 1.3		79 100
	E	26 36.6	39 54.9	6 8.5			71 100
15.Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması.	B	31 39.2	46 58.2	1 1.3	1 1.3		79 100
	E	27 38.0	39 54.9	4 5.6	1 1.4		71 100
16.Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması.	B	20 25.3	36 45.6	20 25.3	3 3.8		79 100
	E	21 29.6	30 42.3	17 23.9	3 4.2		71 100
17.Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi.	B	38 48.1	39 49.4	2 2.5			79 100
	E	25 35.2	42 59.2	3 4.2	1 1.4		71 100

Tablo 4.40 incelendiğinde; Öğretmenlerin cinsiyete göre geribildirim kullanıma ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan kay kare testinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Farklı cinsiyete sahip öğretmenlerin geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki ifadelerle “Sınıfın kalabalık olması, Sınıf seviyesinin çok farklılaşması, Öğrencinin amacının olmaması, Okulun materyal eksikliği, Öğrenciler arasındaki algı farklılığı, Okul-öğrenci-veli

iletişiminin olmaması, Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi, Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği, Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması, Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması, Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması, Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi” bayan ve erkek öğretmenlerin %80 kadarı “Çok Etkili” ve “Etkili” düzeyinde görüş bildirmektedir. Bu bulguların yanında ankete katılan bayan öğretmenlerden 1 kişi(%1.3) “Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği” ifadelerine “Hiç Etkili Değil” düzeyinde görüş bildirirken yine ankete katılan bayan öğretmenlerden 2 kişi(%2.5) “Sınıfın kalabalık olması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi” ifadelerine “Hiç etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmektedir. Ankete katılan 3 bayan öğretmen(%3.8) ise 9.madde “Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.”için “Hiç Etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmektedir.

Ancak ankete katılan öğretmenlerin sayısı ve bu rakamsal ifadelere bakıldığında anketi oluşturan maddelere genel anlamda öğretmenlerin cinsiyet anlamında farklılaşmadığı görüşüne ulaşılmıştır.

Tablo 4.41. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılı	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1.Sınıfın kalabalık olması.	0-5	19 59.4	12 37.5	1 3.1			32 100
	6-10	19 51.4	17 45.9	1 2.7			37 100
	11-15	17 47.2	17 47.2	1 2.8		1 2.8	36 100
	16-20	16 88.9	1 5.6	1 5.6			18 100
	21-	17 63.0	9 33.3	1 3.1		1 3.7	27 100
2.Sınıf seviyesinin çok farklılaşması.	0-5	13 40.6	16 50.0	3 8.1	2 6.3		32 100
	6-10	16 43.6	17 45.9		1 2.7		37 100
	11-15	15 41.7	20 55.6	2 11.1	1 2.8		36 100
	16-20	6 33.3	10 55.6	1 3.7			18 100
	21-	11 40.7	14 51.9		1 3.7		27 100
3.Öğrencinin amacının olmaması.	0-5	14 43.8	14 43.8	4 12.5			32 100
	6-10	18 48.6	16 43.2	2 5.4	1 2.7		37 100
	11-15	17 47.2	19 52.8				36 100
	16-20	9 50.0	9 50.0				18 100
	21-	10 37.0	16 59.3		1 3.7		27 100
4.Okulun materyal eksikliği.	0-5	17 53.1	14 43.8		1 3.1		32 100
	6-10	15 40.5	19 51.4	3 8.1			37 100
	11-15	18 50.0	18 50.0				36 100
	16-20	10 56.6	6 33.3	2 11.1			18 100
	21-	13 48.1	13 48.1	1 3.7			27 100
5.Öğrenciler arasındaki algı farklılığı.	0-5	11 34.4	20 62.5	1 3.1			32 100
	6-10	17 45.9	18 48.6	1 2.7	1 2.7		37 100
	11-15	12 33.3	23 63.9		1 2.8		36 100
	16-20	9 50.0	9 50.0				18 100
	21-	13 48.1	13 48.1	1 3.7			27 100

Tablo 4.41. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılı	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
6.Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması.	0-5	15 46.9	17 53.1				32 100
	6-10	21 56.8	16 43.2				37 100
	11-15	15 41.7	20 55.6		1 2.8		36 100
	16-20	10 55.6	8 44.4				18 100
	21-	14 51.9	11 40.7	1 3.7	1 3.7		27 100
7.Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.	0-5	23 71.9	8 25.0	1 3.1			32 100
	6-10	21 56.8	14 37.8	2 5.4			37 100
	11-15	15 41.7	20 55.5	1 2.8			36 100
	16-20	14 77.8	4 22.2				18 100
	21-	15 55.6	9 33.3	1 3.7		2 7.4	27 100
8.Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği	0-5	21 65.6	11 34.4				32 100
	6-10	21 56.8	14 37.8	2 5.4			37 100
	11-15	15 41.7	19 52.8	1 2.8	1 2.8		36 100
	16-20	11 61.1	5 27.8	1 5.6	1 5.6		18 100
	21-	12 44.4	12 44.4	1 3.7	1 3.7	1 3.7	27 100
9.Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.	0-5	16 50.0	14 43.8		1 3.1	1 3.1	32 100
	6-10	21 56.8	13 35.1	3 8.1			37 100
	11-15	15 41.7	19 52.8	1 2.8		1 2.8	36 100
	16-20	12 66.7	5 27.8	1 5.6			18 100
	21-	17 63.0	5 18.5	4 14.8		1 3.7	27 100
10.Öğretmenin mesleğini sevmemesi.	0-5	17 53.1	13 40.6		1 3.1	1 3.1	32 100
	6-10	24 64.9	13 35.1				37 100
	11-15	23 63.9	12 33.3	1 2.8			36 100
	16-20	13 72.2	4 22.2	1 5.6			18 100
	21-	18 66.7	6 22.2	2 7.4		1 3.7	27 100

Tablo 4.41. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılı	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
11.Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi.	0-5	11 34.4	20 62.5	1 3.1			32 100
	6-10	17 45.9	18 48.6	2 5.4			37 100
	11-15	14 38.9	22 61.1				36 100
	16-20	10 55.6	7 38.9	1 5.6			18 100
	21-	13 48.1	12 44.4	1 3.7		1 3.7	27 100
12.Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi.	0-5	9 28.1	18 56.3	2 6.3	3 9.4		32 100
	6-10	21 56.8	13 35.1	1 2.7	2 5.4		37 100
	11-15	14 38.9	21 58.3		1 2.8		36 100
	16-20	10 55.6	5 27.8	2 11.1	1 5.6		18 100
	21-	9 33.3	15 55.6	2 7.4		1 3.7	27 100
13.Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği.	0-5	11 34.4	20 62.5	1 3.1			32 100
	6-10	14 37.8	21 56.8	2 5.4			37 100
	11-15	10 27.8	23 63.9	3 8.3			36 100
	16-20	9 50.0	6 33.3	3 16.7			18 100
	21-	8 29.6	16 59.3	1 3.7	1 3.7	1 3.7	27 100
14.Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması.	0-5	9 28.1	20 62.5	2 6.3	1 3.1		32 100
	6-10	16 43.2	19 51.4	2 5.4			37 100
	11-15	13 36.1	22 61.1	1 2.8			36 100
	16-20	9 50.0	5 27.8	4 22.2			18 100
	21-	8 29.6	16 59.3	3 11.1			27 100
15.Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması.	0-5	10 31.3	21 65.6		1 3.1		32 100
	6-10	17 45.9	18 48.6	2 5.4			37 100
	11-15	10 27.8	23 63.9	3 8.3			36 100
	16-20	10 55.6	8 44.4				18 100
	21-	11 40.7	15 55.6		1 3.7		27 100

Tablo 4.41. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Yılı	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
16.Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerin yetersiz olması.	0-5	7 21.9	19 59.4	4 12.5	2 6.3		32 100
	6-10	10 27.0	13 35.1	14 37.8			37 100
	11-15	9 25.0	16 44.4	11 30.6			36 100
	16-20	9 50.0	4 22.2	3 16.7	2 11.1		18 100
	21-	6 22.2	14 51.9	5 18.5	2 7.4		27 100
17.Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi.	0-5	14 43.8	17 53.1	1 3.1			32 100
	6-10	14 37.8	21 56.8	2 5.4			37 100
	11-15	17 47.2	18 50.0		1 2.8		36 100
	16-20	7 38.9	9 50.0	2 11.1			18 100
	21-	11 40.7	16 59.3				27 100

Tablo 4.41 incelendiğinde; Öğretmenlerin meslekteki kıdem yılına göre geribildirim kullanıma ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan kay kare testinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki ifadelerle “Sınıfın kalabalık olması, Sınıf seviyesinin çok farklılaşması, Öğrencinin amacının olmaması, Okulun materyal eksikliği, Öğrenciler arasındaki algı farklılığı, Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması, Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi, Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği, Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması, Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması, Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması, Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi” bayan ve erkek öğretmenlerin %61 kadarı “Çok Etkili” ve “Etkili” düzeyinde görüş bildirmektedir. Bu bulguların yanında ankete

katılan 0-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden 1 kişi(%3.1) 9. Maddeye “Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.” ,11-15 yıl mesleki kıdeme sahip 1 öğretmen(%2.8) 1. maddeye “Sınıfın kalabalık olması.” ve “Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.” Madde 9’a “Hiç Etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmektedir. 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden ise ankete katılan 1 öğretmen(%3.7) “Sınıfın kalabalık olması, Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği” ifadelerine “Hiç etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmektedir. 7. maddeye “Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.”ise 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden 2 kişi(%7.4) “Hiç Etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmektedir.

Ancak sayısal olarak çok az olan bu görüşlerin geneli temsil etmediği, genel anlamda öğretmenlerin görüşleri arasında mesleki kıdeme göre bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.42. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1.Sınıfın kalabalık olması.	20-alt	5 50.0	5 50.0				10 100.0
	21-30	32 60.4	18 34.0	2 3.8		1 1.9	53 100.0
	31-40	41 63.1	21 32.3	2 3.1		1 1.5	65 100.0
	41-50	10 45.5	12 54.5				22 100.0

Tablo 4.42. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
2.Sınıf seviyesinin çok farklılaşması.	20-alt	4 40.0	6 60.0				10 100.0
	21-30	21 39.6	26 49.1	5 9.4	1 1.9		53 100.0
	31-40	27 41.5	34 52.3	1 1.5	3 4.6		65 100.0
	41-50	9 40.9	11 50.0	1 4.5	1 4.5		22 100.0
3.Öğrencinin amacının olmaması.	20-alt	5 50.0	5 50.0				10 100.0
	21-30	23 43.4	25 47.2	4 7.5	1 1.9		53 100.0
	31-40	32 49.2	31 47.7	1 1.5	1 1.5		65 100.0
	41-50	8 36.4	13 59.1	1 4.5			22 100.0
4.Okulun materyal eksikliği.	20-alt	4 40.0	5 50.0	1 10.0			10 100.0
	21-30	27 50.9	23 43.4	3 5.7			53 100.0
	31-40	35 53.8	28 43.1	2 3.1			65 100.0
	41-50	7 31.8	14 63.6		1 4.5		22 100.0
5.Öğrenciler arasındaki algı farklılığı.	20-alt	4 40.0	6 60.0				10 100.0
	21-30	24 45.3	27 50.9	2 3.8			53 100.0
	31-40	27 41.5	36 55.4		2 3.1		65 100.0
	41-50	7 31.8	14 63.6	1 4.5			22 100.0
6.Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması.	20-alt	7 70.0	3 30.0				10 100.0
	21-30	25 47.2	25 47.2	1 1.9	2 3.8		53 100.0
	31-40	36 55.4	29 44.6				65 100.0
	41-50	7 31.8	15 68.2				22 100.0

Tablo 4.42. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
7.Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.	20-alt	6 60.0	4 40.0				10 100.0
	21-30	32 60.4	17 32.1	2 3.8	2 3.8		53 100.0
	31-40	40 61.5	23 35.4	2 3.1			65 100.0
	41-50	10 45.5	11 50.0	1 4.5			22 100.0
8.Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği	20-alt	6 60.0	4 40.0				10 100.0
	21-30	29 54.7	18 34.0	3 5.7	2 3.8	1 1.9	53 100.0
	31-40	36 55.4	27 41.5	1 1.5	1 1.5		65 100.0
	41-50	9 40.9	12 54.5	1 4.5			22 100.0
9.Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.	20-alt	5 50.0	5 50.0				10 100.0
	21-30	32 60.4	13 24.5	6 11.3	1 1.9	1 1.9	53 100.0
	31-40	35 53.8	26 40.0	3 4.6		1 1.9	65 100.0
	41-50	9 40.9	12 54.5			1 1.5	22 100.0
10.Öğretmenin mesleğini sevmemesi.	20-alt	6 60.0	4 40.0				10 100.0
	21-30	36 67.9	12 22.6	3 5.7	1 1.9	1 1.9	53 100.0
	31-40	42 64.6	22 33.8	1 1.5			65 100.0
	41-50	11 50.0	10 45.5			1 4.5	22 100.0
11.Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi.	20-alt	4 40.0	6 60.0				10 100.0
	21-30	22 41.5	27 50.9	3 5.7		1 1.9	53 100.0
	31-40	31 47.7	33 50.8	1 1.5			65 100.0
	41-50	8 36.4	13 59.1	1 4.5			22 100.0

Tablo 4.42. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
12.Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi.	20-alt	4 40.0	6 60.0				10 100.0
	21-30	22 41.5	27 50.9	3 5.7		1 1.9	53 100.0
	31-40	31 47.7	33 50.8	1 1.5			65 100.0
	41-50	8 36.4	13 59.1	1 4.5			22 100.0
13.Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği.	20-alt	3 30.0	7 70.0				10 100.0
	21-30	17 32.1	30 56.6	4 7.5	1 1.9	1 1.9	53 100.0
	31-40	22 33.8	38 58.5	5 7.7			65 100.0
	41-50	10 45.5	11 50.0	1 4.5			22 100.0
14.Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması.	20-alt	4 40.0	6 60.0				10 100.0
	21-30	16 30.2	31 58.5	6 11.3			53 100.0
	31-40	26 40.0	32 49.2	6 9.2	1 1.5		65 100.0
	41-50	9 40.9	13 59.1				22 100.0
15.Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması.	20-alt	4 40.0	6 60.0				10 100.0
	21-30	18 34.0	32 60.4	2 3.8	1 1.9		53 100.0
	31-40	27 41.5	34 52.3	3 4.6	1 1.5		65 100.0
	41-50	9 40.9	13 59.1				22 100.0
16.Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması.	20-alt	3 30.0	5 50.0	2 20.0			10 100.0
	21-30	13 24.5	24 45.3	14 26.4	2 3.8		53 100.0
	31-40	20 30.8	25 38.5	16 24.6	4 6.2		65 100.0
	41-50	5 22.7	12 54.5	5 22.7			22 100.0
17.Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi.	20-alt	3 30.0	7 70.0				10 100.0
	21-30	19 35.8	33 62.3	1 1.9			53 100.0
	31-40	33 50.8	28 43.1	3 4.6	1 1.5		65 100.0
	41-50	8 36.4	13 59.1	1 4.5			22 100.0

Tablo 4.42 incelendiğinde; Öğretmenlerin ortalama sınıf mevcuduna göre geribildirim kullanıma ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan kay kare testinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Farklı ortalama sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki ifadelerle “Sınıfın kalabalık olması, Sınıf seviyesinin çok farklılaşması, Öğrencinin amacının olmaması, Okulun materyal eksikliği, Öğrenciler arasındaki algı farklılığı, Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması, Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi, Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği, Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması, Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması, Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması, Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi” bayan ve erkek öğretmenlerin %63 kadarı “Çok Etkili” ve “Etkili” düzeyinde görüş bildirmektedir. Bu bulguların yanında ankete katılan 21-30 sınıf mevcuduna sahip 1 öğretmen(%1.9) “Sınıfın kalabalık olması, Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği” ifadelerine “Hiç Etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmektedir. 41-50 sınıf mevcuduna sahip 1 öğretmen(%4.5) “Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi” ifadelerine “Hiç Etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmektedir. 31-40 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerden 1 kişi(%1.5) ise “Sınıfın kalabalık olması, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması” ifadelerine “Hiç Etkili Değil” düzeyinde görüş bildirmektedir.

Ancak sayısal olarak çok az olan bu görüşlerin geneli temsil etmediği, genel anlamda öğretmenlerin görüşleri arasında ortalama sınıf mevcuduna göre bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.43. Öğrencilerin Sosyo- Ekonomik Durumuna Göre Öğretmenlerin Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlükler Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Durumu	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1.Sınıfın kalabalık olması.	Alt	32 64.0	17 34.0	1 2.0			50 100
	Orta	22 44.9	26 53.1	1 2.0			49 100
	Üst	34 66.7	13 25.5	2 3.9		2 3.9	51 100
2.Sınıf seviyesinin çok farklılaşması.	Alt	27 54.0	20 40.0	1 2.0	2 4.0		50 100
	Orta	17 34.7	30 61.2	1 2.0	1 2.0		49 100
	Üst	17 33.3	27 52.9	5 9.8	2 3.9		51 100
3.Öğrencinin amacının olmaması.	Alt	28 56.0	20 40.0	2 4.0			50 100
	Orta	22 44.9	24 49.0	2 4.1	1 2.0		49 100
	Üst	18 35.3	30 58.8	2 3.9	1 2.0		51 100
4.Okulun materyal eksikliği.	Alt	26 52.0	21 42.0	2 4.0	1 2.0		50 100
	Orta	22 44.9	27 55.1				49 100
	Üst	25 49.0	22 43.1	4 7.8			51 100
5.Öğrenciler arasındaki algı farklılığı.	Alt	23 46.0	26 52.0		1 2.0		50 100
	Orta	16 32.7	31 63.3	1 2.0	1 2.0		49 100
	Üst	23 45.1	26 51.0	2 3.9			51 100
6.Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması.	Alt	30 60.0	20 40.0				50 100
	Orta	23 46.9	25 51.0		1 2.0		49 100
	Üst	22 43.1	27 52.9	1 2.0	1 2.0		51 100
7.Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.	Alt	33 66.0	17 34.0				50 100
	Orta	23 46.9	24 49.0	2 4.1			49 100
	Üst	32 62.7	14 27.5	3 5.9		2 3.9	51 100
8.Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği	Alt	30 60.0	20 40.0				50 100
	Orta	24 49.0	23 46.9	1 2.0	1 2.0		49 100
	Üst	26 51.0	18 35.3	4 7.8	2 3.9	1 2.0	51 100

Tablo 4.43. (devam)

MADDE	Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Durumu	Çok etkili	Etkili	Kararsız	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
9.Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.	Alt	29 58.0	18 36.0	2 4.0		1 2.0	50 100
	Orta	22 44.9	27 55.1				49 100
	Üst	30 58.8	11 21.6	7 13.7	1 2.0	2 3.9	51 100
10.Öğretmenin mesleğini sevmemesi.	Alt	31 62.0	18 36.0				50 100
	Orta	28 57.1	20 40.8	1 2.0			49 100
	Üst	22 43.1	24 47.1	4 7.8		1 2.0	51 100
11.Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi.	Alt	27 54.0	21 42.0	2 4.0			50 100
	Orta	17 34.7	28 57.1	2 4.1	2 4.1		49 100
	Üst	19 37.3	23 45.1	5 9.8	3 5.9	1 2.0	51 100
12.Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi.	Alt	27 54.0	21 42.0		2 4.0		50 100
	Orta	17 34.7	28 57.1	2 4.1	2 4.1		49 100
	Üst	19 37.3	23 45.1	5 9.8	3 5.9	1 2.0	51 100
13.Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği.	Alt	23 46.0	25 50.0	2 4.0			50 100
	Orta	14 28.6	33 67.3	2 4.1			49 100
	Üst	15 29.4	28 54.9	6 11.8	1 2.0	1 2.0	51 100
14.Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması.	Alt	22 44.0	23 46.0	4 8.0	1 2.0		50 100
	Orta	19 28.8	29 59.2	1 2.0			49 100
	Üst	14 27.5	30 58.8	7 13.7			51 100
15.Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması.	Alt	26 52.0	22 44.0	1 2.0	1 2.0		50 100
	Orta	13 26.5	33 67.3	3 6.1			49 100
	Üst	19 37.3	30 58.8	1 2.0	1 2.0		51 100
16.Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması.	Alt	19 38.0	18 36.0	10 20.0	3 6.0		50 100
	Orta	10 20.4	22 44.9	16 32.7	1 2.0		49 100
	Üst	12 23.5	26 51.0	11 21.6	2 3.9		51 100
17.Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi.	Alt	25 50.0	22 44.0	3 6.0			50 100
	Orta	16 32.7	31 63.1	1 2.0	1 2.0		49 100
	Üst	22 43.1	28 54.9	1 2.0			51 100

Tablo 4.43 incelendiğinde; Öğretmenlerin öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre geribildirim kullanıma ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan kay kare testinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Farklı sosyo-ekonomik düzey öğrencilere sahip öğretmenlerin geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki ifadelerle “Sınıfın kalabalık olması, Sınıf seviyesinin çok farklılaşması, Öğrencinin amacının olmaması, Okulun materyal eksikliği, Öğrenciler arasındaki algı farklılığı, Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması, Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi, Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği, Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması, Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması, Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması, Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi” bayan ve erkek öğretmenlerin %65 kadarı “Çok Etkili” ve “Etkili” düzeyinde görüş bildirmektedir. Genel anlamda öğretmenlerin görüşleri arasında öğretmenlerin sahip olduğu öğrencilerin sosyo ekonomik durumuna göre bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.11. Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla; kay kare testi uygulanmış ve çıkan sonuçlar Tablo 4.44 (cinsiyete göre), 4.45 (meslekteki kıdem yılına göre), 4.46 (ortalama sınıf mevcuduna göre), ve 4.47 (öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına) göre olmak üzere ayrı ayrı tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.44. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE		Kesinlikle katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	Topla
		f %	f %	f %	f %	f %	m %
1.Sınıfın kalabalık olması.	B	55 69.6	23 29.1	1 1.3			79 100
	E	47 66.2	22 31.0	1 1.4	1 1.4		71 100
2.Sınıf seviyesinin çok farklılaşması.	B	59 74.7	19 24.1	1 1.3			79 100
	E	48 67.6	23 32.4				71 100
3.Öğrencinin amacının olmaması.	B	54 68.4	21 26.6	3 3.8	1 1.3		79 100
	E	46 64.8	25 35.2				71 100
4.Okulun materyal eksikliği.	B	48 60.8	29 36.7	1 1.3	1 1.3		79 100
	E	43 60.6	27 38.0	1 1.4			71 100
5.Öğrenciler arasındaki algı farklılığı.	B	39 49.4	27 34.2	8 10.1	4 5.1	1 1.3	79 100
	E	32 45.1	28 39.4	7 9.9	4 5.6		71 100
6.Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması.	B	4 5.1	10 12.7	25 31.6	19 24.1	21 26.6	79 100
	E	2 2.8	4 5.6	26 36.6	18 25.4	21 29.6	71 100
7.Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.	B	41 51.9	36 45.6	2 2.5			79 100
	E	33 46.5	35 49.3		3 4.2		71 100
8.Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği	B	43 54.4	32 40.5	1 1.3	3 3.8		79 100
	E	34 47.9	36 50.7		1 1.4		71 100
9.Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.	B	43 54.4	34 43.0		2 2.5		79 100
	E	36 50.7	33 46.5	1 1.4	1 1.4		71 100
10.Öğretmenin mesleğini sevmemesi.	B	45 57.0	33 41.8	1 1.3			79 100
	E	42 59.2	29 40.8				71 100
11.Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi.	B	41 51.9	31 39.2	2 2.5	4 5.1	1 1.3	79 100
	E	39 54.9	26 36.6	3 4.2	3 4.2		71 100
12.Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi.	B	39 49.4	39 49.4	1 1.3			79 100
	E	41 57.7	28 39.4		2 2.8		71 100

Tablo 4.44. (devam)

MADDE	Bayan:B Erkek:E	Kesinlikle katılıyor m	Katılıyor m	Kararsız m	Katılmıyor m	Kesinlikle katılmıyor m	Topla m
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
13.Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği.	B	34 43.0	37 46.8	4 5.1	3 3.8	1 1.3	79 100
	E	31 43.7	29 40.8	3 4.2	8 11.3		71 100
14.Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması.	B	31 39.2	30 38.0	10 12.7	5 6.3	3 3.8	79 100
	E	29 40.8	23 32.4	9 12.7	8 11.3	2 1.3	71 100
15.Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğun u okula taşıması.	B	42 53.2	35 44.3	1 1.3	1 1.3		79 100
	E	40 56.3	28 39.4	2 2.8		1 1.4	71 100

Tablo 4.44 incelendiğinde; Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan kay kare testinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır.Farklı cinsiyete sahip öğretmenlerin “Geribildirim öğrenciyi motive eder, Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir, Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cezalandırır, Geribildirim öğrenciyi yönlendirir, Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir, Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar, Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir, Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar, Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar, Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar” ifadelerine 6. Madde “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” dışında %80 kadarı “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.Bu bulguların yanında ankete katılan bayan öğretmenlerden 1 kişi(%1.3)” Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar” ifadelerine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. “Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.” ifadesine “Hiçbir Zaman” düzeyinde görüş

bildirmektedir. 6.madde “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” için bayan öğretmenlerden 21 kişi(%26.6),erkek öğretmenlerden 21 kişi(%29.6) “Hiçbir Zaman” düzeyinde;19 bayan öğretmen(%24.1),18 erkek öğretmen(%25.4) “Kararsız” düzeyinde;25 bayan öğretmen(%31.6),26 erkek öğretmen(%36.6) “Katılmıyorum” düzeyinde; 10 bayan öğretmen(%12.7),4 erkek öğretmen(%5.6) “Katılıyorum” düzeyinde;4 bayan öğretmen(%5.1),2 erkek öğretmen(%2.8) “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda öğretmenlerin görüşlerinin cinsiyete göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.45. Meslekteki Kıdem Yılına Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğretmenleri n Mesleki Kıdem Yılı	Kesinlikle katılıyoru m	Katılıyoru m	Kararsız m	Katılmıyoru m	Kesinlikle katılmıyoru m	Topla m
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1. Geribildirim öğrenciyi motive eder.	0-5	28 87.5	3 9.4		1 3.1		32 100
	6-10	26 70.3	11 29.7				37 100
	11-15	23 63.9	12 33.3		1 2.8		36 100
	16-20	13 72.2	5 27.8				18 100
	21-	12 44.4	14 51.9		1 3.7		27 100
2. Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir.	0-5	27 84.4	5 15.6				32 100
	6-10	28 75.7	9 24.3				37 100
	11-15	26 72.2	10 27.8				36 100
	16-20	13 72.2	5 27.8				18 100
	21-	13 48.1	13 48.1		1 3.7		27 100
3. Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir.	0-5	25 78.1	7 21.9				32 100
	6-10	26 70.3	11 29.7				37 100
	11-15	25 69.4	10 27.8		1 2.8		36 100
	16-20	13 72.2	4 22.2		1 5.6		18 100
	21-	11 40.7	14 51.9		1 3.7	1 3.7	27 100

Tablo 4.45. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin Meslekteki Kıdem Yılı	Kesinlikle katılıyor m	Katılıyor m	Kararsızım	Katılmıyor m	Kesinlikle katılmıyor m	Topla m
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
4. Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir.	0-5	22 68.8	10 31.3				32 100
	6-10	24 64.9	13 35.1				37 100
	11-15	21 58.3	14 38.9		1 2.8		36 100
	16-20	13 72.2	5 27.8				18 100
	21-	11 40.7	14 51.9		1 3.7	1 3.7	27 100
5. Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir.	0-5	17 53.1	13 40.6	2 6.3			32 100
	6-10	18 48.6	13 35.1	3 8.1	3 8.1		37 100
	11-15	20 55.6	11 30.6	3 8.3	2 5.6		36 100
	16-20	10 55.6	5 27.8	2 11.1	1 5.6		18 100
	21-	6 22.2	13 48.1	5 18.5	2 7.4	1 3.7	27 100
6. Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.	0-5		1 3.1	8 25.0	9 28.1	14 43.8	32 100
	6-10	1 2.7	4 10.8	13 35.1	9 24.3	10 27.0	37 100
	11-15	1 2.8	4 11.1	13 36.1	12 33.3	6 16.7	36 100
	16-20	3 16.7	2 11.1	2 11.1	5 27.8	6 33.3	18 100
	21-	1 3.7	3 11.1	15 55.6	2 7.4	6 22.2	27 100
7. Geribildirim öğrenciyi yönlendirir.	0-5	20 62.5	12 37.5				32 100
	6-10	17 45.9	18 48.6		2 5.4		37 100
	11-15	16 44.4	19 52.8		1 2.8		36 100
	16-20	12 66.7	6 33.3				18 100
	21-	9 33.3	16 59.3	2 7.4			27 100
8. Geribildirim öğrenciye özgüven kazandırır.	0-5	21 65.6	11 34.4				32 100
	6-10	18 48.6	17 45.9		2 5.4		37 100
	11-15	18 50.0	17 47.2		1 2.8		36 100
	16-20	11 61.1	7 38.9				18 100
	21-	9 33.3	16 59.3	1 3.7	1 3.7		27 100

Tablo 4.45. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin Meslekteki Kıdem Yılı	Kesinlikle katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	Topla
		f %	f %	f %	f %	f %	m f %
9. Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir.	0-5	19 59.4	13 40.6				32 100
	6-10	17 45.9	19 51.4			1 2.7	37 100
	11-15	21 58.3	12 33.3		1 2.8	2 5.6	36 100
	16-20	11 61.1	7 38.9				18 100
	21-	11 40.7	16 59.3				27 100
10. Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar.	0-5	20 62.5	12 37.5				32 100
	6-10	21 56.8	16 43.2				37 100
	11-15	21 58.3	14 38.9		1 2.8		36 100
	16-20	13 72.2	5 27.8				18 100
	21-	12 44.4	15 55.6				27 100
11. Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir.	0-5	19 59.4	12 37.5				32 100
	6-10	21 56.8	13 35.1		1 2.7		37 100
	11-15	19 52.8	14 38.9		1 2.8		36 100
	16-20	12 66.7	4 22.2		2 11.1		18 100
	21-	9 33.3	14 51.9		1 3.7	1 3.7	27 100
12. Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir.	0-5	23 71.9	9 28.1				32 100
	6-10	17 45.9	19 51.4		1 2.7		37 100
	11-15	20 55.6	15 41.7	1 2.8			36 100
	16-20	13 72.2	4 22.2		1 5.6		18 100
	21-	7 25.9	20 74.1				27 100
13. Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar.	0-5	17 53.1	12 37.5	2 6.3	1 3.1		32 100
	6-10	17 45.9	15 40.5	3 8.1	2 5.4		37 100
	11-15	15 41.7	16 44.4	1 2.8	4 11.1		36 100
	16-20	10 55.6	6 33.3		2 11.1		18 100
	21-	6 22.2	17 63.0	1 3.7	2 7.4	1 3.7	27 100

Tablo 4.45. (devam)

MADDE	Öğretmenlerin Meslekteki Kıdem Yılı	Kesinlikle katılıyoru m	Katılıyoru m	Kararsızım	Katılmıyoru m	Kesinlikle katılmıyoru m	Topla m
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
14. Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.	0-5	14 43.8	11 34.1	4 12.5	2 6.3	1 3.1	32 100
	6-10	13 35.1	14 37.8	4 10.8	5 13.5	1 2.7	37 100
	11-15	17 47.2	11 30.6	5 13.9	3 8.3		36 100
	16-20	10 55.6	5 27.8	1 3.7	1 3.7	1 5.6	18 100
	21-	6 22.2	12 44.4	5 18.5	2 7.4	2 7.4	27 100
15. Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar.	0-5	19 59.4	13 40.6				32 100
	6-10	18 48.6	17 45.9	1 2.7	1 2.7		37 100
	11-15	21 58.3	14 38.9	1 2.8			36 100
	16-20	12 66.7	4 22.2	1 5.6			18 100
	21-	12 44.4	15 55.6				27 100

Tablo 4.45 incelendiğinde; Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan kay kare testinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin “Geribildirim öğrenciyi motive eder, Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir, Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cezalandırır, Geribildirim öğrenciyi yönlendirir, Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir, Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar, Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir, Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar, Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar, Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar” ifadelerine 6. Madde “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” dışında %79 kadarı “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bulguların yanında ankete katılan 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip 1 öğretmen(%3.7) “Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi

verir, Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar” ifadelerine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirirken; aynı mesleki kıdeme sahip 2 öğretmen(%7.4) “Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.” ifadesine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir. 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip 1 öğretmen(%2.7) “Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir.” ifadesine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir. 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden 2 kişi(%5.6) “Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir.” ifadesine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir. 6. madde “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” için 0-5 yıl mesleki kıdeme sahip 14 öğretmen(%43.8), 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip 10 öğretmen(%27), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip 6 öğretmen(%16.7), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip 6 öğretmen(%33.3), 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip 6 öğretmen(%22.2) “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir. “Kararsız” düzeyi için; 0-5 yıl mesleki kıdeme sahip 9 öğretmen(%28.1), 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip 9 öğretmen(%24.3), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip 12 öğretmen(%33.3), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip 5 öğretmen(%27.8), 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip 2 öğretmen(%7.4) görüş bildirmektedir. “Katılmıyorum” düzeyi için; 0-5 yıl mesleki kıdeme sahip 8 öğretmen(%25), 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip 13 öğretmen(%35.1), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip 13 öğretmen(%36.1), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip 2 öğretmen(%11.1), 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip 15 öğretmen(%55.6) görüş bildirmektedir. “Katılıyorum” düzeyi için; 0-5 yıl mesleki kıdeme sahip 1 öğretmen(%3.1), 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip 4 öğretmen(%10.8), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip 4 öğretmen(%11.1), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip 2 öğretmen(%11.1), 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip 3 öğretmen(%11.1) görüş bildirmektedir. “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyi için; 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip 1 öğretmen(%2.7), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip 1 öğretmen(%2.8), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip 3 öğretmen(%16.7), 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip 1 öğretmen(%3.7) görüş bildirmektedir. Bu bulgular doğrultusunda öğretmenlerin görüşlerinin farklı mesleki kıdem yılına göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.46. Ortalama Sınıf Mevcuduna Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcudu	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1. Geribildirim öğrenciyi motive eder.	20-alt	9 90.0	1 10.0				10 100.0
	21-30	32 60.4	20 37.7	1 1.9			53 100.0
	31-40	45 69.2	18 27.7	1 1.5	1 1.5		65 100.0
	41-50	16 72.7	6 27.3				22 100.0
2. Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir.	20-alt	9 90.0	1 10.0				10 100.0
	21-30	34 64.2	18 34.0	1 1.9			53 100.0
	31-40	46 70.8	19 29.2				65 100.0
	41-50	18 81.8	4 18.2				22 100.0
3. Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir.	20-alt	9 90.0	1 10.0				10 100.0
	21-30	31 58.5	21 39.6		1 1.9		53 100.0
	31-40	45 69.2	17 26.2	3 4.6			65 100.0
	41-50	15 68.2	7 31.8				22 100.0
4. Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir.	20-alt	9 90.0	1 10.0				10 100.0
	21-30	31 58.5	21 39.6		1 1.9		53 100.0
	31-40	38 58.5	26 40.0	1 1.5			65 100.0
	41-50	13 59.1	8 36.4	1 4.5			22 100.0
5. Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir.	20-alt	9 90.0			1 10.0		10 100.0
	21-30	21 39.6	20 37.7	8 15.1	3 5.7	1 1.9	53 100.0
	31-40	30 46.2	26 40.0	5 7.7	4 6.2		65 100.0
	41-50	11 50.0	9 40.9	2 9.1			22 100.0

Tablo 4.46. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcutu	Kesinlikle katılıyor m	Katılıyor m	Kararsızım	Katılmıyor m	Kesinlikle katılmıyor m	Topla m
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
6. Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.	20-alt		2 20.0	2 20.0	2 20.0	4 40.0	10 100.0
	21-30	3 5.7	3 5.7	23 43.4	13 24.5	11 20.8	53 100.0
	31-40	2 3.1	5 7.7	22 33.8	15 23.1	21 32.3	65 100.0
	41-50	1 4.5	4 18.2	4 18.2	7 31.8	6 27.3	22 100.0
7. Geribildirim öğrenciyi yönlendirir.	20-alt	7 70.0	2 20.0		1 10.0		10 100.0
	21-30	25 47.5	25 47.2	2 3.8	1 1.9		53 100.0
	31-40	32 49.2	32 49.2		1 1.5		65 100.0
	41-50	10 45.5	12 54.5				22 100.0
8. Geribildirim öğrenciyi özgüven kazandırır.	20-alt	8 80.0	2 20.0				10 100.0
	21-30	24 45.3	25 47.2	2 3.8	1 1.9		53 100.0
	31-40	31 47.7	34 52.3				65 100.0
	41-50	14 63.6	7 31.8		1 4.5		22 100.0
9. Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir.	20-alt	7 70.0	3 30.0				10 100.0
	21-30	30 56.6	23 43.4				53 100.0
	31-40	31 47.7	31 47.7	1 1.5	2 3.1		65 100.0
	41-50	11 50.0	10 45.5		1 4.5		22 100.0
10. Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar.	20-alt	7 70.0	3 30.0				10 100.0
	21-30	33 62.3	20 37.7				53 100.0
	31-40	36 55.4	28 43.1	1 1.5			65 100.0
	41-50	11 50.0	11 50.0				22 100.0
11. Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir.	20-alt	8 80.0	2 20.0				10 100.0
	21-30	26 49.1	22 41.5	1 1.9	3 5.7	1 1.9	53 100.0
	31-40	33 50.8	25 38.5	4 6.2	3 4.6		65 100.0
	41-50	13 59.1	8 36.4		1 4.5		22 100.0

Tablo 4.46. (devam)

MADDE	Ortalama Sınıf Mevcutlu	Kesinlikle katılıyor m	Katılıyor m	Kararsızım	Katılmıyor m	Kesinlikle katılmıyor m	Topla m
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
12. Geribildirim öğretmen- öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir.	20-alt	7 70.0	3 30.0				10 100.0
	21-30	27 50.9	25 47.2		1 1.9		53 100.0
	31-40	35 53.8	28 43.1	1 1.5	1 1.5		65 100.0
	41-50	11 50.0	11 50.0				22 100.0
13. Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar.	20-alt	7 70.0	3 30.0				10 100.0
	21-30	22 41.5	26 49.1	2 3.8	2 3.8	1 1.9	53 100.0
	31-40	28 43.1	28 43.1	2 3.1	7 10.8		65 100.0
	41-50	8 36.4	9 40.9	3 13.6	2 9.1		22 100.0
14.Geribildiri m öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.	20-alt	7 70.0	3 30.0				10 100.0
	21-30	19 35.8	22 41.5	7 13.2	3 5.7	2 3.8	53 100.0
	31-40	26 40.0	23 35.4	8 12.3	5 7.7	3 4.6	65 100.0
	41-50	8 36.4	5 22.7	4 18.2	5 22.7		22 100.0
15.Geribildiri m öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar.	20-alt	7 70.0	3 30.0				10 100.0
	21-30	26 49.1	25 47.2	2 3.8			53 100.0
	31-40	36 55.4	26 40.0	1 1.4	1 1.5	1 1.5	65 100.0
	41-50	13 59.1	9 40.9				22 100.0

Tablo 4.46 incelendiğinde; Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan kay kare testinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin “Geribildirim öğrenciyi motive eder, Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir, Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciyi neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cezalandırır, Geribildirim öğrenciyi yönlendirir, Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir, Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar, Geribildirim öğrenciyi

cesaretlendirir, Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar, Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar, Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar” ifadelerine 6. Madde “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” dışında % 60 kadarı “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bulguların yanında ankete katılan 21-30 sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerden 1 kişi(1.9) “Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar.” İfadelerine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir.31-40 sınıf mevcuduna sahip 1 öğretmen(%1.5) ise “Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar.” ifadesine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir.14. maddeye “Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.” ise 21-30 sınıf mevcuduna sahip 2 öğretmen(%3.8) ve 31-40 sınıf mevcuduna sahip 3 öğretmen(%4.6) “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir.6. maddeye “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.”20-alt sınıf mevcuduna sahip 4 öğretmen(%40),21-30 sınıf mevcuduna sahip 11 öğretmen (%20.8),31-40 sınıf mevcuduna sahip 21 öğretmen(%32.3),41-50 sınıf mevcuduna sahip 6 öğretmen(%27.3) “kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. 20-alt sınıf mevcuduna sahip 2 öğretmen(%20),21-30 sınıf mevcuduna sahip 13 öğretmen (%24.5),31-40 sınıf mevcuduna sahip 15 öğretmen(%23.1),41-50 sınıf mevcuduna sahip 7 öğretmen(%31.8) “Kararsızım” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. 20-alt sınıf mevcuduna sahip 2 öğretmen(%20),21-30 sınıf mevcuduna sahip 23 öğretmen (%43.4),31-40 sınıf mevcuduna sahip 22 öğretmen(%33.8),41-50 sınıf mevcuduna sahip 4 öğretmen(%18.2) “Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.20-alt sınıf mevcuduna sahip 2 öğretmen(%20),21-30 sınıf mevcuduna sahip 3 öğretmen (%5.7),31-40 sınıf mevcuduna sahip 5 öğretmen(%7.7),41-50 sınıf mevcuduna sahip 4 öğretmen(%18.2) “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. 21-30 sınıf mevcuduna sahip 3 öğretmen (%5.7),31-40 sınıf mevcuduna sahip 2 öğretmen(%3.1),41-50 sınıf mevcuduna sahip 1 öğretmen(%4.5) “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda farklı sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin görüşlerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.47. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğretmenlerin Geribildirim İşlevleri Hakkındaki Görüşleri Sonuçları

MADDE	Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Durumu	Kesinlikle katılıyor m	Katılıyor m	Kararsızım	Katılmıyor m	Kesinlikle katılmıyor m	Topla m
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
1. Geribildirim öğrenciyi motive eder.	Alt	39 78.0	10 20.0		1 2.0		50 100
	Orta	30 61.2	18 36.7	1 2.0			49 100
	Üst	33 64.7	17 33.3	1 2.0			51 100
2. Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir.	Alt	37 74.0	13 26.0				50 100
	Orta	35 71.4	14 28.6				49 100
	Üst	35 68.6	15 29.4	1 2.0			51 100
3. Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir.	Alt	37 74.0	13 26.0				50 100
	Orta	32 65.3	16 32.7	1 2.0			49 100
	Üst	31 60.8	17 33.3	2 3.9	1 2.0		51 100
4. Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir.	Alt	33 66.0	17 34.0				50 100
	Orta	29 59.2	19 38.8	1 2.0			49 100
	Üst	29 56.9	29 39.2	1 2.0	1 2.0		51 100
5. Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir.	Alt	29 58.0	14 28.0	5 10.0	2 4.0		50 100
	Orta	20 40.8	21 42.9	4 8.2	4 8.2		49 100
	Üst	22 43.1	20 39.2	6 11.8	2 3.9	1 2.0	51 100
6. Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.	Alt		2 4.0	16 32.0	12 24.0	20 40.0	50 100
	Orta	2 4.1	7 14.3	15 30.6	16 32.7	9 18.4	49 100
	Üst	4 7.8	5 9.8	20 39.2	9 17.6	13 25.5	51 100

Tablo 4.47. (devam)

MADDE	SED	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
7. Geribildirim öğrenciyi yönlendirir.	Alt	29 58.0	21 42.0				50 100
	Orta	20 40.8	26 53.1		3 6.1		49 100
	Üst	25 49.0	24 47.1	2 3.9			51 100
8. Geribildirim öğrenciye özgüven kazandırır.	Alt	29 58.0	19 38.0		2 4.0		50 100
	Orta	23 46.9	25 51.0		1 2.0		49 100
	Üst	25 49.0	24 47.1	1 2.0	1 2.0		51 100
9. Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir.	Alt	26 52.0	22 44.0	1 2.0	1 2.0		50 100
	Orta	24 49.0	23 46.9		2 4.1		49 100
	Üst	29 56.9	22 43.1				51 100
10. Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar.	Alt	30 60.0	20 40.0				50 100
	Orta	24 49.0	24 49.0	1 2.0			49 100
	Üst	33 64.7	18 35.3				51 100
11. Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir	Alt	31 62.0	14 28.0	2 4.0	3 6.0		50 100
	Orta	22 44.9	23 46.9	1 2.0	3 6.1		49 100
	Üst	27 52.9	20 39.2	2 3.9	1 2.0	1 2.0	51 100
12. Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir	Alt	31 62.0	18 36.0		1 2.0		50 100
	Orta	22 44.9	25 51.0	1 2.0	1 2.0		49 100
	Üst	27 52.9	24 47.1				51 100
13. Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar.	Alt	24 48.0	18 36.0	2 4.0	6 12.0		50 100
	Orta	18 36.7	23 46.9	3 6.1	5 10.2		49 100
	Üst	23 45.1	25 49.0	2 3.9			51 100

Tablo 4.47. (devam)

MADDE	SED	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		f %	f %	f %	f %	f %	f %
14. Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.	Alt	23 46.0	16 32.0	6 12.0	4 8.0	1 2.0	50 100
	Orta	17 34.7	17 34.7	7 14.3	7 14.3	1 2.0	49 100
	Üst	20 39.2	20 39.2	6 11.8	2 3.9	3 5.9	51 100
15. Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar.	Alt	31 62.0	18 36.0			1 2.0	50 100
	Orta	24 49.0	23 46.9	2 4.1			49 100
	Üst	27 52.9	22 43.1	1 2.0	1 2.0		51 100

Tablo 4.47 incelendiğinde; Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan kay kare testinde anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Farklı sosyo-ekonomik gruptan öğrencilere sahip öğretmenlerin “Geribildirim öğrenciyi motive eder, Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir, Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cezalandırır, Geribildirim öğrenciyi yönlendirir, Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir, Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar, Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir, Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar, Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar, Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar” ifadelerine 6. Madde “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” dışında % 70 kadarı “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bulguların yanında ankete katılan alt sosyo-ekonomik gruptan öğrencilere sahip 1 öğretmen(%2) “Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar, Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar” ifadelerine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Orta sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 2 öğretmen (%2) ile üst sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 3 öğretmen (%5.9) “Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.” ifadesine “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. 6. maddeye ise, alt sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip

20 öğretmen (%40), orta sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 9 öğretmen (%18.4), üst sosyo-ekonomik düzeyden öğrenciler sahip 13 öğretmen (%25.5) “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir. Alt sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 12 öğretmen(%24),orta sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 16 öğretmen (%32.7), üst sosyo-ekonomik düzeyden öğrenciler sahip 9 öğretmen (%17.6) “Kararsızım” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 16 öğretmen (%32), orta sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 15 öğretmen (%30.6), üst sosyo-ekonomik düzeyden öğrenciler sahip 20 öğretmen (%39.2) “Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 2 öğretmen (%4), orta sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 7 öğretmen (%14.3), üst sosyo-ekonomik düzeyden öğrenciler sahip 5 öğretmen (%9.8) “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmektedir. Orta sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip 2 öğretmen (%4.1), üst sosyo-ekonomik düzeyden öğrenciler sahip 4 öğretmen (%7.8) “Kesinlikle Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda farklı soyo ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin görüşlerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen ve öğrencilerinin geribildirim hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgular, dördüncü bölümde farklı başlıklar halinde sunulmuştur.

Bu bölümde ise, araştırmanın alt amaçlarına paralel olarak ulaşılan bulgular daha anlamlı ve bütüncül bir biçimde dört ana başlık altında tartışılmıştır. Bunlar sırasıyla; öğretmen ve öğrencilerin sınıfta geribildirim kullanımı hakkındaki görüşlerine ilişkin tartışma; öğretmenlerin geribildirimle ilgili görüşlerinin çeşitli (cinsiyet, kıdem, sosyo-ekonomik durum ve sınıf mevcudu) değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili tartışma; öğretmenlerin geribildirim işlevlerinin çeşitli (cinsiyet, kıdem, sosyo-ekonomik durum ve sınıf mevcudu) değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili tartışma; öğretmenlerin geribildirim kullanırken karşılaşılan güçlükler ile ilgili çeşitli (cinsiyet, kıdem, sosyo-ekonomik durum ve sınıf mevcudu) değişkenler açısından karşılaştırılarak ele alınmıştır. Tartışma sürecinde farklı veri kaynaklarından (öğretmen, öğrenci), nicel yöntemle elde edilen bulgular, literatürde yer alan benzer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

5.1. Öğretmen ve Öğrencilerin Sınıfta Geribildirim Kullanımı Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma

Oral, (2000) yılında yaptığı benzer çalışmasında öğretmenlerin olumlu geribildirim ifadeler içeren maddeleri yaptıkları, olumsuz ifadeler içeren maddelerden kaçındıkları bulgusunu ortaya koymuştur. Öğretmen adayları tarafından uygulanan ve gözlem tekniğine dayalı olarak yapılan çalışmada da benzer sonuç çıkması çalışmamızı destekler niteliktedir.

Öğretmenlere uygulanan geribildirim hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik anketteki ifadelere ilişkin görüşleri sorulmuştur. Bu kapsamda öğretmenlerin bu formda belirtilen “Olumsuz Geribildirim” ifadelerine “Hiçbir Zaman” görüşünde katılım düzeyinin 4.96 ile 3.68 ,”Olumlu Geribildirim” ifadelerine ”Her Zaman” görüşünde katılım düzeyinin 2.84 ile 1.33, “Nötr Geribildirim” ifadelerine “Hiçbir Zaman”

görüşünde katılım düzeyinin 4.80 ile 4.20, “Sözel Geribildirim” ifadelerine “Her zaman” görüşünde katılım düzeyi 4.68 ile 1.40, “Sözel Olmayan Geribildirim” ifadelerine “Her Zaman” görüşünde katılım düzeyi 4.46 ile 1.96, “Zaman Açısından Geribildirim” ifadelerine “Her Zaman” görüşünde katılım düzeyi 4.09 ile 1.78 aritmetik ortalamaları görülmektedir. Bu değerler beşli derecelendirme anketi üzerinde dikkate alındığında, öğretmenlerin olumsuz geribildirim ifadelerinden kaçındıkları, olumlu geribildirim ifadelerini kullandıkları, nötr geribildirim ifadelerini kullanmadıkları, sözel geribildirim ifadeleri için olumlu olanları kullandıkları; olumsuzlardan kaçındıkları, sözel olmayan geribildirim ifadeleri için ise olumlu olanlarına katıldıkları, olumsuzlardan kaçındıkları, zaman açısından geribildirim için de bazı maddeler için uyguladıkları sonucuna ulaşılırken, bazı maddeler için ise uygulamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilere uygulanan geribildirim hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik anketteki ifadelere ilişkin görüşleri sorulmuştur. Bu kapsamda öğrencilerin bu formda belirtilen “Olumsuz Geribildirim” ifadelerine “Hiçbir Zaman” görüşünde katılım düzeyinin 2.85 ile 2.26, “Olumlu Geribildirim” ifadelerine “Her Zaman” görüşünde katılım düzeyinin 2.20 ile 1.38, “Nötr Geribildirim” ifadelerine “Hiçbir Zaman” görüşünde katılım düzeyinin 2.36 ile 2.79, “Sözel Geribildirim” ifadelerine “Her zaman” görüşünde katılım düzeyi 1.36 ile 12.26, “Sözel Olmayan Geribildirim” ifadelerine “Her Zaman” görüşünde katılım düzeyi 1.60 ile 2.80, “Zaman Açısından Geribildirim” ifadelerine “Her Zaman” görüşünde katılım düzeyi 1.30 ile 2.62 aritmetik ortalamaları görülmektedir. Bu değerler üçlü derecelendirme anketi üzerinde dikkate alındığında öğretmenler ile öğrencilerin farklı geribildirim ifadeleri içeren anket hakkında benzer görüşte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerinin öğrenciler ile farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla öğretmenlere işlevleri gerçekleştirme düzeyleri sorulmuştur. Bu kapsamda öğretmenler 2. Maddeyi “Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir.” 1,293 aritmetik ortalamayla en işlevsel madde olarak belirlerken; 6. maddeye “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” 3.633 aritmetik ortalamayla işlevsel olarak görmemektedirler.

Öğrencilerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerinin öğretmenler ile farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla öğrencilere işlevleri gerçekleştirme düzeyleri sorulmuştur. Bu kapsamda öğrenciler 2. Maddeyi “Geribildirim öğrenciyi

bilgilendirir.” 1,43 aritmetik ortalamayla en işlevsel madde olarak belirlerken; 6. maddeye “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” 2.52 aritmetik ortalamayla işlevsel olarak görmemektedirler.

Bu bulgular doğrultusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin geribildirim işlevleri hakkında benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öğretmenlerin Geribildirim Hakkındaki Görüşlerinin Çeşitli (Cinsiyet, Mesleki Kıdem, Ortalama Sınıf Mevcudu, Sosyo-Ekonomik Durum) Değişkenlerine Göre Görüşlerine İlişkin Tartışma

Erişen (1997) tarafından "Öğretim Elemanlarının Geribildirim ve Düzeltme Davranışlarını Yerine Getirme Derecelerini" belirlemek adına yapılan çalışmada da bu araştırmayı destekler nitelikte bulgulara rastlanmış, öğretim elemanlarının geribildirim davranışlarını yerine getirme derecesini cinsiyet, mesleki kıdem, ortalama sınıf mevcudu ve sosyo ekonomik düzey gibi değişkenlerin etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yine Öğretmen ve öğrencilerin cinsiyet ve etnik kökenlerinin geribildirim üzerinde çok etkili olmadığını çalışmalarıyla destekleyen kişilerin (Ehrenberg et al, 1995; Lahelma, 2000; Dee, 2005; Driessen, 2005; Martin & Marsh, 2005) sayısının fazlalığı da bulguyu destekler nitelik taşımaktadır.

Öğretmenlerin cinsiyete, mesleki kıdeme, ortalama sınıf mevcuduna ve öğrencilerin soyo ekonomik durumuna göre “Olumsuz Geribildirim” hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla testte öğretmenlerin görüşleri betimsel bulgular eşliğinde açıklanmaya çalışılmıştır. Genel anlamda öğretmenlerin olumsuz geribildirim ifadelerini kullanmadıkları görülmüştür. Bu durum eğitim- öğretim adına güzel bir sonuç olmakla birlikte değişen programın belki de yansımalarını gördüğümüz anlamına gelebilir. “Olumlu Geribildirim” ifadelerine ilişkin öğretmenlerin görüşlerini belirlemek adına yapılan kay kare testinde görüşler frekans dağılımları sonucuna bakılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Ankete katılan öğretmenlerin genel anlamda olumlu geribildirimi kullanmaktan yana oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin olumlu geribildirimi kullanmaları , olumsuz geribildirimden kaçınmalarını destekler nitelikte bir sonuç doğurmuştur. “Nötr Geribildirim” ifadelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan kay-kare testinde anlamlı bir

fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel anlamda öğretmenlerin ifadelerine ilişkin görüşlerinin benzer olduğu, olumsuz ifadelerden kaçındıkları, olumlu ifadeleri destekler nitelikte görüş bildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum eğitim- öğretim ortamında kalitenin arttığı, öğretmenlerin geribildirim konusunda duyarlı olduğunun bir göstergesi olabilir. “Sözel Geribildirim” ifadelerine ilişkin öğretmen görüşlerinde çok büyük fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak 26. Maddenin kay kare anlamlık testi yapılabilmış, ancak onun da (cinsiyete göre) anlamlı olmadığı görülmüştür. (3.650) Sözel geribildirim ifadeleri için de öğretmenlerin olumlu ifadeleri desteklerken olumsuz ifadeleri desteklemeyen görüşte oldukları sonucu; Hatay ili için seçilen örneklemin geribildirim konusunda hassas olduğunun bir göstergesidir. Eğitim- öğretim için son derece önemli bir konu olan geribildirim için öğretmenlerin görüşleri gelecek için umut vaat etmektedir. “Sözel Olmayan Geribildirim” ifadelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine öğretmenler olumsuz ifadelerden kaçınırken, olumlu ifadeleri desteklemişler, farklı değişkenler açısından her hangi bir farklılaşma görülmemiştir. “Zaman Açısından Geribildirim” ifadelerine ilişkin öğretmen görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan testte görüşlerin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bazı maddeler için çok az düzeyde farklılaşma görülse bile her zaman ve sık sık ya da nadiren ve hiçbir zaman şeklinde düşünüldüğünde öğretmenlerin benzer görüşte oldukları görülmüştür.

Öğrencilerin de öğretmenlerini destekler nitelikte görüş bildirmeleri öğretmenlerin eğitim- öğretim ortamında ciddi anlamda geribildirim kullanımına özen gösterdiklerinin bir sonucu olmuştur.

5.3. Öğretmen Görüşlerine Göre Geribildirim İşlevlerinin Çeşitli (Cinsiyet, Mesleki Kıdem, Ortalama Sınıf Mevcudu, Sosyo-Ekonomik Durum) Değişkenlere Göre Görüşlerine İlişkin Tartışma

Öğretmenlerin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerinin çeşitli değişkenlerine göre (Cinsiyet, Mesleki Kıdem, Ortalama Sınıf Mevcudu, Sosyo-Ekonomik Durum) farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan testte sonuçlar betimsel değerlere bakılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Ancak değişkenlere göre “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” düzeyinde yüzde oranlarında farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Geribildirim işlevlerine ilişkin “Geribildirim öğrenciyi motive eder, Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir, Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında

bilgi verir, Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cezalandırır, Geribildirim öğrenciyi yönlendirir, Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir, Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar, Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir, Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar, Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar, Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar” ifadelerine 6. Madde “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” dışında farklı cinsiyete sahip öğretmenlerin %80 kadarı; farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %79 kadarı; farklı ortalama sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %60 kadarı; farklı sosyo-ekonomik düzeyden öğrencilere sahip öğretmenlerin %70 kadarı “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlardan geribildirim işlevini en üst düzeyde sınıf mevcudunun, sonra sırasıyla; farklı sosyo-ekonomik düzeyin, farklı mesleki kıdemin ve son olarak cinsiyetin etkilediği sonucuna ulaşılabilir. Bu durumda sınıf mevcudunun kalabalık oluşunun geribildirim işlevine engel olduğu düşünülebilir.

5.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Geribildirim Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Güçlüklerin Çeşitli Değişkenlere (Cinsiyet, Mesleki Kıdem, Ortalama Sınıf Mevcudu, Sosyo-Ekonomik Durum) Göre Görüşlerine İlişkin Tartışma

Öğretmen görüşlerine göre geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlüklerin çeşitli (Cinsiyet, Mesleki Kıdem, Ortalama Sınıf Mevcudu, Sosyo-Ekonomik Durum) değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan testte büyük farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Ancak değişkenlere göre “Çok Etkili” ve “Etkili” düzeyinde yüzde oranlarında farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Öğretmenlerin geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler hakkındaki ifadeler “Sınıfın kalabalık olması, Sınıf seviyesinin çok farklılaşması, Öğrencinin amacının olmaması, Okulun materyal eksikliği, Öğrenciler arasındaki algı farklılığı, Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması, Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi, Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği, Okuldaki

Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması, Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması, Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması, Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi” farklı cinsiyete sahip öğretmenlerin %80 kadarı,farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin %61 kadarı,farklı ortalama sınıf mevcuduna sahip öğretmenlerin %63 kadarı,farklı sosyo-ekonomik gruptan öğrencilere sahip öğretmenlerin ise %65 kadarı “Çok Etkili” ve “Etkili” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

6.1. Sonuçlar

Bu araştırmada dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen ve öğrencilerinin geribildirim hakkındaki görüşleri çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar, araştırmanın alt amaçları da dikkate alınarak aşağıda sırayla verilmiştir. Ulaşılan sonuçlar şöyle özetlenebilir:

- 1.Sınıf öğretmen ve öğrencilerinin geribildirim hakkındaki görüşlerine ilişkin yapılan frekans dağılımı, aritmetik ortalama ve standart sapma sonucundan; öğretmen ve öğrencilerin benzer görüşte oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
- 2.Sınıf öğretmen ve öğrencilerinin geribildirim işlevliliği konusundaki görüşlerinin de frekans dağılımı, aritmetik ortalama ve standart sapma sonucundan benzer nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görüşleri içeren maddeler “Geribildirim öğrenciyi motive eder, Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir, Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir, Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir, Geribildirim öğrenciyi cezalandırır, Geribildirim öğrenciyi yönlendirir, Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir, Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar, Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir, Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir, Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar, Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar, Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar.” İfadelerine öğretmenler katıldıklarını, bu maddelerin geribildirim işlevsel kıldığını düşünürken, 6. madde için “Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.” Genel olarak etkilemediğini, işlevleri arasında yer almadığını savundukları sonucuna ulaşılmıştır.
- 3.Sınıf öğretmenlerinin cinsiyete göre olumsuz, olumlu, nötr, sözel, sözel olmayan ve zaman açısından geribildirim hakkındaki görüşlerinde bir

farklılığa rastlanmamıştır. Genel anlamda öğretmenlerin görüşlerinin benzer nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.Sınıf öğretmenlerinin meslekteki kıdem yılına göre olumsuz, olumlu, nötr, sözel, sözel olmayan ve zaman açısından geribildirim hakkındaki görüşlerinde bir fark bulunmamıştır. Genel anlamda öğretmenlerin görüşlerinin benzer nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.Sınıf öğretmenlerinin okuttukları öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre olumsuz, olumlu, nötr, sözel, sözel olmayan ve zaman açısından geribildirim hakkındaki görüşlerinde bir fark bulunmamıştır. Genel anlamda öğretmenlerin görüşlerinin benzer nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıfların mevcuduna göre olumsuz, olumlu, nötr, sözel, sözel olmayan ve zaman açısından geribildirim hakkındaki görüşlerinde bir fark bulunmamıştır. Genel anlamda öğretmenlerin görüşlerinin benzer nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

7.Sınıf öğretmenlerinin geribildirim işlevleri hakkındaki görüşlerinde cinsiyet,okutulan sınıfın mevcudu,öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu ve meslekteki kıdem yılı gibi faktörlerin bir farklılığa yol açmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel anlamda öğretmenlerin görüşlerinin benzer nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

8.Sınıf öğretmenlerinin geribildirim kullanımında karşılaştıkları güçlükler konusunda cinsiyet, okutulan sınıfın mevcudu, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu ve meslekteki kıdem yılı gibi faktörlerin bir farklılığa yol açmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel anlamda öğretmenlerin görüşlerinin benzer nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Sınıfın kalabalık olması, Sınıf seviyesinin çok farklılaşması, Öğrencinin amacının olmaması, Okulun materyal eksikliği, Öğrenciler arasındaki algı farklılığı, Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması, Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi, Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği, Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması, Öğretmenin mesleğini sevmemesi, Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi, Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi, Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği, Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması, Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula

taşıması, Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması, Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi” ifadeleri için öğretmenlerin görüşlerinin etkili olduğunda hem fikir oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

6.2.1. Uygulamacılar İçin Öneriler

- 1.Bu araştırmada öğretmenlerin ve öğrencilerin geribildirim hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.Öğretme-öğrenme sürecindeki geribildirim kullanımının ne kadar önemli olduğu konusuna değinilmeye çalışılmıştır.Daha önce yapılan çalışmalarda da(Erişen, 1997) ortak sonuç öğretmenlerin olumlu geribildirim kullanıyor kanısında olduğunu desteklemektedir.Öğretmenlerin Geribildirim konusunda duyarlı oldukları, olumlu geribildirimleri kullanmaya çalışırken olumsuz geribildirimlerden kaçındıkları görüldüğü için sadece kendilerini daha ileriye götürecek kitaplar okuyabilirler.Kendilerini bu anlamda daha çok geliştirmeye çalışabilirler.
- 2.Geribildirimle ilgili yurt içinde çok detaylı ve bilgilendirici yayınlar olmadığı için öğretmenler bu konuda bilgilenmek adına yabancı kaynaklardan yararlanabilirler.

6.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

Öğretmen ve öğrencilerin geribildirim hakkındaki görüşleri konusunda bundan sonra yapılacak çalışmalarda,daha farklı araştırma yöntemlerine başvurulabilir.Örneğin;

1. Anket çalışmasına tamamlayıcı olarak gözlem,görüşme gibi nitel çalışmalardan da yararlanılabilir.Veya tamamen nitel yöntemlerle öğretmenlerin ve öğrencilerin geribildirim hakkındaki görüşlerine ulaşılmaya çalışılabilir.
2. Öğretmenlerin kullandığı geribildirim konusu sınırlandırılarak benzer araştırmalar yapılabilir.Bu şekilde,geribildirim konusunda değişik açılardan derinlemesine bilgiler elde edilebilir.Örneğin sınıf öğretmenlerinin sadece olumlu ya da sadece olumsuz geribildirim hakkındaki görüşlerine ilişkin derinlemesine araştırmalar yapılabilir.

3. Geribildirimi hakkındaki görüşlerine etki eden faktörler ayrıca araştırılabilir.Örneğin;sınıf öğretmenlerinin geribildirimi kullanmalarına ilişkin görüşlerine etki eden faktörler nelerdir?vb. gibi.
4. Benzer konudaki araştırmalar;ilköğretimin 2. Kademe(branş öğretmenleri düzeyinde),lise ve dengi okullar veya üniversite düzeyinde yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyıldız, H. (1996), “Eğitim Ortamındaki İletişim Kaynak ve Süreçlerinin Uzaktan Eğitim açısından Değerlendirilmesi”, *1.Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Ankara.
- Alacapınar, G. F. (1994), ”Özel Okul ve Devlet Okulu öğretmenlerinin Sınıf İçi Etkinlikleri”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alkan, C.(1984) , *Eğitim Teknolojisi*, (2. Baskı), Ankara: Aşama Matbaacılık.
- Ataklı, A. (1996), ”İlkokullarda Yönetici Davranışlarının Öğretmenlerin Verimliliğine Etkisi”, *Eğitim Dizisi*, İstanbul:Milli Eğitim Basımevi.
- Aydın, A. (2000), *Sınıf Yönetimi*, İstanbul: Alfa Yayınları.Yayın No:849.
- Bacanlı, H. (1999), *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Başar, H. (1999), *Sınıf Yönetimi*, Öğretmen Kitapları Dizisi (MEB), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Başar, H. (1994), *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Bilen, M. (1996), *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Bloom, Benjamin S. (1995), *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*, (Çeviren: D. Ali Özçelik) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Cüceloğlu,D.(1987), *İnsan İnsana*, İstanbul:Altın Kitaplar Yayınevi.
- Cohen, V. B. (1985), “A Examination of Feedback in Computer Based Instruction: Implications for Instruction Design”, *Educational Tecnology*, 25.1, 33-37
- Çilenti, K. (1984), *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara: Kadioğlu Matbaası,.
- Demirel, Özcan (1999a), *Plandan Değerlendirmeye Öğrenme Sanatı*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- _____ (1999b), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Demirtaş, H., “Sınıf İçinde Öğretmen Davranışları”, Ankara, <http://web.inonu.edu.tr/hdemirtas/ogretmendav/htm> (20.01.08)
- Dökmen, Ü. (1982), “Geri Bildirimlerin Öğrenmeye Etkisi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 71:80.
- Duck, S. (1986), “Human Relationships: An introduction to Social Psychology”, *Beverly Hills, CA: SAGE*,

- Erden, M., Fidan, N. (1998), *Eğitime Giriş*, İstanbul: Alkim Yayınevi.
- Ergin, A. (1991), “Eğitim Teknolojisinde Kuramsal Bir Temel Olan İletişimin Öğretimin Niteliklerini Artırmadaki Yeri ve Önemi”, *Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu Bildirisi*, Ankara.
- Ergin, A.- Birol, C. (2000), *Eğitimde İletişim*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erişen, Y. (1997), “Öğretim Elemanlarının Dönüt ve Düzeltme Davranışlarını Yerine Getirme Dereceleri”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, Yıl 3, Sayı: 1, ss. 45-61.
- Ertürk, S. (1998), *Eğitimde "Program" Geliştirme*, Ankara: Meteksan (10. Baskı).
- Fidan, N. (1985), *Okulda Öğrenme ve Öğretme*, Ankara: Alkim Yayınevi.
- Gökçe, E. (1999), “İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri”, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gözütok, D. (1989), “Öğretmen Davranışlarının Öğrenci Davranışlarına Etkisi”, *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Temmuz-Ağustos-Eylül.
- Heidemann, R. (1983), *Körpersprache vor der Klasse, Ein Praxisnahes Trainingsprogramm zum Lehrerverhalten*, Heidelberg: Quelle und Meyer,.
- James, J. (1999), *Bedenin Dili*, Çev.: Murat Sağlam, Alfa Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Kara, Z. (1994), “İşbirliğine Dayalı Paylaşmalı Dönütün Başarı ve Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri”, *1. Eğitim Bilimleri Sempozyumunda Sunulan Bildiri, Bildiri Metinleri II*, Balcalı: Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 494-507
- Karasar, N. (1991), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Sanem Matbaacılık (6. Basım).
- Küçükahmet, L. (1976), *Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara, No: 55.
- Kenneth, D. M. (1992), *Classroom Teaching Skills*, New York: McGraw Hill Com.
- Korkmaz, H. H. (1999), *Çocuğumu Nasıl Yetiştireyim?*, İstanbul: Nesil Basım Yayın (2. Baskı).
- Kutlu, O. (2000), *Öğretimde 300 Etkili Yol, Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Stratejiler, Taktikler, Öneriler*, Nobel Yayınevi, Adana.
- Malcho, S. (2000), *Beden Dili*, Çeviren: E. Tülin Batır, Gün Yayıncılığı, İstanbul.
- Mutlu, E. (1994), *İletişim Sözlüğü*, Ankara: Ark Yayınevi.

- Myers, G. E. ve Myers, M. T. (1988), *The Dynamics of Human Communication, A Laboratory Approach*, New York: McGraw Hill Publishing Com.
- Nas, R. (1986), “İlkokullarda İletişim”, Ankara: *Çağdaş Eğitim Dergisi*, sayı:88.
- Oğuzkan, F. (1989), *Orta Dereceli Okullarda Öğretim (Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikler)*, Ankara:Emel Matbaacılık (2.Basım).
- Oktar, İ. Bulduk, S.(), “Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Davranışlarının Değerlendirilmesi”,
<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/medergi/19.htm> (19.01.08)
- Özçelik, D. A. (1992), *Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Özdil, İ. (1979), *Eğitimsel İletişim ve Eğitim Teknolojisi*, Ankara: Yüksek Öğretmen Okulu No: 36.
- Özer, A. K. (1995), *İletişimsizlik Becerisi*, İstanbul:Varlık Yayınları A.Ş.
- Paykoç, F. (1997), “Öğretmenler İçin Duyuşsal Eğitim”, *Uluslar arası Öğretmen Eğitim Konferansı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Peker, R. (1192), “Geribildirimün Üniversite Öğrencilerinin Ölçme ve Değerlendirme Dersindeki Başarıya Etkisi”, *Uludağ Üniversitesi Dergisi*, Cilt: VII, Sayı:1, 31-39
- Pektaş, S. (1998), “Sözel Olmayan Öğretmen Davranışlarının Öğretime Etkisinin Değerlendirilmesi”, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Saban, A. (2000), *Öğrenme Öğretme Süreci (Yeni Teori ve Yaklaşımlar)*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sadık, F.(2002), ”İlköğretim 1.Aşama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Problem Davranışlar”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, cilt10, sayı:10.
- Saylor, J. Galen, Alexander, William M. And Lewis, Arthur J. (1981), *Curriculum Planning For Better Teaching and Learning*, Tokyo: Holt-Saunders Japan.
- Senemoğlu, N. (1987), “Bilişsel Giriş Davranışları ve Dönüt- Düzeltme Etkenlerinin Okulda Öğrenmeye Etkisi”, *Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sönmez, S.(1999), *Genç Öğretmen*, A.Ü. K. Karabekir Eğitim Fakültesi Yayınları 115, Erzurum.

- Sönmez, V. (1994), *Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı*, Ankara: Pegem Yayınları.
- TalimTer. Kur. Bşk. <http://ttkb.meb.gov.tr/programlar/ozegok/Giris.html>(20.01.08).
- Tekin, H. (1996), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Yargı Yayınları.
- Türnüklü, A. İlkokullarda Sınıf Yönetimi,
<http://www.yok.gov.tr/egfak/atunuklu.html> (10.01.08)
- Uşun, S. “Öğretim Elemanlarının Öğretme-Öğrenme Süreçlerinde Dönüt Kullanma Yeterlilikleri”, www.ef.sakarya.edu.tr (20.01.08)
- Uzun, A. (1986), “Biçimlendirici Değerlendirmenin Yabancı Dil Erişisine Etkisi”, *Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yavuzer, H. (2000), *Çocuk Eğitimi El Kitabı*, İstanbul. Remzi Kitapevi (10.Basım).
- Yunt, P. O. (1987), “Dönüt-Düzeltilme Etkenlerinin Okulda Öğrenmeye Etkisi”, *Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel,G. (2001), ”Öğretmenlerin Sahip Olmaları Gereken Davranış Olarak Sosyal Beceri”, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/150/yuksel.html>. (19.01.08)

EK 1. ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNDE GERİBİLDİRİM ANKETİ

Öğretmen Formu

Değerli Öğretmenim,

Bu çalışma, 2008- 2009 Öğretim yılında ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin geribildirim hakkındaki görüşlerini, süreç içinde karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Araştırma sonuçlarının, öğretmenlerin öğretim uygulamalarına rehberlik edilebileceği, MEB'nin program geliştirme çalışmalarına ve gelecekte yapılacak diğer araştırmalara veri kaynağı olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, anket sorularına dikkatlice cevap vermeniz büyük önem taşımaktadır.

Cevaplaması yaklaşık 15 dakika süren anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan okul türü, görev yapılan okul, okulun sosyo-ekonomik durumu ve sınıf mevcudundan yola çıkarak genel bilgi edinme amacıyla hazırlanan 'Kişisel Bilgi' formudur. İkinci bölüm; öğretmenlerin geribildirim hakkındaki görüşlerini almak için hazırlanan formdur. Anket cevapları sadece bilimsel amaçla kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Bu nedenle anket formuna isminizi yazmanıza gerek yoktur. Sizin için en uygun seçeneği işaretlemeniz yeterli görülmektedir.

Vereceğiniz içten cevaplar ve cevapsız madde bırakmamakta göstereceğiniz özen ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Tuğba AYAR

Çukurova Üniversite

Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D.

Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

1)Cinsiyetiniz:

() KADIN () ERKEK

2)Yaşınız

() 22-25 yaş () 26-30 yaş () 31-35 yaş () 36-40 yaş

() 41-45 yaş () 46-50 yaş () 51 yaş ve üstü

3) Meslekteki kıdem yılınız

() 0-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl

() 16-20 Yıl () 21 yıl ve üzeri

4)Mezun Olduğunuz Okul Türü:

() Açık Öğretim Ön Lisans () Eğitim Enstitüsü

() Eğitim Fakültesi

Diğer (Lütfen belirtiniz.).....

5)Görev Yaptığınız Okuldaki Öğrencilerin Ailelerinin Sosyo-Ekonomik Durumu Nasıldır?

() Alt () Orta () Üst

6)Okuttuđunuz Sınıf Düzeyi :() 4. Sınıf () 5. Sınıf

7) Ortalama Sınıf Mevcudunuz:

() 20 öğrenci ve altı

() 21- 30 öğrenci

() 31- 40 öğrenci

() 41- 50 öğrenci

() 51 öğrenci ve üstü

II. BÖLÜM

Bu bölümde sınıfınızdaki öğrenme-öğretme sürecinde geribildirim kullanımı ile ilgili maddeler bulunmaktadır. Bu maddeler sizde ne sıklıkta bulunuyorsa lütfen o sütuna (X) işareti koyunuz. Her bir yeterlik maddesiyle ilgili olarak yalnız bir seçeneği işaretleyiniz.

	Aşağıda geribildirim hakkında görüşleri belirlemeye yönelik ifadeler bulunmaktadır.	Her zaman	Sık Sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
1	Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.					
2	Yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi azarlarım.					
3	Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.					
4	Yapılan bir olumsuz davranışta o davranışı yapan öğrencimi deşifre ederim.					
5	Bireysel yapılan yanlış davranışlardan sınıfın genelini sorumlu tutarım.					
6	Öğrenciler arasında kıyaslama yaparım.(Örneğin, Özgür çok düzenli ama Ayşe düzenli değil! vb.)					
7	Çocuğun fiziksel kusurunu küçümseyici sözler kullanırım.(Kepçe kulak!)					
8	Çocuğun ailevi ya da özel durumunu sınıfta deşifre ederim.(Örneğin, hademenin kızı! vb.)					
9	Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.					
10	Doğru cevaplar karşısında öğrencilerimi ödüllendiririm.					
11	Öğrencilerimin doğru cevaplarını el-kol hareketleri ve jest ve mimikle desteklerim.					
12	Yapılan yanlışlar karşısında arkadaşlarının öğrencimi rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olurum.					
13	Yanlış cevaplar karşısında öğrencimin kendine olan güvenini kaybetmesine izin vermem.					
14	Öğrencinin başarısını ya da olumlu davranışını arkadaşlarına örnek gösteririm.					
15	Öğrencinin olumlu davranışı karşısında onu bilge kişilerden birine benzetirim.(Örneğin, Einstein oğlum! vb.)					
16	Öğrencimin olumlu davranışlarına (+, imza, yıldız vb.) pekiştireçler veririm.					
17	Yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp öğrenciden uzaklaşıyorum.					
18	Doğru cevaplar karşısında öğrenciden uzaklaşıyorum.					
19	Yapılan yanlış davranışlarda öğrenciyi görmezden gelirim.(Kopya çekme vs.)					
20	Yaptığım yazılı ve sözlü sınavları kendi değerlendirmelerim için kullanır, öğrencileri haberdar etmem.					

	Aşağıda geribildirim hakkında görüşleri belirlemeye yönelik ifadeler bulunmaktadır.	Her zaman	Sık Sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
21	Öğrencinin getirdiği ürüne olumlu ya da olumsuz yorum yapmam.					
22	Öğrencimin yapmış olduğu ödevi hakkında kendisine bilgi vermem.					
23	Öğrencimin sorduğu soruya doğru ya da yanlış cevap vermem.					
24	Öğrencimin motivasyonu için iyi ya da kötü yorum yapmam.					
25	Yanlış cevaplar karşısında öğrencileri azarlarım.					
26	Öğrencinin yaptığı hatayı düzeltmesi için ben dilini kullanırım.					
27	Doğru cevaplar karşısında aferin, tebrik ederim, güzel gibi motive edici sözler kullanırım.					
28	Öğrencilerin verdiği cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışırım.					
29	Olayları yaşanmış gibi anlatarak öğrencilerin hatalarını görmelerini sağlarım.					
30	Doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunarım.					
31	Ses tonumla doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.					
32	Yanlış cevaplar karşısında kaşımı çatarım, başımı sağa sola sallarım.					
33	Doğru cevap alamadığımda öğrencilerime karşı kaba kuvvette bulunurum.					
34	Doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunarım.					
35	Öğrencilerimi eleştirmekten ziyade ödüllendiririm.					
36	Jest ve mimik hareketlerimle doğru ya da yanlış cevaplar karşısında öğrencilerimi uyarırım.					
37	Öğrenci katılımını arttırmak için sınıfı değişik materyallerle süslerim.					
38	Öğretme –öğrenme süreci içerisinde teknolojik materyallerden destek alırım.(bilgisayar, projeksiyon aleti,tepegöz vb.)					
39	Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına anında tepki veririm.					
40	Öğrencinin doğru ya da yanlış davranışına hemen tepki vermem.					
41	Öğrencilerin ödevlerini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol ederim.					
42	Öğrencilerin ödevlerini belirli zaman aralıklarıyla değil de aniden kontrol ederim.					
43	Proje ve performans ödevlerinin seyrini düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder ve öğrencilerimi bilgilendiririm.					
44	Proje ve performans ödevlerini süreç içerisinde kontrol etmem ama zamanında toplarım.					
45	Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına anında geribildirim sunarım.					
46	Öğrencimin sınıf içindeki etkinliklere katılımına süreç sonunda geribildirim sunarım.					
47	Sınav sonuçlarından öğrencileri sınava yakın bir tarihte haberdar ederim.					
48	Sınav sonuçlarından öğrencileri haberdar etmek için aceleci davranmam					

	Aşağıda geribildirim işlevleri hakkında ifadeler bulunmaktadır. Sizin için en uygun olan ifadeyi şekildeki gibi (X) işaretleyiniz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	kararsızım	Kesinlikle katılmıyorum
1	Geribildirim öğrenciyi motive eder.					
2	Geribildirim öğrenciyi bilgilendirir.					
3	Geribildirim öğretmene sınıf seviyesi hakkında bilgi verir.					
4	Geribildirim öğrenciye neyi ne kadar öğrendiği hakkında bilgi verir.					
5	Geribildirim öğrenciyi ödüllendirir.					
6	Geribildirim öğrenciyi cezalandırır.					
7	Geribildirim öğrenciyi yönlendirir.					
8	Geribildirim öğrenciye özgüven kazandırır.					
9	Geribildirim öğrencinin hatasını düzeltir.					
10	Geribildirim öğrencinin eksikliklerini görmesini sağlar.					
11	Geribildirim öğrenciyi cesaretlendirir.					
12	Geribildirim öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi kuvvetlendirir.					
13	Geribildirim öğrencinin gelecek için planlar yapmasını sağlar.					
14	Geribildirim öğrencinin öğretmen hakkında fikir edinmesini sağlar.					
15	Geribildirim öğretmenin öğrenci hakkında fikir edinmesini sağlar.					

	Aşağıda geribildirim kullanımına ilişkin karşılaşılan güçlükler ifade edilmiştir. Sizin için en uygun olan ifadeyi şekildeki gibi (X) işaretleyiniz.	Çok etkili	Etkili	Etkili değil	Kararsızım	Faç etkili değil
1	Sınıfın kalabalık olması.					
2	Sınıf seviyesinin çok farklılaşması.					
3	Öğrencinin amacının olmaması.					
4	Okulun materyal eksikliği.					
5	Öğrenciler arasındaki algı farklılığı.					
6	Okul-öğrenci-veli iletişiminin olmaması.					
7	Öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi.					
8	Öğretmenin almış olduğu eğitimin yetersizliği.					
9	Öğretmenin okul ya da kendi hayatındaki problemi öğrenciye yansıtması.					
10	Öğretmenin mesleğini sevmemesi.					
11	Öğretmenin sınıfı uygun koşullarda düzenleyememesi.					
12	Velinin öğretmen ve öğrenciyi gerektiği yerde desteklememesi.					
13	Öğretmenin teknolojik alandaki yetersizliği.					
14	Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetinin eksik olması.					
15	Öğrencinin herhangi bir nedenden doğan huzursuzluğunu okula taşıması.					
16	Öğrenciler arasındaki kız-erkek(arkadaşlık)ilişkilerinin yetersiz olması.					
17	Öğrencinin temelinde bilgi eksikliği olması, programa yetişememesi.					

EK.2 ÖĞRENCİLERİN GERİBİLDİRİM GÖRÜŞLERİ ANKETİ**Öğrenci Formu**

Değerli Öğrenci,

Bu çalışma, 2008- 2009 Öğretim yılında ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin geribildirim hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Araştırma sonuçlarının, öğretmenlerin öğretim uygulamalarına rehberlik edilebileceği, MEB'nin program geliştirme çalışmalarına ve gelecekte yapılacak diğer araştırmalara veri kaynağı olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, anket sorularına dikkatlice cevap vermeniz büyük önem taşımaktadır.

Cevaplaması yaklaşık 10 dakika süren anket formu bir bölümden oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilerin geribildirim hakkındaki görüşlerini almak için hazırlanan formdur. Anket cevapları sadece bilimsel amaçla kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Bu nedenle anket formuna isminizi yazmanıza gerek yoktur. Sizin için en uygun seçeneği işaretlemeniz yeterli görülmektedir.

Vereceğiniz içten cevaplar ve cevapsız madde bırakmamakta göstereceğiniz özen ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Tuğba AYAR

Çukurova Üniversitesi

Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D.

Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

Bu bölümde geribildirim ile ilgili olarak yeterlik maddeleri bulunmaktadır. Bu yeterlik maddeleri sınıf öğretmeninizde ne sıklıkta bulunuyorsa lütfen o sütuna (X) işareti koyunuz. Her bir yeterlik maddesiyle ilgili olarak yalnız bir seçeneği işaretleyiniz.

	Aşağıda geribildirim hakkında görüşleri belirlemeye yönelik ifadeler bulunmaktadır.	Her zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman
1	Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kaş çatma,başını sağa sola sallama gibi davranışlarda bulunur.			
2	Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında azarlar.			
3	Öğretmenim doğru cevap alamadığında kaba kuvvette bulunur.			
4	Öğretmenim yapılan bir olumsuz davranışta(okurken hata yapma) o davranışı yapan öğrenciyi deşifre eder.			
5	Öğretmenim arkadaşımın yaptığı yanlış davranışları sınıfın genelinden sorumlu tutar.			
6	Öğretmenim arkadaşlarım arasında kıyaslama yapar.(Özgür düzenli Ayşe sen neden değilsin?)			
7	Öğretmenim salak kızım,aptal oğlum,kepçe çocuğum... gibi sözler kullanır.			
8	Öğretmenim ailevi durumumuzu sınıfa yansıtır.(hademenin kızı,doktorun oğlu,muhtarın oğlu...)			
9	Öğretmenim doğru cevaplar karşısında aferin,tebrik ederim,güzel gibi motive edici sözler kullanır.			
10	Öğretmenim doğru cevaplar karşısında bizi ödüllendir.			
11	Öğretmenim doğru cevapları el-kol hareketleri ve jest ve mimikle destekler.			
12	Öğretmenim yaptığımız yanlışlar karşısında arkadaşlarımızın rencide edici davranışlarda bulunmasına engel olur.			
13	Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kendimize olan güvenimizi kaybetmemize izin vermez.			
14	Öğretmenim örnek davranışlarımızı örnek gösterir.(Hasan ödevlerini zamanında yapıyor.)			
15	Öğretmenim zaman zaman arkadaşlarımı ya da beni bilge kişilere benzetir.(Einstein oğlum.)			
16	Öğretmenim hoşuna giden davranışlarımıza imza,yıldız,artı gibi ifadeler verir.			
17	Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında sessiz kalıp bizden uzaklaşır.			
18	Öğretmenim doğru cevaplar karşısında bizden uzaklaşır.			
19	Öğretmenim sınıf içinde yapılan davranış bozukluklarında bizi görmezden gelir.			
20	Öğretmenim yazılı ve sözlü sınav sonuçlarını bize söylemez.			

	Aşağıda geribildirim hakkında görüşleri belirlemeye yönelik ifadeler bulunmaktadır.	Her zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman
21	Öğretmenim getirdiğimiz ürüne olumlu ya da olumsuz bir şey söylemez.			
22	Öğretmenim yapmış olduğum ödev hakkında yorum yapmaz.			
23	Öğretmenime sorduğum soruya doğru ya da yanlış cevap vermez.			
24	Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında bizi azarlar.			
25	Öğretmenim yaptığımız hatayı düzeltmemiz için ben dilini kullanır.			
26	Öğretmenim doğru cevaplar karşısında aferin,tebrik ederim,güzel gibi motive edici sözler kullanır.			
27	Öğretmenim verdiğimiz cevapların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde açıklayıcı olmaya çalışır.			
28	Öğretmenim olayları yaşanmış gibi anlatarak hatalarımızı görmemizi sağlar.			
29	Öğretmenim doğru cevapları işitsel araçlar yardımıyla da sunar.(kasetçalar gibi...)			
30	Öğretmenimin ses tonundan doğru ya da yanlış cevabı anlayabilirim.			
31	Öğretmenim yanlış cevaplar karşısında kaş çatma, başını sağa sola sallama gibi davranışlarda bulunur.			
32	Öğretmenim doğru cevap alamadığında kaba kuvvette bulunur.(Döver,tokat atar.saç çeker....)			
33	Öğretmenim doğru cevapları görsel araçlar yardımıyla da sunar.(tv,bilgisayar.....)			
34	Öğretmenim bizi eleştirmekten çok ödül sunar.(milka çıtır gofret...)			
35	Öğretmenimin jest ve mimik hareketleri doğru ya da yanlış cevap hakkında bilgi verir.			
36	Öğretmenim sınıfı değişik materyallerle süsler.(afiş,fotoğraf,resim....)			
37	Öğretmenim teknolojik materyaller kullanır.(Bilgisayar,tepegöz,projeksiyon aleti gibi...)			
38	Öğretmenim doğru ya da yanlış davranışımıza anında tepki verir.			
39	Öğretmenim doğru ya da yanlış davranışımıza hemen tepki vermez.			
40	Öğretmenim ödevlerimizi düzenli zaman aralıklarıyla kontrol eder.			
41	Öğretmenim ödevlerimizi aniden kontrol eder.			
42	Öğretmenim proje ve performans ödevlerimizi düzenli olarak kontrol eder ve bilgi verir.			
43	Öğretmenim proje ve performans ödevlerimizi kontrol etmez ama zamanında toplar.			
44	Öğretmenim sınıf içindeki etkinlikler sırasında yanlışlıklarımızı anında düzeltir.			
45	Öğretmenim sınıf içindeki etkinliklerde doğru olmayan cevaplarımızı ders sonunda düzeltir.			
46	Öğretmenim sınav sonuçlarından bizi yakın bir tarihte haberdar eder.			
47	Öğretmenim sınav sonuçlarından bizi ya haberdar etmez ya da uzun bir süre sonra haberdar eder.			

	Aşağıda geribildirim işlevleri hakkında ifadeler bulunmaktadır. Sizin için en uygun olan ifadeyi şekildeki gibi (X) işaretleyiniz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum
1	Geribildirim beni motive eder.			
2	Geribildirim beni bilgilendirir.			
3	Geribildirim öğretmenime sınıf seviyesi hakkında bilgi verir.			
4	Geribildirim bana neyi ne kadar öğrendiğim hakkında bilgi verir.			
5	Geribildirimi öğretmenim beni ödüllendirmek için kullanır.(aferin)			
6	Geribildirimi öğretmenim beni cezalandırmak için kullanılır.(salak)			
7	Geribildirimi öğretmenim beni yönlendirmek için kullanılır.			
8	Geribildirimi öğretmenim bana özgüven kazandırmak için kullanılır.			
9	Geribildirimi öğretmenim hatamı düzeltmek için kullanılır.			
10	Geribildirimi öğretmenim eksikliklerimi görmem için kullanılır.			
11	Geribildirimi öğretmenim beni cesaretlendirmek için kullanılır.			
12	Geribildirim öğretmenimle aramdaki iletişimi kuvvetlendirir.			
13	Geribildirimi gelecek için planlar yapmamda önemlidir.			
14	Geribildirim öğretmenim hakkında fikir edinmemi sağlar.			
15	Geribildirim öğretmenimin benim hakkımda fikir edinmesini sağlar.			

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Tuğba AYAR
Doğum Tarihi : 0.11.1982
Doğum Yeri : İskenderun
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Adres : Hacı Paşa İlköğretim Okulu Altınözü/HATAY
İş Tel : 03263222201
E-posta : tubaayar@mynet.com

EĞİTİM DURUMU

2006-2009 : Yüksek Lisans, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
2001-2005 : Lisans, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Adana.
1998-2001 : Lise, İDÇ Süper Lisesi
1995-1998 : Ortaokul, İ.D.Ç. Lisesi
1990-1995 : İlköğretim, Azganlık İlköğretim Okulu

ÇALIŞMA

2005-2009 : Hacı Paşa İlköğretim Okulu, Sınıf Öğretmeni